

Російські ЗМІ

в українському та європейському
інформаційному просторі

БІЛА КНИГА

Київ 2009

Російські ЗМІ в українському та європейському інформаційному просторі: Телебачення Росії, України та ЄС: моніторинговий зріз, експертні оцінки, професійні стандарти. – К.: СПД Павлик В.Ф., 2009. – 191 с.

Медіа і політика для XXI століття: від толерантності до порозуміння

- *медіастандарти як механізм забезпечення нової культури міжнародного співробітництва в XXI столітті*
- *журналістика і сучасна політика сусідства: відкритий діалог в мультикультурному світі*

Матеріали моніторингу та опитування українських медіекспертів, журналістів, чиновників, (які відповідають за регуляцію ЗМІ, і російських експертів та російських журналістів акредитованих в Україні стали основою дискусії міжнародної конференції про відмінності між стандартами російських, українських та європейських медіа, а також також шляхів пошуку толерантності в ЗМІ та порозуміння. Запропонований учасниками форуму дискурс розкрив нові механізми можливої співпраці між журналістським середовищем України Росії та країн Європейського Союзу

Проект здійснено
Асоціацією «Спільний простір»
та Комітетом «Рівність можливостей»

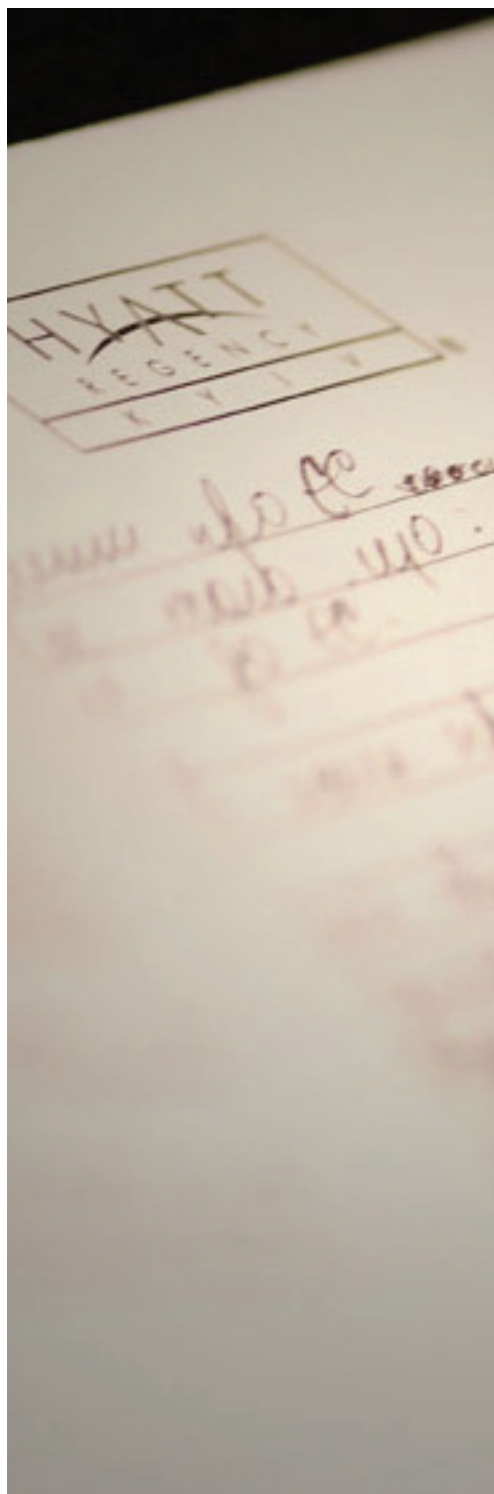
Видання здійснюється за фінансової підтримки
The National Endowment for Democracy
(Національного Фонда підтримки демократії)

© Асоціація «Спільний простір», 2009
© Комітет «Рівність можливостей», 2009
© meral.com.ua, фото, 2009

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Телебачення Росії, України та ЄС: моніторинговий зріз, експертні оцінки, професійні стандарти	5
Медіа і політика для XXI століття: від толерантності до порозуміння.....	93
медіастандарти як механізм забезпечення нової культури міжнародного співробітництва в XXI столітті	
журналістика і сучасна політика сусідства: відкритий діалог в мультикультурному світі	
Рекомендації та висновки	190

Передмова

Російські, українські та європейські мас медіа: моделі журналістики, якість інформації та стандарти новин” є першим проектом, спрямованим на те, аби порівняти якість інформації у інформаційних програмах провідних російських, українських та європейських телекомпаній і таким чином створити ґрунт для публічної дискусії стосовно якості висвітлення одних і тих самих, важливих для Росії, України, Європейського Союзу, проблем означити новий вимір співробітництва між журналістськими середовищами цих країн. Було поставлено завдання дослідити основні тенденції і тло медій та стимулювати зміни в редакційній політиці російських, частково українських телевізійних каналів у напрямку підвищення рівня їх професійних та етичних журналістських стандартів через започаткування публічної дискусії щодо якості російських, українських та європейських новин, акцентувавши увагу на відмінностях між ними та пошуку шляхів до підвищення рівня професійних журналістських та етичних стандартів не на збиток самобутності тієї чи іншої телевізійної програми зокрема та національної школи журналістики зокрема. Адже роль медіа і сучасної політики в народженні нової культури міжнародного діалогу є чи не основним завданням, які можуть перед собою поставити медіа і політики. Пропонуваний у цій книзі дискурс ставить питання якою може бути медіаполітика для XXI століття.

Телебачення України, Росії та ЄС:
моніторинговий зріз, експертні
оцінки, професійні стандарти

**Телебачення Росії,
України та ЄС:
моніторинговий зріз,
експертні оцінки,
професійні стандарти**

Дослідження здійснювалося на основі телебачення трьох країн: України, Росії та Польщі.

Дослідження здійснювалося на основі телебачення трьох країн: України, Росії та Польщі. У кожній країні обрано три найпопулярніші телевізійні канали, що транслюють свої програми на території всієї країни або більшої її частини. Ці телеканали є лідерами національного інформаційного простору і мають найбільшу аудиторію. Сумарна кількість глядачів трьох каналів перевищує 50% усієї глядацької аудиторії кожної країни.

- **В Україні:** Перший національний канал, 1+1 та Інтер.
- **У Росії:** телеканал «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ.
- **У Польщі:** TVN, TVP-1 та Polsat.

Моніторинг телебачення трьох країн здійснений у період:

- 17 листопада -17 грудня 2008 року
- 18 грудня 2008 – 17 січня 2009 року

Дослідження охоплювало такі теми:

- висвітлення російсько-грузинського конфлікту: ситуація на Кавказі;
- розширення НАТО на Схід;
- розміщення американських систем ПРО у Східній Європі та російських систем у Калінінграді;
- формування адміністрації новообраного американського президента Барака Обами.

Одночасно на основі спеціально розроблених анкет було здійснено опитування 5-ти категорій аудиторії:

- Українських представників влади (які відповідають за регуляцію у сфері ЗМІ).

- Українських медіа-експертів (найбільш авторитетних персоналій та репрезентантів найвпливовіших НДО).

- Українських журналістів (за принципом пропорційного представлення аналізованих телеканалів, а також представників найавторитетніших газет, радіокомпаній та Інтернет-сайтів).

- Російських медіа-експертів та журналістів (найбільш авторитетних персоналій і репрезентантів найвпливовіших НДО, а також за принципом пропорційного представлення аналізованих телеканалів, представників найавторитетніших газет, радіокомпаній та Інтернет-сайтів).

- Польських медіа-експертів та журналістів (найбільш авторитетних персоналій і репрезентантів найвпливовіших НДО, а також за принципом пропорційного представлення аналізованих телеканалів, представників найавторитетніших газет, радіокомпаній та Інтернет-сайтів).

Опитування було здійснено щодо якості інформації, позитивних та негативних аспектів діяльності кожного досліджуваного каналу.

Усього було опитано по 51 особі за кожною категорією.

Опитування здійснювалося на анонімних засадах.

УКРАЇНСЬКІ ТЕЛЕКАНАЛИ ДЕМОНСТРУВАЛИ ВІДНОСНУ ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ, НЕ ВДАВАЛИСЯ ДО МЕДІА-ЕФЕКТИВ, ОДНАК ПОДАВАЛИ НЕДОСТАТНЬО АНАЛІТИЧНОЇ ТА ПРОГНОСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

МОНІТОРИНГ

УКРАЇНСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Перший національний канал, «Новини» - 21:00

Інтер, «Подробности» - 20:00

1+1, «ТСН» - 19:30

Основний висновок:

УКРАЇНСЬКІ ТЕЛЕКАНАЛИ ДЕМОНСТРУВАЛИ ВІДНОСНУ ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ, НЕ ВДАВАЛИСЯ ДО МЕДІА-ЕФЕКТИВ, ОДНАК ПОДАВАЛИ НЕДОСТАТНЬО АНАЛІТИЧНОЇ ТА ПРОГНОСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Перший національний канал («Новини») – державний, Інтер («Подробности») і 1+1 («ТСН») – комерційні. Канали значну увагу приділяли внутрішньополітичним проблемам. У перший місяць моніторингу звучало багато інформації про економічну кризу. А протягом другого – основними темами новин стали газові відносини між Україною та Росією, а також війна на Близькому Сході. Соціальні теми відійшли на другий план.

Програма «Подробности» (Інтер) із середини листопада до середини грудня 2008 року подавала багато політичних новин: формування більшості в українському парламенті, обрання нового спікера, а також питання економічної кризи, ситуації на валютному ринку. У другій частині моніторингу (18 грудня 2008 - 17 січня 2009) темою номер один став газовий конфлікт між Україною та Росією. «Подробиці» (Інтер) серед українських каналів приділяли цьому найбільше уваги. Інформацію подавали в інформаційному ключі. Але канал відчутно підтримував позицію Росії. Коментарів російських політиків було більше, ніж українських. Крім того, тему газу канал використав для маніпуляцій у внутрішньому протистоянні між українськими політиками.

У перший місяць моніторингу «Новини» (Перший національний) зберігав баланс між суспільними і політичними новинами. На відміну від інших програм Перший національний мав окремі блоки: українських новин (15 хв.) та міжнародних (10-15 хв.) У січні ці два блоки об'єднали в одну півгодинну програму. Інформацію програма подає стисло, без явних зловживань.

Редакційна політика каналу 1+1 у програмі «ТСН» тяжіла до висвітлення суспільних проблем. У грудні канал підготував низку сюжетів під рубрикою «Жесть мундиру»: свавілля української міліції, як «вибити» аліменти, як люди із вадами зору втрачають роботу, як школярки катували жінку. Проблеми суспільства передають через життя пересічних українців. Газові та політичні проблеми кінця грудня-січня 2009-го трохи витиснули соціальні теми, але менш відчутно, ніж на інших каналах.

РОСІЙСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

РТР-планета, «Вести» та підсумкова програма «Вести недели», 20:00 (київський час – 19.00)

Первый канал, «Время» та тижневик «Воскресное время», 23:00 (22:00)

НТВ, «Сегодня» 19:00 (18.00).

Основний висновок:

РОСІЙСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ПРАГНУЛО НАСАМПЕРЕД ОПРИЛЮДНИТИ ВЛАДНІ МЕСІДЖІ ТА НАЙБІЛЬШЕ ПОМІЖ УСІХ ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ МОНІТОРИНГУ ДЕМОНСТРУВАЛО ОЦІНОЧНИХ СУДЖЕНЬ

Основна частина новин – точка зору керівництва держави: уряду та президента. Діяльність влади найвищого рівня висвітлювалася лише позитив-

РОСІЙСЬКЕ
ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Тематична насиченість російського телебачення бідна й обмежена кількома основними напрямками: зростання російської економіки, ефективність влади в подоланні економічної кризи і на противагу – наслідки фінансової кризи в США, зусилля влади у соціальній сфері, розвиток армії та флоту, резонансні кримінальні справи, погодні умови в Росії.

но. Інформація російських телеканалів абсолютно збігається з офіційною позицією Кремля.

Тематична насиченість російського телебачення бідна й обмежена кількома основними напрямками: зростання російської економіки, ефективність влади в подоланні економічної кризи і на противагу – наслідки фінансової кризи в США, зусилля влади у соціальній сфері, розвиток армії та флоту, резонансні кримінальні справи, погодні умови в Росії.

За ступенем об'єктивності і збалансованості інформації, дотримання етичних норм журналістики російські телеканали можна охарактеризувати так:

РТР-планета – найжорсткіший у судженнях. Абсолютно лояльний до влади. У суперечливих питаннях чітко проводить владну лінію. Новини є необ'єктивними, висновки невмотивованими. Новини застосовують медійні прийоми для маніпуляції громадською думкою. Наприклад, створюють штучні інформаційні приводи, щоб донести до аудиторії «потрібну» інформацію, яка лише віддалено стосується теми повідомлення. У висвітленні подій бракує різносторонності. Недоведену або неперевірену інформацію подають як факти, якщо це вигідно і збігається з політикою країни.

Первый канал - за стилістикою близький до РТР-планета. Дуже схожий і за інформаційним наповненням. Однак менше використовує грубі маніпуляційні технології. Хоч так само жодною мірою не опонує владі.

Канал НТВ – найменш заангажований. Керується здебільшого фактами, а не припущеннями. Менше подає емоційно забарвленої інформації, яка по своїй суті суперечить канонам інформаційного жанру. Позицію влади представляє в цілому позитивно, але без захоплення.

ПОЛЬСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

TVN, Fakty, 19:00 (час київський - 20:00)

TVP-1, Wiadomości, 19:30 (20:30)

Polsat, Wydarzenia, 20:00 (21:00)

Основний висновок:

ПОЛЬСЬКІ КАНАЛИ БУЛИ НАЙБІЛЬШ АНАЛІТИЧНИМИ І ПРОГНОСТИЧНИМИ І ВОДНОЧАС НАЙБІЛЬШ НЕЙТРАЛЬНИМИ

TVN є найбільшою приватною медіа-групою в Польщі. Її 13 телеканалів доступні і сателітарно, і в кабельних мережах. Із 25 хвилин ефірного часу програми Fakty половина віддана огляду внутрішньополітичного життя Польщі (засідання Сейму, протистояння правлячої коаліції (прем'єр-міністр Дональд Туск) з опозицією (президент Лех Качинський). Решту часу присвячено найгострішим соціальним питанням (реформування системи пенсійного забезпечення, діяльності судової системи, закладів охорони здоров'я, соціальної опіки тощо) та міжнародним новинам.

TVP-1 Wiadomości – головна інформаційна програма польського державного телебачення. Понад дві третини репортерських матеріалів стосуються політичного, економічного та соціального життя столиці Варшави та найбільших міст Польщі. Щодня розлогі репортажі із засідань сейму та уряду, детальні й фахові тлумачення основних засад нових законів та програм Ради міністрів. Студійні матеріали поодинокі, превалює репортаж, у якому озвучені синхрони перших осіб держави.

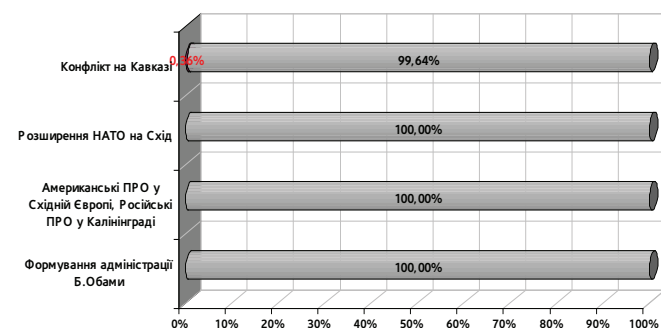
Polsat – цифровий телевізійний канал, який у Польщі приймають понад 2,5 тисячі систем супутникового телебачення.

Програма **Wydarzenia** транслюється на супутниковій платформі Polsat і дублюється на Polsat-2 та

ПОЛЬСЬКЕ
ТЕЛЕБАЧЕННЯ

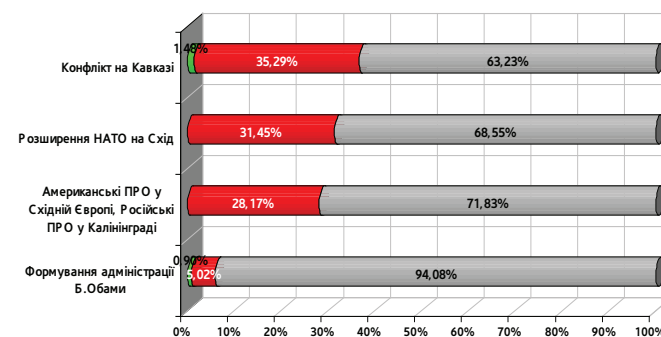
Тональність українських телеканалів

Polsat News. На каналі Polsat-2 перед кожним щоденним випуском транслюється візитка інформаційної програми (заставка). У ній - серпневий грузино-російський конфлікт щодо Південної Осетії. Основний мотив «Росіяни мають негайно покинути територію Грузії» - озвучує Ангела Меркель, канцлер Німеччини, країни-найбільшої сусідки Польщі та його генеральний стратегічний партнер у Євросоюзі та НАТО. На другому тлі – боєздатність польської армії у складі сил Північноатлантичного альянсу.

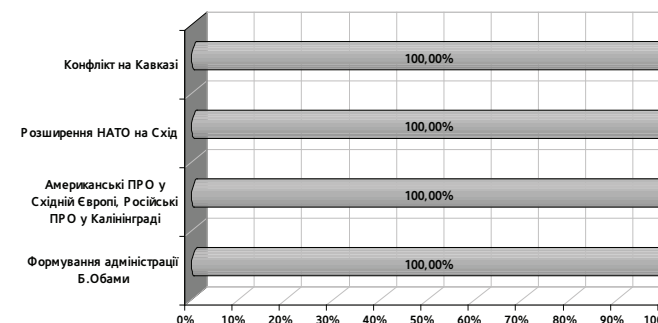
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Тональність російських телеканалів

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Тональність польських телеканалів

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

УКРАЇНСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Програма «Подробности» (Интер)

У другій частині моніторингу (18 грудня 2008 - 17 січня 2009) темою номер один став газовий конфлікт між Україною та Росією. «Подробиці» (Интер) серед українських каналів приділяли цьому найбільше уваги. Інформацію подавали в інформаційному ключі. Але канал відчутно підтримував позицію Росії. Коментарів російських політиків було більше, ніж українських. Крім того, тему газу канал використав для маніпуляцій у внутрішньому протистоянні між українськими політиками.

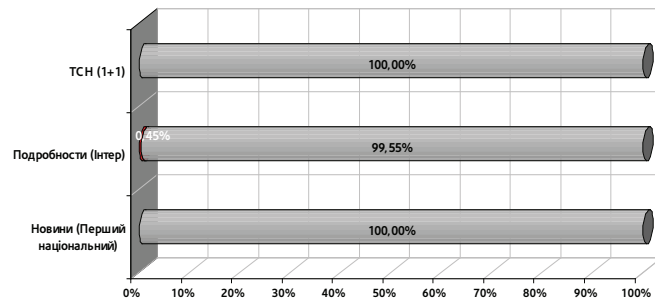
У кінці грудня 2008 року та на початку січня 2009-го у «Подробицях» (Интер) подано кілька розлогих сюжетів про повоєнну Південну Осетію. Інформацію подавали у нейтральній тональності, представляли різні точки зору, не відчувалося явної прихильності до однієї сторони. Ці повідомлення можна назвати збалансованими і об'єктивними. Але у відеоматеріалах цю війну та її наслідки подають саме як протистояння між двома кавказькими республіками – Грузією та Південною Осетією, а не грузинсько-російське. Росія, судячи з сюжетів, виконувала другорядну роль, місію «миротвор-

ця». Крім того, послідовність сюжетів створювала певне негативне враження про Грузію. 28.12.08, 29.12.08 та 5.01.09 на Інтері подано сюжети про Південну Осетію одразу після повідомлень про війну на Близькому Сході в секторі Газа:

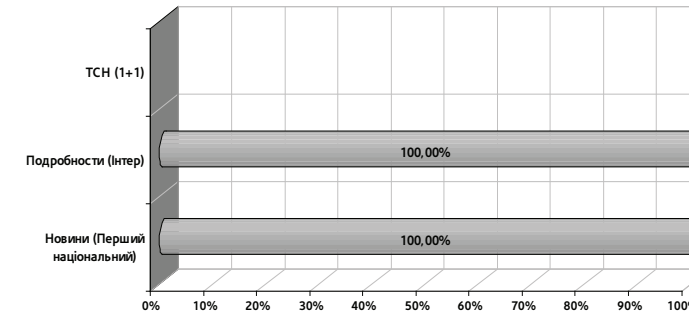
«Війна, яку розпочала Грузія, закінчилася для неї загибеллю 220-ти мирних мешканців, та 169-ти військових, близько двох з половиною тисяч людей було поранено - це дані міжнародних правозахисних організацій. І хоча менше ніж за тиждень від початку бомбардувань Цхінвали президент Росії офіційно повідомив про закінчення так званої «операції з примушування до миру», для багатьох грузинів війна ще не скінчилася.

Південна Осетія та Абхазія проголосили незалежність, у самій Грузії економічні збитки перевищили два мільярди доларів, десятки тисяч грузинів були змушені покинути рідні оселі - це мешканці прикордонних сіл, бо їх і досі контролюють російські військові. Роман Недзельський бачив, чим скінчилася «остання кавказька війна» для Грузії...», «Подробности», Інтер, 28.12.08.

Представлення теми «Конфлікт на Кавказі» на українських телеканалах

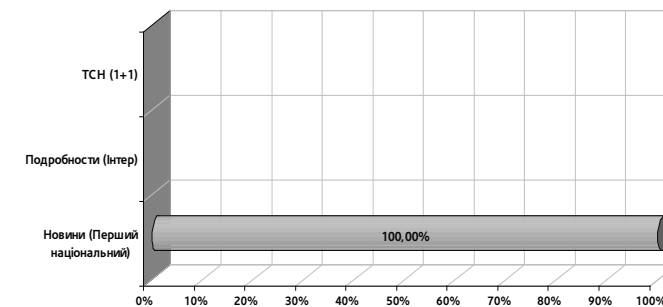

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

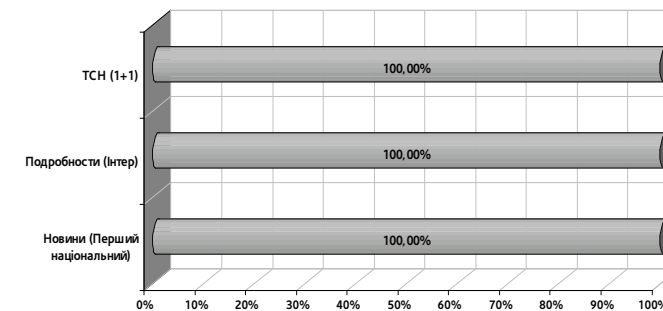
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Формування адміністрації Б.Обами» на українських телеканалах

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

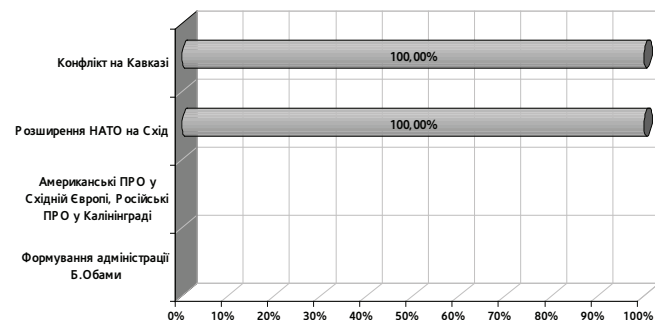
Представлення теми «Американські ПРО у Східній Європі, Російські ПРО у Калінінграді» на українських телеканалах

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

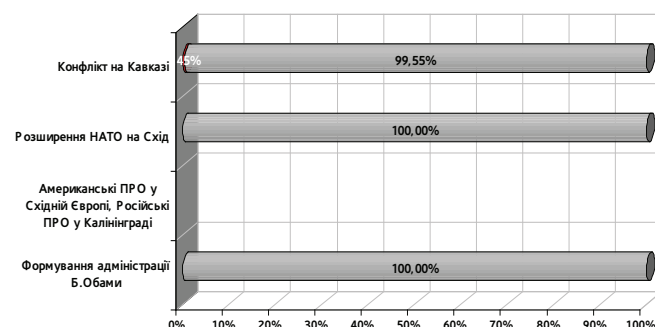
Представлення теми «Розширення НАТО на Схід» на українських телеканалах

Представлення тем на телеканалі 1+1 (ТСН)

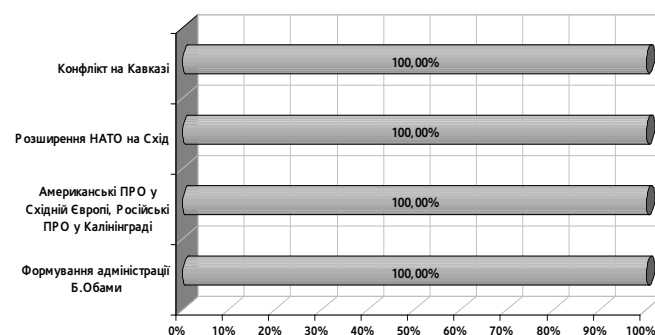
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі Інтер (Подробности)

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі Перший національний (Новини)

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

РОСІЙСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Однією з найрезонансніших подій моніторингового періоду на тему Кавказу став обстріл президентського кортежу на кордоні Грузії та Південної Осетії, в якому їхали президент Грузії Михаїл Саакашвілі та президент Польщі Лех Качинський.

У сюжеті на РТР-планета використана маніпуляційна технологія «відмивання інформації». Її часто використовували українські медіа під час виборчих кампаній. Канал посилається або цитує інформацію з якогось іншого джерела - як правило, з газети. Посилання на інший ЗМІ начебто виключає можливість того, що ця інформація не відповідає дійсності. Хоч насправді такі повідомлення, як правило, бувають «газетними качками».

«Расследование скандала с недавним обстрелом кортежа Леха Качинского и Михаила Саакашвили у границы Грузии и Южной Осетии сегодня едва ли не главная тема новостей в Польше.»

Местная спецслужба АВВ признала инцидент инсценировкой, которую организовал грузинский президент. Выдержки из секретного рапорта попали к журналистам авторитетного польского издания «Дзеник». Вот цитата из статьи с недвусмысленным заголовком: «АВВ заявляет: стрельбу заказал Саакашвили.»

«Когда раздался первый выстрел в бронированную машину, грузинская охрана вообще не среагировала. Агентство внутренней безопасности особо обратило внимание на поведение Михаила Саакашвили, который во время происходящего был спокоен, раскован и даже улыбался. Выстрелы вблизи автомобиля были грузинской провокацией. Это версия происшедшего наиболее вероятна.» «Вести», РТР-планета, 26.11.08.

За кілька днів польські телеканали повідомили, що той секретний рапорт, який опублікувала га-

Російські медіа порівнювали Обаму із великими американськими президентами Лінкольном та Рузвельтом.

зета «Дзенік» - виявився фальшивкою. Однак цю інформацію російські канали не подали.

З певним сарказмом РТР-планета 6.12.08 розповів про призначення Гіларі Клінтон на посаду держсекретаря, наголосивши, що вона нічого не тямить у дипломатії.

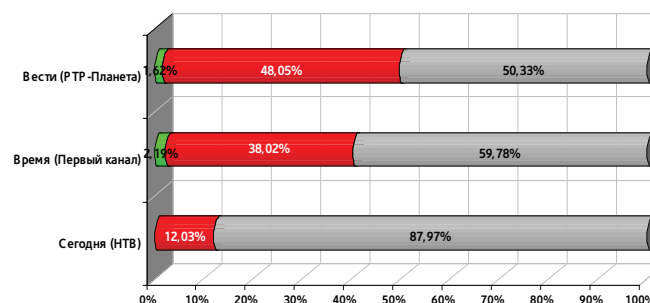
Російські медіа порівнювали Обаму із великими американськими президентами Лінкольном та Рузвельтом. При цьому підкреслювалися його ораторські здібності. Щоразу наголошувалося: на нового президента США Росія покладає великі надії, що відносини між країнами покращаться.

«Госсекретарь США Кондолиза Райс оставила в рабочем кабинете записку «с наилучшими пожеланиями» для Хилари Клинтон, которая переходит на работу в Госдепартамент с должности сенатора Нью-Йорка. А в самом Нью-Йорке стреляют по птицах. Работники аэропорта обратились к таким методам после случая с самолетом, который после столкновения с гусем приводнился на реке Гудзон. Чудесное спасение самолета – это символ прихода к власти нового президента Обамы. Удастся ли ему вытянуть страну из болота после Буша?» («Вести», РТР-планета, 17.01.09).

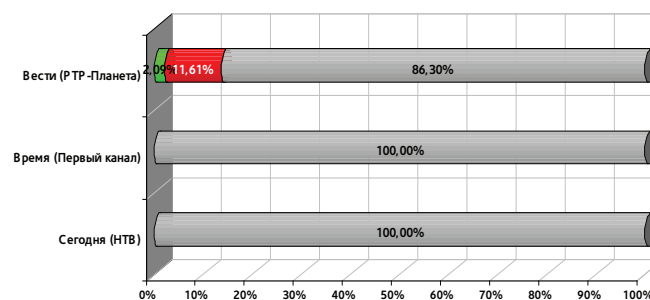
Про розміщення систем ПРО у Східній Європі та російських систем у Калінінграді російські канали розповідали мало, переважно дотично. На цій темі не спекулювали, здебільшого подавали ствердну інформацію про позицію російської сторони: системи ПРО у Східній Європі Росія називає небезпечним для Європи, вважає діями націленими проти стратегічного потенціалу Росії. Інформація обмежувалася на рівні факту: Росія проти. Ефірна кількість таких «проти» передана у графіку в негативній тональності.

Тему розширення НАТО російські канали детально окреслили на початку грудня 2008 року, коли відбувався саміт Альянсу у Брюсселі. Усі програ-

ми подали інформацію, що на цьому саміті Україні та Грузії відмовили у плані дій щодо членства в НАТО. Деякі твердження російських каналів можна назвати суперечливими, хоч вони подані як факти. Наприклад, канал НТВ у програмі «Сьогодні» (2.12.08) повідомив, що Україну і Грузію не прийняли в НАТО, бо обидві країни зіпсували відносини з Росією, у співпраці з якою зацікавлений Північно-атлантичний альянс. Однак це хоч і не зовсім коректний, але швидше спосіб формування позитивного іміджу своєї країни, ніж негативна оцінка розширення НАТО на Схід.

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

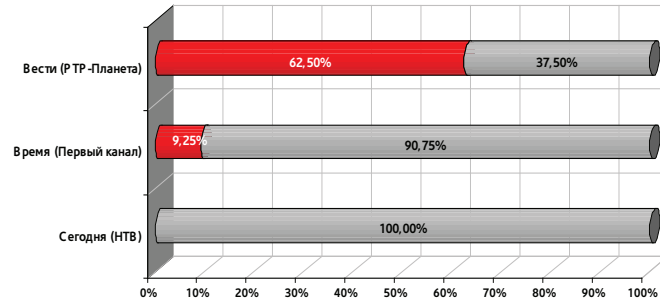

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Конфлікт на Кавказі» на російських телеканалах

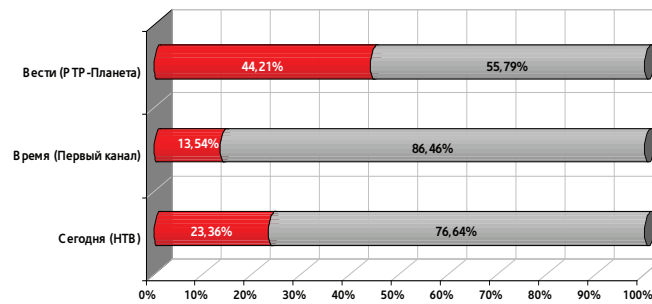
Представлення теми «Формування адміністрації Б.Обами» на російських телеканалах

Представлення теми «Американські ПРО у Східній Європі, Російські ПРО у Калінінграді» на російських телеканалах

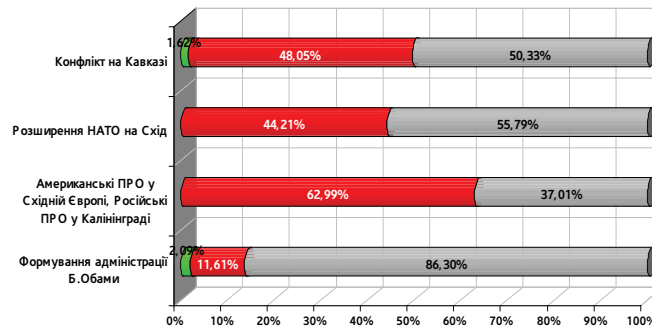
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Розширення НАТО на Схід» на російських телеканалах

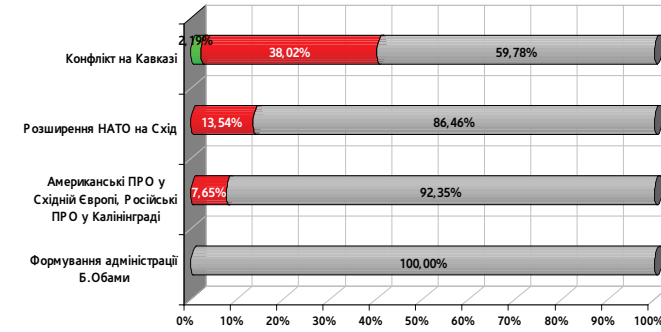
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі РТР-планета (Вести)

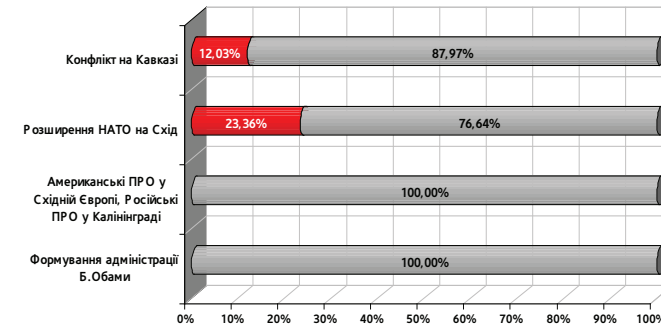
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі Первый канал (Время)

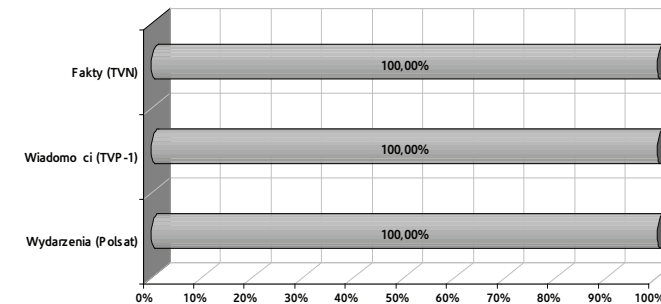
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі НТВ (Сегодня)

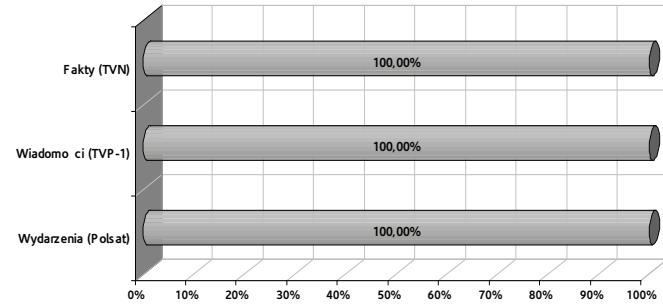
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Конфлікт на Кавказі» на польських телеканалах

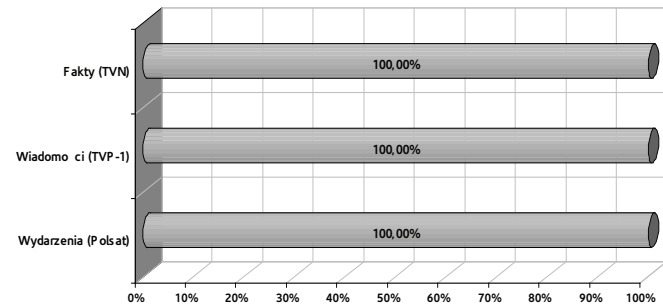
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Формування адміністрації Б.Обами» на польських телеканалах

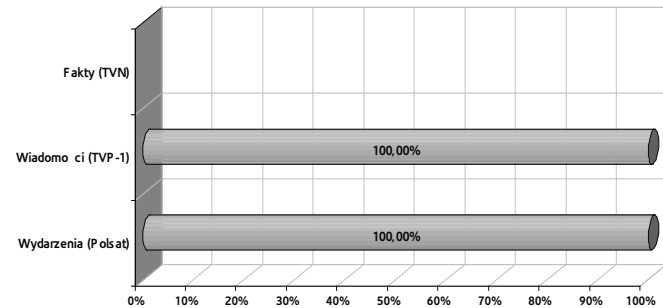
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Американські ПРО у Східній Європі, Російські ПРО у Калінінграді» на польських телеканалах

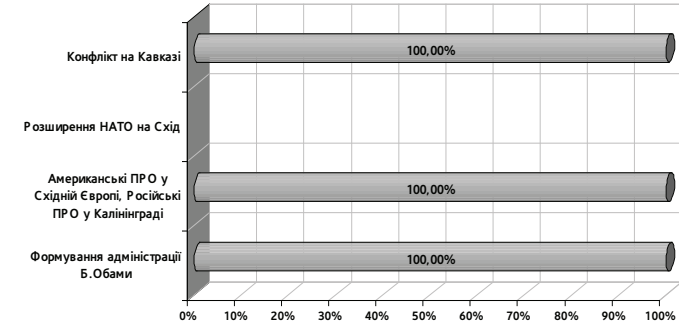
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення теми «Розширення НАТО на Схід» на польських телеканалах

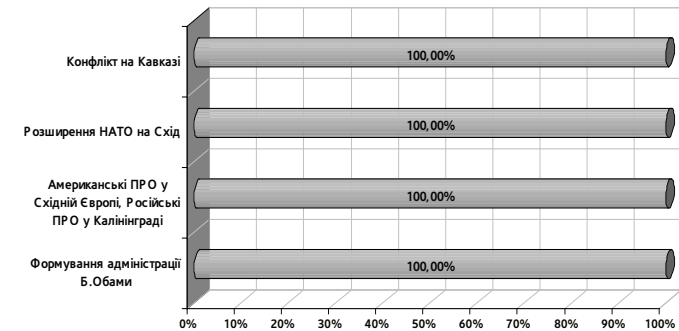
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі TVN (Fakty)

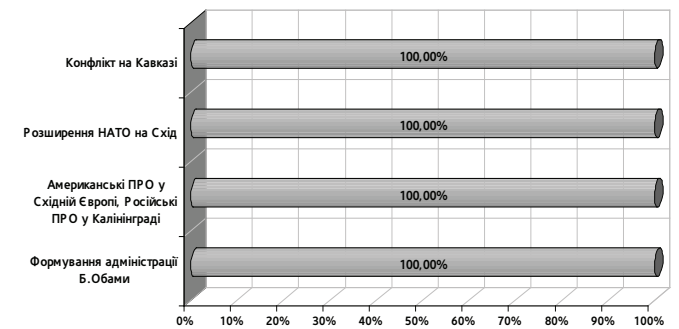
позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі TVP-1 (Wiadomości)

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

Представлення тем на телеканалі Polsat (Wydarzenia)

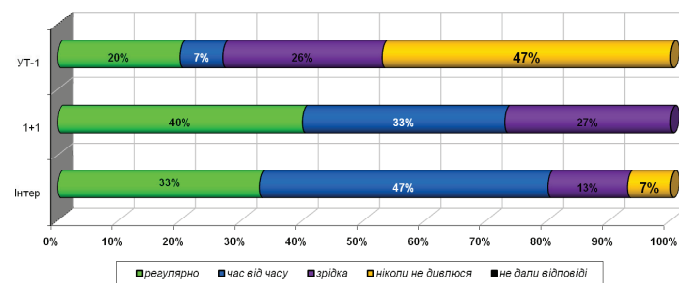
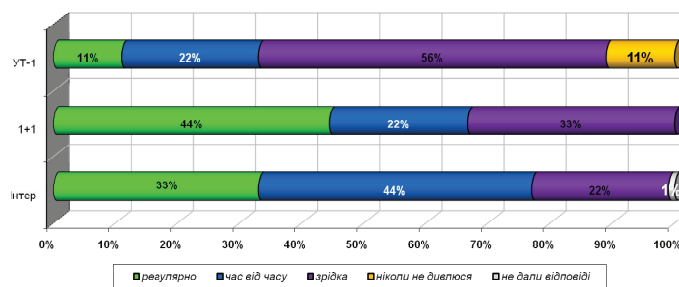
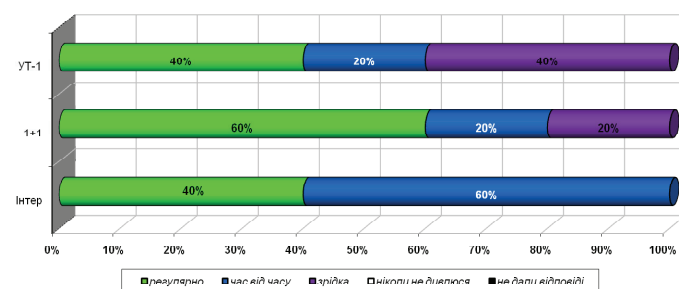

позитивна тональність, негативна тональність, нейтральна тональність

АНКЕТУВАННЯ

українських медіаекспертів, журналістів та представників влади, які мають відношення до регуляції інформаційної галузі, російських медіа експертів та журналістів, а також польських медіаекспертів та журналістів, акредитованих в Україні.

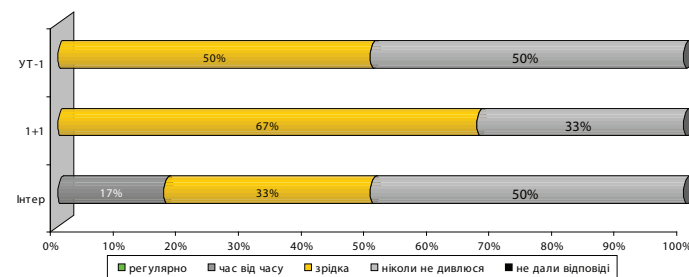
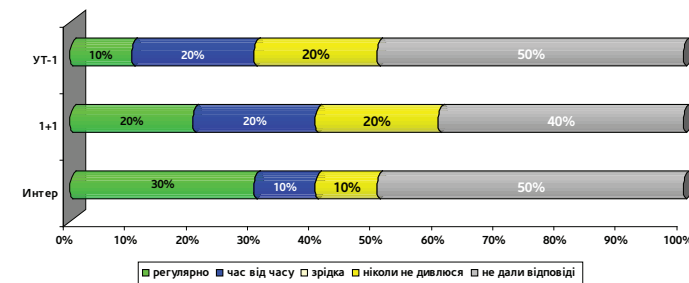
1. Як часто Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на українських телеканалах **Інтер**, **1+1** та **УТ-1**?

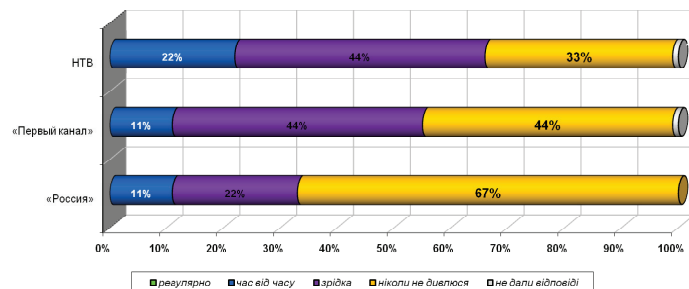
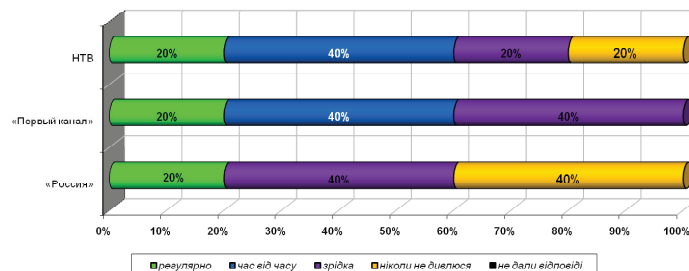
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

Українські журналісти

2. Як часто Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на російських телеканалах «Рос-сія» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Пер-вый канал» та НТВ?

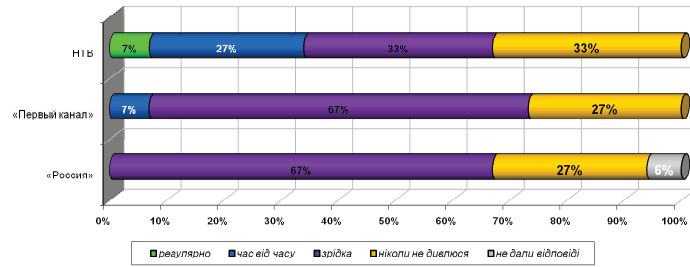
Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

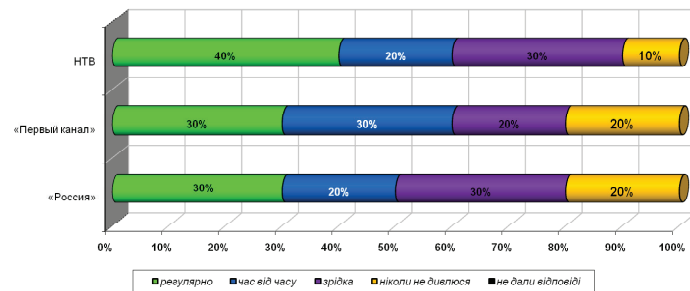
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

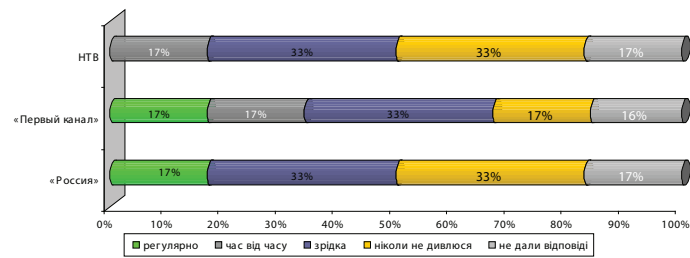
Українські журналісти

Російські медіаексперти та журналісти

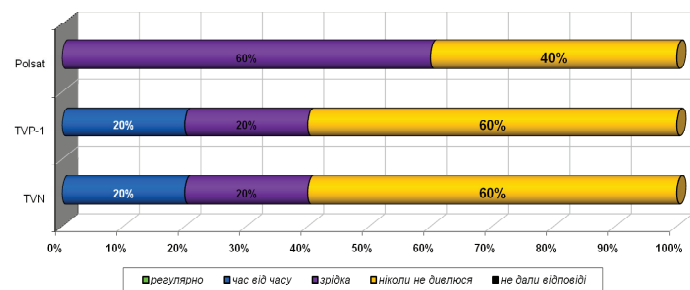

Польські медіаексперти та журналісти

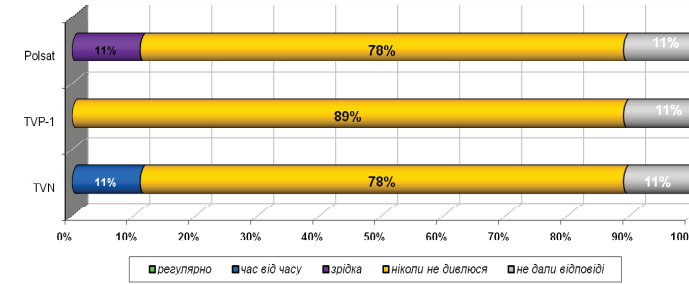

3. Як часто Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на польських телеканалах TVN, TVP-1 та Polsat?

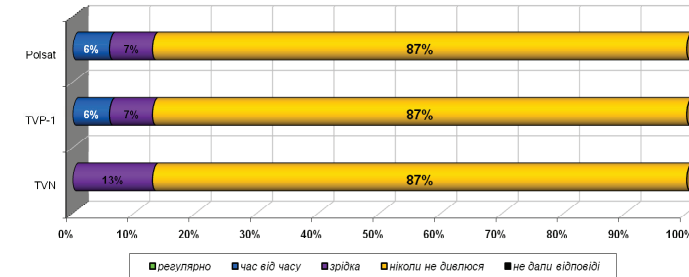
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

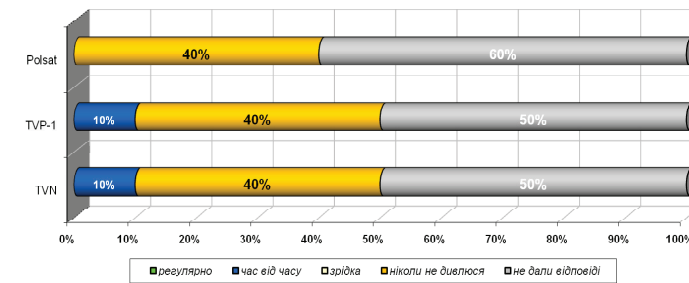
Українські медіаексперти

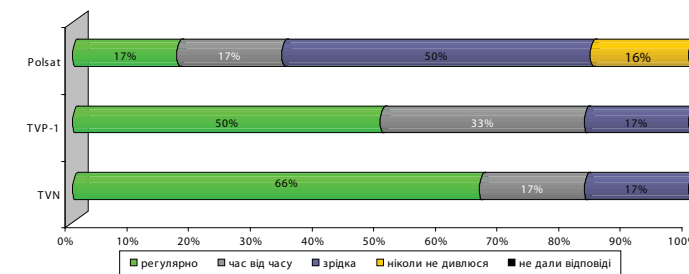
Українські журналісти

Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

4. Якщо Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на російських телеканалах **«Россия»** (міжнародне мовлення **РТР-планета**), **«Первый канал»** та **НТВ**, які слабкі сторони у підборі чи подачі новин, іншої інформації, або інші проблеми Ви помітили?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

«Россия»:

- 1) пропаганда
- 2) канал дезінформації міжнародної спільноти
- 3) Маніпуляція глядачем, агресивність щодо України
- 4) заангажованість, упереджене ставлення до деяких країн (США, Грузія), в тому числі і до України.

5) пропаганда, українофобія, необ'єктивна подача

«Первый канал»:

- 1) заангажованість
- 2) надмірна кількість прокремлівських „урапередач”
- 3) заангажованість, упереджене ставлення до деяких країн (США, Грузія), в тому числі і до України.

4) пропаганда, українофобія, необ'єктивна подача

НТВ:

- 1) заангажованість
- 2) професійне мовлення специфічного формату: „ЖЗЛ” кримінальна хроніка тощо

3) заангажованість, упереджене ставлення до деяких країн (США, Грузія), в тому числі і до України.

Українські медіаексперти

«Россия»:

1) забагато офіційних матеріалів, всі вони крутяться навколо перших осіб держави

2) упереджені, заангажовані оцінки, антиукраїнська спрямованість

3) Спільну для всіх російських каналів проблему – надзвичайну заангажованість висвітлення усіх подій в потрібному владі ключі. Відтак – викривлена картина подій. «Росія» більше за інших колег дає брутальної брехні щодо подій в Україні та дій Президента України зокрема.

«Первый канал»:

1) забагато офіціозу у внутрішніх повідомленнях; невизнання інших поглядів у міжнародній інформації

2) упереджені, заангажовані оцінки, антиукраїнська спрямованість

3) Головний канал російської пропаганди.

НТВ:

1) імперський стиль, часткова подача матеріалу, свідоме усунення другої точки зору

2) упереджені, заангажовані оцінки, антиукраїнська спрямованість

3) НТВ, на жаль, вже нічим не вирізняється від інших каналів щодо об'єктивності та професійності. Навіть фірмові «фішки» каналу – ток-шоу перетворилися на пропагандистські рупори і майданчики для брехні, перекручувань та дезінформації.

Українські журналісти

«Россия»:

- 1) найбільше подає невмотивованої негативної інформації про події в Україні.
- 2) Тенденційність як у підборі – так і у висвітленні новин
- 3) маніпулювання та замовчування щодо своїх внутрішніх подій, апіорі негативна оцінка діяльності укр.влади, негативний настрій щодо України загалом
- 4) ідеологічна заангажованість
- 5) упереджене ставлення до України
- 6) Необ'єктивність, упередженість
- 7) однобоке висвітлення подій, цензура, пропаганда
- 8) надто тенденційні і пропагандистські
- 9) упередженість усього випуску – особливо інтерпретація подій в Україні

«Первый канал»:

- 1) Мало інформації про життя пересічних росіян, багато - про діяльність влади
- 2) насаджування імперської ідеології + маніпуляція та замовчування щодо своїх внутрішніх подій, апіорі негативна оцінка діяльності укр.влади, перебрівування українських реалій
- 3) ідеологічна заангажованість
- 4) відсутність фактажу, непослідовність у викладі новин, майже немає прямих включень
- 5) упереджене ставлення до України
- 6) заполітизованість
- 7) тенденційність

8) однобоке висвітлення подій, цензура, пропаганда

9) тенденційні, забагато „паркету”

10) компліментарність до російської влади. Безтактність по відношенню до «ворогів», відсутність дотримання стандартів

НТВ:

1) найменш заангажований із трьох російських каналів

2) маніпулювання та замовчування щодо своїх внутрішніх подій, апіорі негативна оцінка діяльності укр.влади, перебрівування українських реалій

3) ідеологічна заангажованість

4) упереджене ставлення до України

5) орієнтація на провладну політику

6) занадто фамільярний стиль

7) однобоке висвітлення подій, цензура, пропаганда

8) подобається оперативність і „картинка”. Часто дивлюся в Інтернеті

9) у всіх трьох каналів є відчуття «однієї руки» - очевидно це і є єдина державна інформполітика

Російські медіаексперти та журналісти

«РОССИЯ»:

1) складається впечатление, что они хватают любую информацию с ленты новостей, где говорится о Путине, Медведеве и криминале

2) скучно, казенно

3) последнее время у канала появилось собственное лицо в подаче новостей, это связано с тем, что канал стал «медведевским», появилась некоторая конкуренция с «Первым». Не последнюю роль играет и личность руководителя информационного вещания. Евгений Ревенко, конечно лучше, чем Петр Толстой. Однако рука Кремля и Белого дома в основных сюжетах просматриваются все еще достаточно четко.

4) предвзятый характер

5) подмена информации и анализа событий пропагандой

6) излишняя агрессивность в освещении некоторых тем (в частности, Украины)

7) постоянный поиск внешних врагов, мало уделяется внимания внутренним российским проблемам (социальным), какой медведев-путин-молодцы, тон начитки у многих корреспондентов моралистический – «свысока» – особенно, если это касается Украины и Грузии.

8) Полит.ангажированность, слабый изобразит. ряд, отсутствие приемлемых стандартов журналистики, хамство некоторых ведущих, неадекватно большое заискивание перед властью

«ПЕРВЫЙ КАНАЛ»:

1) очень много новостей, которые «кочуют» по всем трем каналам, особенно в коротких выпусках. Что весьма странно при таком обилии новостных лент и агентств. Итоговые программы – это не аналитическое подведение итогов, а как какая-то очередная шоу-программа. Одни и те же комментаторы кочуют с одной программы на другую, с одного канала на другой. Практически не открываются новые имена. Зритель, видя комментатора, заранее знает, какой комментарий он даст. И в то же время надо отдать должное Первому каналу, он становится гораздо интереснее, чем НТВ.

2) менее скучно, но явно предвзято

3) мало информации, много пропаганды, абсолютная подконтрольность государству.

4) подмена информации и анализа событий пропагандой, передергивание фактов

5) наличие сарказма и пренебрежительности

6) Путин и Медведев занимают львиную часть выпусков. Поиск внешних врагов.

7) ангажированность, хамство ведущих, отсутствие альтернативных точек зрения или их имитация

НТВ:

1) Очень много повторов с двумя предыдущими каналами. Дежурные голоса, дежурные новости, дежурные темы, дежурные эксперты. Ничего необычного, яркого, все предсказуемо

2) политической и экономической информации минимум, подается облегченно и, естественно, идеологически «правильно».

3) относительно объективно, про крайней мере по подаче

4) уклон в желтизну

5) Все общероссийские социальные проблемы подаются как частные, единичные случаи, исключения – налицо советский поход

6) сугубо информативная часть, без анализа

7) старый стиль времен Парфенова был более предпочтителен как для негосударственного канала. Сейчас НТВ близок по стилю к России и Первому.

8) ангажированность, использование треш-приемов, отсутствие альтернативных точек зрения

Польські медіаексперти та журналісти

Проблемою російських каналів є те, що інформація і публіцистика витиснуті на маргінес. Переважно транслюються серіали, ток-шоу і т.д. Якщо ж вдається потрапити на новини, то всі названі канали сконцентровані на графіку президента і прем'єра Росії. Авторських коментарів у зв'язку з цим немає ніяких

«Россия»:

1) Пропаганда, тенденційний добір інформації, очевидна залежність від влади

«Первый канал»:

1) пропаганда державної влади

2) Не інформація, а пропаганда, як за часів СРСР. Нудні та довгі звіти про зустрічі та поїздки президента і прем'єра. В репортажах закордонних правда є лише тоді, коли мовиться про те, в якому зоопарку народилася панда або жираф. Найбільше упередженої та брехливої інформації та пропаганди є у „репортажах” щодо України, Грузії, країн Балтики та Польщі.

3) Пропаганда, тенденційний підбір інформації, очевидна залежність від влади, елементи націоналізму

НТВ:

1) Пропаганда, тенденційний підбір інформації, очевидна залежність від влади, спроба підходу до відбору інформації по табloidному принципу.

5. Якщо Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на російських телеканалах «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ, інформація якого плану, які новини підбираються чи подаються краще?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

«Россия»:

1) регіональні новини

2) інформація, що стосується діяльності провладних політиків: Президент, прем'єр, діяльність уряду, зовнішня політика Росії.

«Первый канал»:

1) міжнародні новини, культура

2) інформація, що стосується діяльності провладних політиків: Президент, прем'єр, діяльність уряду, зовнішня політика Росії.

НТВ:

1) міжнародні новини

2) інформація, що стосується діяльності провладних політиків: Президент, прем'єр, діяльність уряду, зовнішня політика Росії.

Українські медіаексперти

«Россия»:

1) місцева інформація

2) Грамотна вибудова інформаційного ряду з т.з. утвердження імперської російської політики

3) На цьому каналі більше новин з регіонів Росії, часами навіть критичних матеріалів щодо місцевої влади.

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

«Первый канал»:

- 1) надзвичайні події
- 2) новини культури
- 3) Грамотна вибудова інформаційного ряду з т.з. утвердження імперської російської політики
- 4) Спроби провладного аналізу міжнародних подій.

НТВ:

- 1) зарубіжні новини
- 2) Грамотна вибудова інформаційного ряду з т.з. утвердження імперської російської політики
- 3) Гуманітарний та соціальний ухил.

Українські журналісти

«Россия»:

- 1) Багато схвальних новин про діяльність влади – президента, уряду
- 2) охоплення регіонів
- 3) суспільні та спортивні новини
- 4) культура
- 5) погано: часом, випуски новин нагадують продукт радянського ЦТ-1
- 6) внутрішня російська політика, регіональні новини РФ
- 7) лайв з глибинки

«Первый канал»:

- 1) Багато схвальних новин про діяльність влади – президента, уряду

- 2) широке висвітлення діяльності влади (для влади, це, звичайно, краще)
- 3) культурні новини
- 4) найкраще подається соціальне тематика
- 5) спортивні; політика і соціальні подаються так, як «треба», Росія рулить, а всі решта - ...
- 6) події загальнодержавного масштабу
- 7) людські історії
- 8) жахливо: істерична пропаганда
- 9) російська політика, новини істеблішменту
- 10) офіціоз

НТВ:

- 1) Є блок економічних новин, хоч у ньому мало йдеться про економіку Росії
- 2) кримінальні розслідування
- 3) культурні новини
- 4) цікаві лише події з-закордону, але вони необ'єктивні, на мою думку. Новини у них проімперські, пропутінські.
- 5) події надзвичайного характеру
- 6) соціальні теми
- 7) краще ніж у «России», але все-таки погано: було б нормально, якщо б у сюжетах об'єктивно оцінювали дії російської влади, внутрішню і зовнішню політику Росії
- 8) міжнародна політика
- 9) міжнародка

Російські медіаексперти та журналісти

«РОССИЯ»:

- 1) лучше подбирают не затрагивающие острые внутрироссийские темы, они боятся резких оценок
- 2) международные, не касающиеся России
- 3) освещение правящей партии ЕР, каб.мин, президент, премьер министр
- 4) официальная хроника российской политики
- 5) освещение в позитивной тематике деятельности президента, премьера и других руководителей России
- 6) международная информация (та, что не касается непосредственно зоны интересов России). Новости по Москве. Культура.
- 7) сюжеты, связанные с деятельностью Путина и Медведева

«Первый канал»:

- 1) То же, что и „Россия” (лучше подбирают не затрагивающие острые внутрироссийские темы, они боятся резких оценок) но все-таки профессиональнее
- 2) освещение правящей партии ЕР, каб.мин, президент, премьер министр
- 3) новости шоу-бизнеса
- 4) события международной жизни, освещение визитов российского руководства
- 5) Нравится подача новостей в режиме их развития. В каждом последующем выпуске стараются дать что-то новое или поменять, например, включение на сюжет
- 6) Путин и Медведев, международная политика РФ.

НТВ:

- 1) В целом – неплохо все, явных недостатков не отмечаю
- 2) внутрироссийские неполитические
- 3) международные новости
- 4) иногда относительно прилично могут подать новости культуры
- 5) Все виды деятельности вертикали российской власти.
- 6) вопросы «газовой тематики» (объясняется принадлежностью канала к структурам Газпрома (Газпром-медиа)), освещение деятельности президента и другого руководства страны
- 7) региональная информация
- 8) светские новости, оригинальные «позитивные» репортажи

Польські медіаексперти та журналісти

Жоден з каналів не влаштовує мене з інформаційної точки зору

«Россия»:

- 1) Технічний професіоналізм, багато інформації з-за кордону.

«Первый канал»:

- 1) Багато сюжетів з регіонів Росії, відхід від Москвоцентризму

НТВ:

- 1) Сучасна професіональна форма

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

6. Якщо Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на українських телеканалах **Інтер, 1+1 та УТ-1**, які слабкі сторони у підборі чи подачі новин, іншої інформації, чи якісь інші проблеми Ви помітили?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Інтер:

- 1) маніпуляції
- 2) замовність тем передач, ігнорування сутності українського народу, національних традицій і духовних запитів пересічного українського громадянина
- 3) Бракує «українського» підходу (відсутність українського бачення подій і явищ). Часом подається необ'єктивна інформація
- 4) заангажованість, упереджене ставлення. Взагалі складається враження, що Інтер повернувся до цензури 2004 року
- 5) ангажованість у відповідності до інтересів власників каналу

1+1:

- 1) надмірність негативної інформації
- 2) домінування форми подачі тем над змістом
- 3) Не завжди достатньо професійний рівень підготовки сюжетів. Неперебірливість у доборі інформації
- 4) непрофесіоналізм ведучого підсумкового випуску іноді шокує
- 5) недотримання загальноприйнятих етичних стандартів

УТ-1:

- 1) неповність інформації
- 2) вузьке коло експертів, аналітиків, авторитетних громадських діячів, незадовільне висвітлення міжнародної діяльності України
- 3) Бракує «розкутості», вигадливості, азарту. Надмірна протокольність.
- 4) Постійна зміна команд та ведучих не дає можливості реально оцінити новини на УТ-1, це і є найбільшою проблемою.

Українські медіаексперти

Інтер:

- 1) протистояння з Кабінетом міністрів, симпатії ПР
- 2) хотілося б більше міжнародних новин, іноді видно тенденційність, великі сюжети (як на мене – для аналітики чи розслідування треба виділяти окремі передачі)
- 3) недотримання балансу у повідомленнях про політичну боротьбу та економічну діяльність в Україні
- 4) нецікаві програми
- 5) відсутність глибоких матеріалів про життя української глибинки
- 6) Ігнорування традиційних інформаційних теорій, гонитва за «смаженими» фактами - як пріоритет інформаційних програм, особливо в щоденних інформаційних випусках
- 7) денні інформаційні програми є кращими за інші телеканали, міжнародних новин більше, але часто вони обмежуються тими країнами, де Інтер має власних кореспондентів. Таким чином, не можна сказати, що інформаційні випуски на цьому каналі

Українські медіаексперти

подають повну картину дня. При підготовці інформаційних випусків, редакторам і журналістам часто бракує усвідомлення місця України на світовій арені.

8) Проста інформація для простих людей. Правда, у більшості випадків, силами простих журналістів.

9) Тенденційність

1+1:

1) багато негативних новин, підвищена увага до кримінальної лінії

2) досить мало закордонних новин, багато сюжетів надто великі, тому у випуск окремі варті того новини можуть і не потрапити, багато дурних «новин» - розповідається про подію, яка особливо великого значення не має, просто канал намагається шокувати глядачів

3) забагато негативно-сенсаційних повідомлень

4) багато крові і іншого, аналізу геть нема, загубив інтерес

5) поза екраном – проблеми „малого українця” відсутні пошуки адрес хоча б якогось досвіду виживання людей і бізнес –структур в умовах кризи

6) Ігнорування традиційних інформаційних теорій, гонитва за «смаженими» фактами - як пріоритет інформаційних програм, особливо в щоденних інформаційних випусках

7) Нетрадиційне розставлення пріоритетів під час підготовки випусків новин. Це стосується розташування новин у інформаційній програмі. Нетрадиційне розташування лише іноді є виправданим, але у більшості випадків перетворює випуск новин або на випуск кримінальних новин або на розважальне шоу. Недостатньо висвітлені новини за межами України, що не дає повного розуміння місця України у подіях дня в світі. Слабка міжнародна редакція. Поверхневистість у подачі інформації.

Розважальна манера подачі суспільно-політичних подій вводить в оману глядача

8) Попсова інформація, часами просто гра в інформування. Навмисне «жовта» інформація, хоча інколи доволі важливі і влучні речі. Хороший, найкращий журналістський рівень.

9) Тенденційність

УТ-1:

1) багато офіційних репортажів

2) Ігнорування традиційних інформаційних теорій, гонитва за «смаженими» фактами - як пріоритет інформаційних програм, особливо в щоденних інформаційних випусках

3) Недостатньо висвітлені новини за межами України, що не дає повного розуміння місця України у подіях дня в світі. В результаті, це спотворює розуміння місця України у світі.

4) Добре, що останнім часом не дуже помітно, що це новини на державному каналі.

5) Офіційність

Українські журналісти

Інтер:

1) обмаль новин про життя людей

2) Нерівність висвітлення, подекуди – враження щодо необ»активності висвітлення окремих внутрішньополітичних процесів.

3) заангажованість у темах, які є важливими для власників каналу, поверховість

4) Профирташевская точка зрення. Ведущие не нравятся.

5) політична заангажованість на користь Партії Регіонів та її спонсорів

Українські журналісти

6) немає плюралізму, політичні і економічні новини мають надто виражену політичну заангажованість

7) Страждає динаміка та верстка щоденних випусків, оперативність – «тема дня» буває висвітлена скупко і провально у порівнянні з новинами на інших каналах – оперативність не є перевагою Інтера, підсумкові випуски часто містять затяжні нецікаві інтерв'ю.

8) крен в бік Секретаріату Президента

9) часті матеріали замовного характеру

10) не завжди актуальні теми

11) заангажовані новини, останнім часом видають відверту пропаганду і лобіюють інтереси Фірташа і компанії

12) подобаються найбільше, порівняно з двома іншими каналами, бо містять найменше розважальних сюжетів, більш інформаційно насичені, мають активні корпункти за кордоном

13) у матеріалах про кабмін – особливо газова тематика – відсутніть балансу і відчуття «заздалегідь2 підготовленого репортажу

14) чітко простежувана політична (антитимошенківська) заангажованість ведучих в інтерв'ю з політиками, підводках до сюжетів

1+1:

1) у інформаційних випусках буває надто багато подій кримінального характеру – пограбування, вбивства. Мало міжнародних подій

2) Орієнтація на рейтинг, який має підтримуватися скандальністю вибору тем і їхньої подачі.

3) невідповідність жанру загалом (це не є зрізом дня, а тенденційно відібраними сюжетами у форматі тележурналу), часто порушуються правила журналістської етики, поверховість

4) смішно виглядає попитка організації прямих включень с події которые уже прошли. ну и желтоваты в подаче.

5) надмірна таблоїдність

6) дуже багато негативу, прямі включення відбуваються іноді за дуже незначного приводу

7) грішать псевдо-сенсаціями, «чорнухою», трапляються висмоктані з пальця теми, форма переважає над змістом, бракує глибини й такту.

8) : багато сміття, того, чого новинами важко назвати. Напр., 8 березня був сюжет, яких подарунків бажають жінки на 8 березня. Це якийсь журнал Ліза, а не новини ТСН.

9) схильність до «желтизни»

10) жовтизна

11) майже не дивлюся, бо ТСН майже не показує своїх політичних новин – переважно це екранізований інтернет та розважальні сюжети

12) надто багато «кримінальних» миттєвостей, відчуття. Що це – телеформат газети «жизнь»

13) Слабкою стороною новин ТСН вважаю перехід на суцільний лайф та жовті сюжети: вбивства, нещасні випадки, сексуальне насильство тощо.

УТ-1:

1) інформації «рівні», мало журналістських ходів, що привертають увагу до новин

2) неякісна картинка, слабкі технологічні можливості, тому бракує динаміки і жанрової різноманітності, нерівна подача інформації з регіонів (є відверто слабкі кореспонденти)

3) новини викладаються дуже сухо, тональність ново стійних матеріалів нагадує радянські часи

4) нудно

- 5) радянський підхід у верстці та змісті випуску
- 6) залишається каналом офіційної інформації. Новини дають уявлення про те, що відбувається в країні.
- 7) відсутність власних корпунктів у ключових країнах, а відтак – слабкі міжнародні новини
- 8) Надміру багато офіціозу, тобто сюжетів про діяльність органів влади

Російські медіаексперти та журналісти

Интер:

- 1) Формат подачі кожної новини уже містить в собі прихований коментарий.
- 2) Політ.ангажованість від власників каналу

1+1:

- 1) В цілому – непогано, явних недоліків не відзначаю
- 2) Примітивізація життя країни і-з неоправданого скандальності і псевдосенсаційності сюжетів
- 3) відсутність аналізу, «реальності картини» через прямі включення, переважає негативізм
- 4) Плоский кримінал. Перевага чорних новин над «життєутверджувальними»
- 5) надлишок треша і шоківих сюжетів

УТ-1:

- 1) Слаба робота кореспондентської мережі
- 2) слаба регіональна інформація. Подача – дуже суха.

- 3) загально низький рівень сюжетів, слабкий зобразовувальний ряд

Польські медіаексперти та журналісти

ВАРІАНТ: На кожному каналі явно видимі політичні уподобання власника каналу чи редакційного керівництва. Треба дивитися одночасно всі канали, щоб виробити для себе об'єктивний погляд.

Inter

- 1) тенденційність

1+1

- 1) тенденційність

Pierwszy Narodowy

- 1) вплив державної влади на політику каналу

7. Якщо Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на українських телеканалах **Интер, 1+1 та УТ-1**, яка інформація, які новини підбираються чи подаються краще?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Интер:

- 1) міжнародні новини
- 2) Та, що потребує оперативного реагування (передусім затратна, виїзна тощо), або, з іншого боку, – до якої готуються у зв'язку з певною подією, що викликає загальну зацікавленість.
- 3) заангажованість, упереджене ставлення, цензура що може бути гірше?
- 4) соціальні теми

1+1:

- 1) регіональні новини
- 2) Новини внутрішнього життя
- 3) Оцінка сюжетів залежить від репортера який робить матеріал, а не від теми сюжету. Є пара хороших журналістів, їхні сюжети дивитись цікаво і навпаки
- 4) соціальні теми

УТ-1:

- 1) регіональні новини
- 2) Повна каша, не має стилю

Українські медіаексперти

Інтер:

- 1) новини про події в Україні, країнах СНД, політичні події
- 2) власні повідомлення з закордонних країн
- 3) присутність журналістів у місцях подій у „гарячих точках” планети
- 4) Намічається позитивна тенденція щодо висвітлення регіональних подій, з'являються «картинки з життя»
- 5) суспільно-політичні новини в Україні
- 6) Канал ще шукає себе в новинах.
- 7) немає

1+1:

- 1) події в Україні, політика, «чонуха», події, що викликають цікавість, але не є об'єктом суспільного інтересу

- 2) повідомлення на теми політичної боротьби в Україні

- 3) журналістські розслідування

- 4) Намічається позитивна тенденція щодо висвітлення регіональних подій, з'являються «картинки з життя»

- 5) новини з елементами жовтизми подаються набагато якісніше, ніж важливі суспільно-політичні події дня в Україні та світі.

- 5) Канал удає, що він оперативний – (імітації прямих включень тощо)

- 6) немає

УТ-1:

- 1) соціальні теми

- 2) прагнення цікаво і оперативно розповісти про новини культури

- 4) Намічається позитивна тенденція щодо висвітлення регіональних подій, з'являються «картинки з життя»

- 5) суспільно-політичні новини в Україні (але якість подачі слабка, часто бракує експертних коментарів.)

- 6) Багата кореспондентська мережа і любов місцевої влади дозволяє краще за інших висвітлювати місцеві новини.

- 7) про відносини гілок влади

Українські журналісти

Інтер:

- 1) політичні новини висвітлюють найповніше
- 2) На мою думку, найкраще – особливо, якщо мова йде про щоденні інформаційні програми.
- 3) масштаб (закордонні корпункти)
- 4) краще подаються міжнародні новини, внутрішні українські – необ»активно
- 5) ніякі
- 6) намагається давати більше міжнародних новин, вигідно доповнює випуски робота корпунктів в Німеччині, Америці, Франції, Британії. Багато ексклюзивів – як міжнародних, так і «наших». Добре вдаються «неоперативні теми» - ті, що розробляються й знімаються заздалегідь. Сильна сторона також – несподіваний погляд на історичні дати та особистостей.
- 7) інформація політичного характеру, «оперативка»
- 8) ті, які не пов'язані з політикою
- 9) політична, міжнародна
- 10) підсумкові програми – багатий матеріал для узагальнення6 1 проблему розглядають у трьох країнах

1+1:

- 1) вдалими бувають серії соціальних сюжетів
- 2) регіональні (охоплення країни+технологічні можливості – прямі включення, наприклад)
- 3) непогано подаються суспільні новини та історії життя окремих людей
- 4) політичні

5) Дуже динамічні, «тему дня» відпрацьовують оперативно й з усіх боків

6) «оперативка»

7) ті, які не пов'язані з політикою

8) соціальна

9) гості у студії в нічних випусках і ведення краще у Бориско та її партнера

10) новини, до яких готувалися заздалегідь (як от сюжети до вироку Гаагського суду по острову Зміїному), а також оперативна інформація з місця події

УТ-1:

1) випуски новин загалом справляють враження збалансованої картини дня

2) ніякі

3) офіційного характеру

4) офіційні поїздки, візити, зустрічі

5) суворе дотримання балансу у політичних новинах

Російські медіаексперти та журналісти

Інтер:

- 1) Провалы правительства и успехи Президента.
- 2) хороший международный блок новостей, присутствует анализ самых важных событий
- 3) большая корсеть, в т.ч. и за рубежом.
- 4) социальные

1+1:

1) Меня больше интересуют политика, экономика и происшествия, качество подачи – устраивает

- 2) убийства и самоубийства
- 3) «негативная информация» - скандалы, ЧП; упор на социальный блок информации
- 4) экономика
- 5) социальные и внутривнутриполитические новости

УТ-1:

- 1) новости культуры и вообще того, что раньше называлось «соцкультбытом».
- 2) новости культуры

Польські медіаексперти та журналісти

1+1

- 1) сучасна форма подачі

8. Якщо Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на польських телеканалах **TVN, TVP-1 та Polsat**, які слабкі сторони у підборі чи подачі новин, іншої інформації, або інші проблеми Ви помітили?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

TVN:

- 1) поверховість
- 2) достатньо якісно, професійно.

TVP-1:

- 1) поверховість

Polsat:

- 1) поверховість

Українські медіаексперти

TVN:

- 1) мало подій у випуску

Polsat:

- 1) дуже поверхово

Українські журналісти

TVN:

- 1) не помітила слабких сторін

Polsat:

- 1) занадто багато як для українського глядача інформації польського регіонального масштабу

Польські медіаексперти та журналісти

ВАРІАНТ: Загальні зауваження: загалом мене цікавлять міжнародні новини. Вони висвітлюються дуже рідко, час від часу (лише у випадку конкретної події), досить поверхово. Бракує інформації хоча б про будні найближчих сусідів (України, Білоручі, Росії). Про них говорять лише у випадку якихось подій політичних (найчастіше пов'язаних з Польщею). Це ніяк не розширює знань поляків про ці країни, а висвітлення винятково політичних фактів є дуже складним для пересічного глядача. В результаті поляк більше знає про Англію, ніж про Україну чи Росію і через те послуговується зазвичай стереотипами.

TVN:

- 1) симпатія до деяких політичних сил
- 2) представляє недостатньо інформації порівняно з чисто інформаційними каналами (TVN24, BBC, CNN), транслює нецікаві фільми порівняно з чисто фільмовими каналами (Canal+, HBO).

3) Повторення тієї ж самої інформації в кожному випуску: забагато уваги до матеріалів сенсаційних, ніж до спроб аналітичного розуміння подій, обмежене коло постійних коментаторів. У той же час він є найбільш привабливим каналом: інші роблять ті ж самі „помилки” і є загалом слабшими.

4) TVN, насамперед TVN 24 (інформаційна програма TVN) має два випуски присвячені закордонним подіям

5) насильний пошук сенсацій і створення конфліктів

6) сенсаційні інформації, провінціалізм (надмірна концентрація АН польських подіях) перевага політики над інформацією економічною чи суспільною

TVP-1:

1) симпатія до деяких політичних сил

2) за невеликими винятками імітовано розважальні розділи неінформаційні. Мало подається новин

3) Головний інформаційний блок добре і об'єктивно подає міжнародну інформацію, але, як і TVN, вибірково, переважно у контексті польських справ, і дуже рідко

4) сприяння офіційній лінії

5) надмірна політизація, статична форма подачі

Polsat:

1) перевантажений примітивною розважальністю, інформацію подає з запізненням.

2) На Polsat інформація є найменш заангажованою як у новинах міжнародних, так і у внутрішніх. Новий інформаційний канал Polsat News сильний саме в міжнародних справах. Його вечірні випуски (єдині в Польщі) подають огляд світових новин.

3) статична форма новин, надмір сенсаційності, надмірна концентрація на польських справах - провінціалізм

9. Якщо Ви дивитесь інформаційні та підсумкові програми на польських телеканалах **TVN, TVP-1 та Polsat**, яка інформація, які новини підбираються чи подаються краще?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

TVN:

1) соціальна інформація

TVP-1:

1) соціальна інформація

Polsat:

1) соціальна інформація

Українські медіаексперти

TVN:

1) внутрішньо польські

Українські журналісти

TVN:

1) подаються найкраще

TVP-1:

1) важливим є цикл матеріалів про підготовку України та Польщі до Євро-2012

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

Українські журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

TVN:

1) Новини подаються у найсучаснішій формі, відтак краще виглядають. Однак канал має виразні преференції щодо деяких тем чи політичних партій. Тематика економічна є краще і ширше представлена

2) непогана економічна інформація

3) професійна форма подачі

TVP-1:

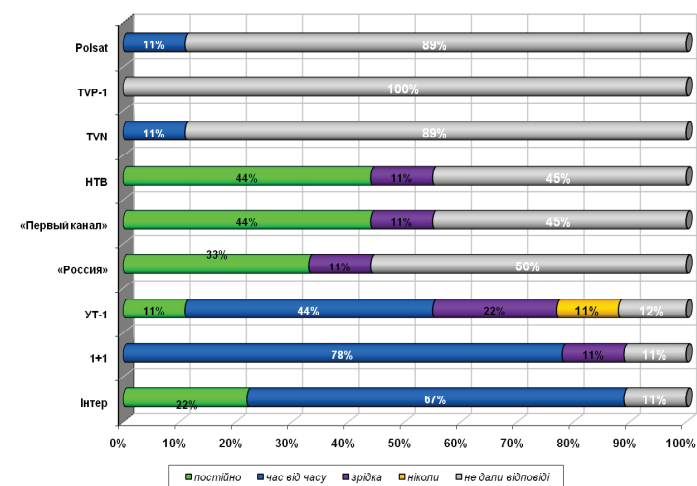
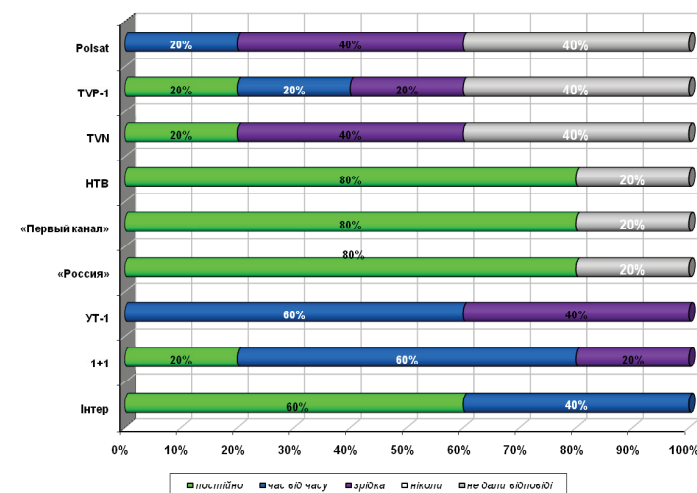
1) має більше і найкращих кореспондентів за кордоном, краще інформує на тему Євросоюзу

2) Найоперативніша інформація

Polsat:

1) Найоб'єктивніший політично

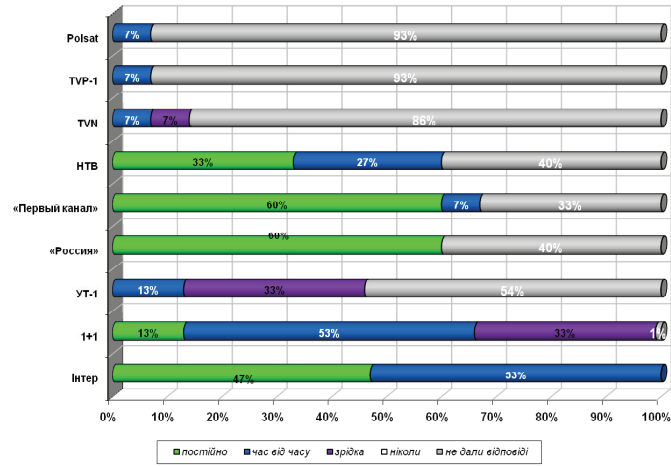
10. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россія» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах Ви помітили більше оціночних суджень?

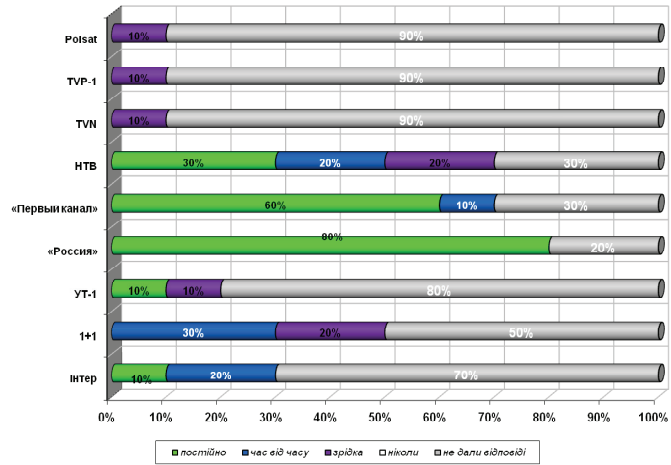
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

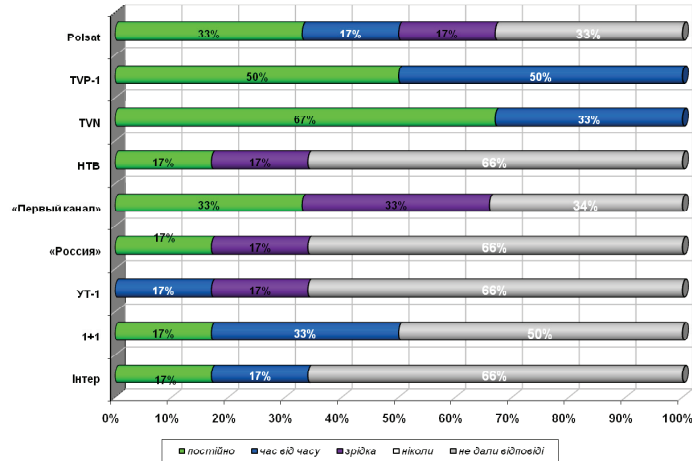
Українські журналісти

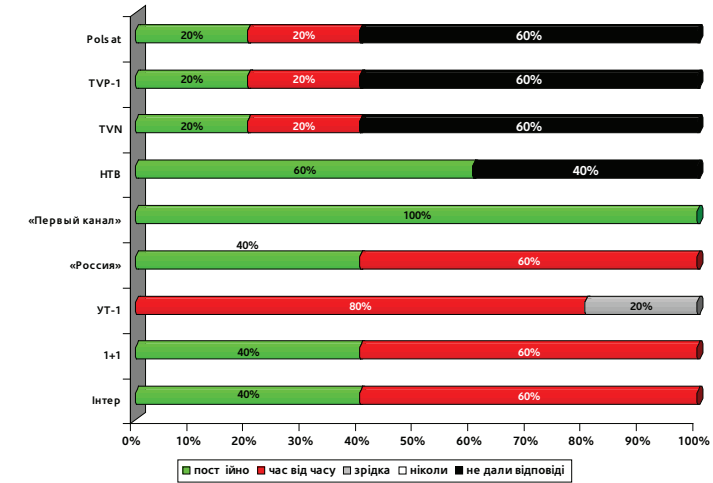
Російські медіаексперти та журналісти

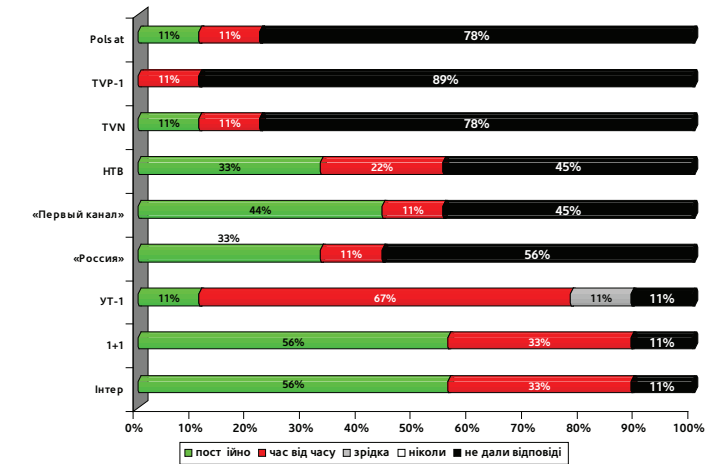
Польські медіаексперти та журналісти

11. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, наскільки професійною є зазвичай їхня «картинка»?

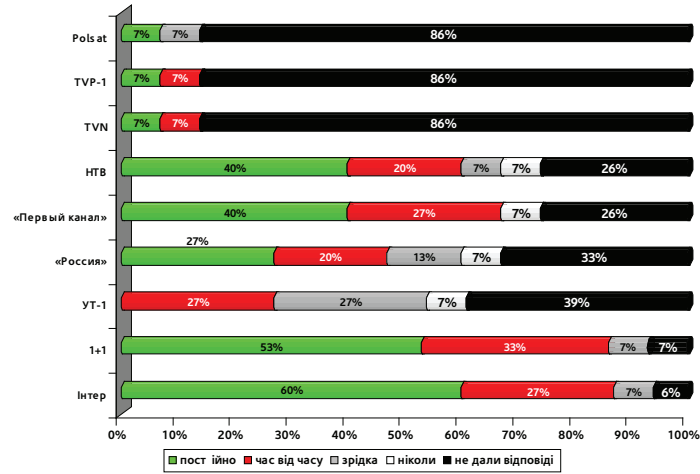

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

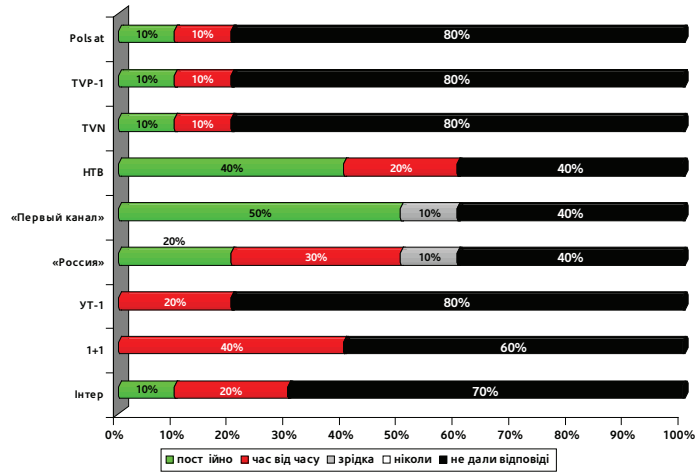

Українські медіаексперти

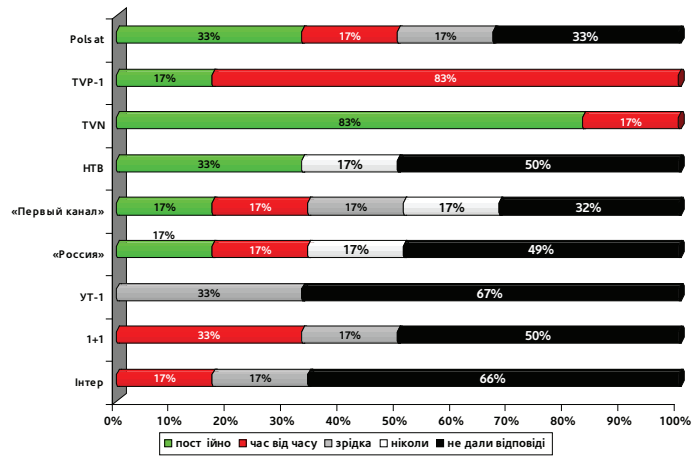
Українські журналісти

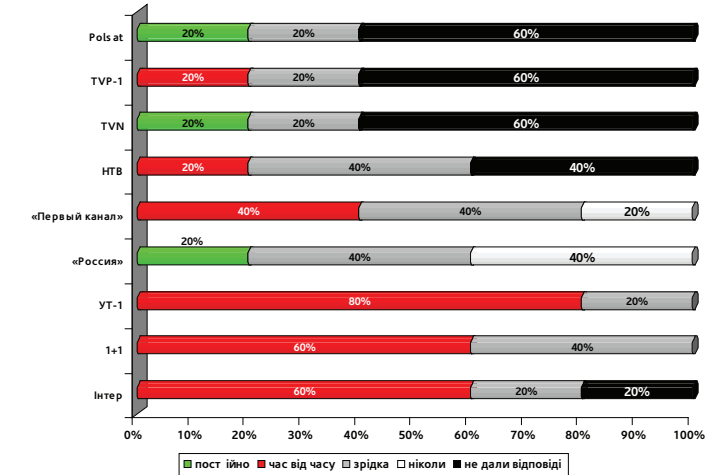
Російські медіаексперти та журналісти

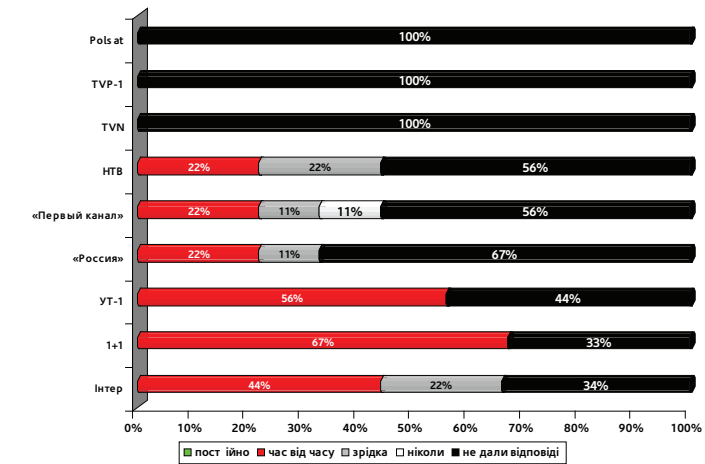
Польські медіаексперти та журналісти

12. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТБ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ви помітили більше прикладів незбалансованої подачі інформації?

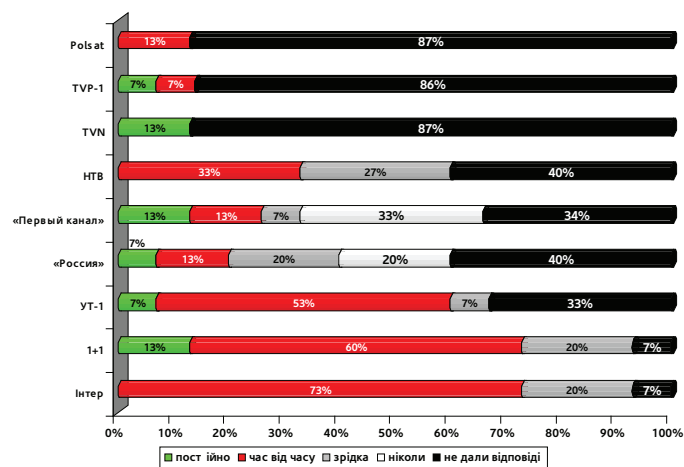

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

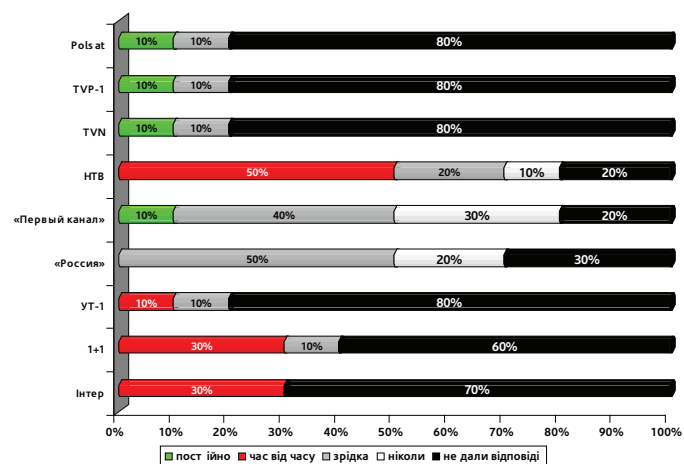

Українські медіаексперти

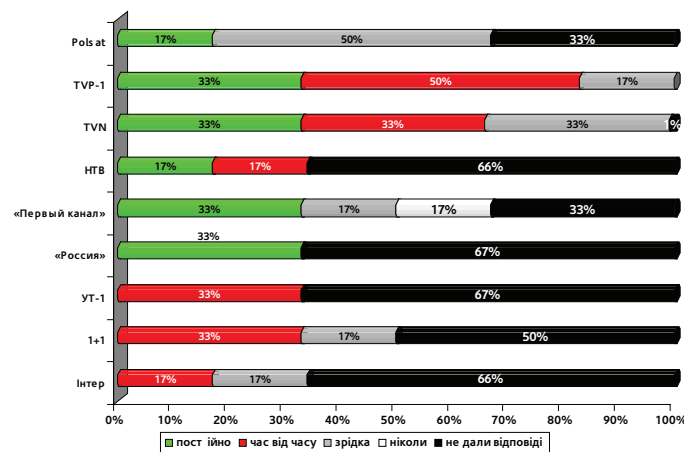
Українські журналісти

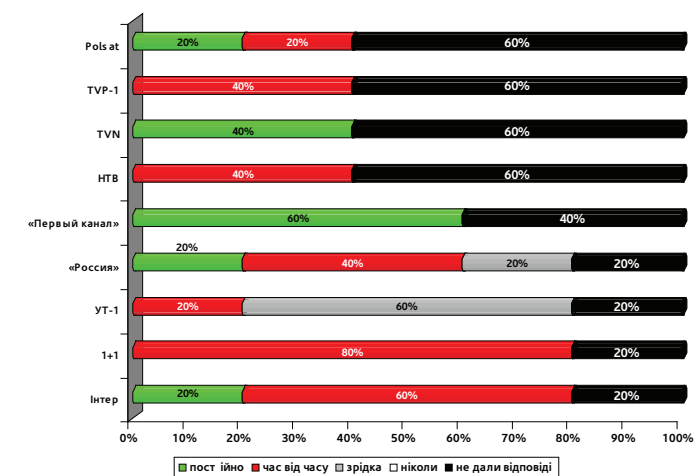
Російські медіаексперти та журналісти

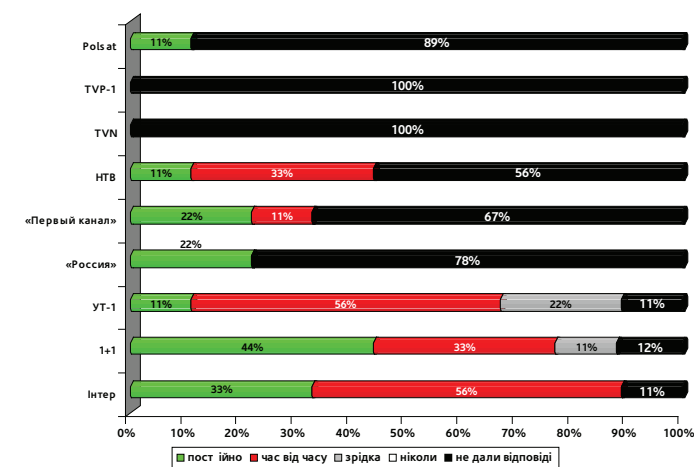
Польські медіаексперти та журналісти

12. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТБ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах новини оперативніші?

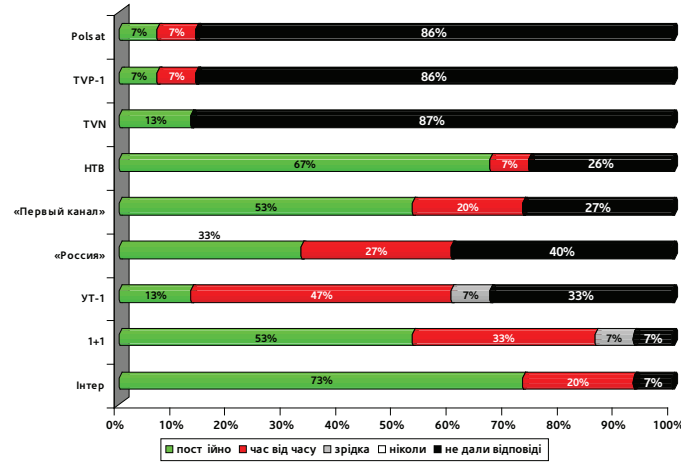

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

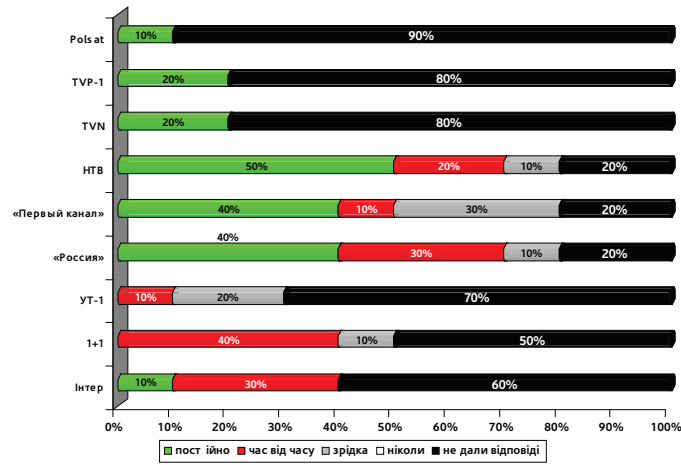

Українські медіаексперти

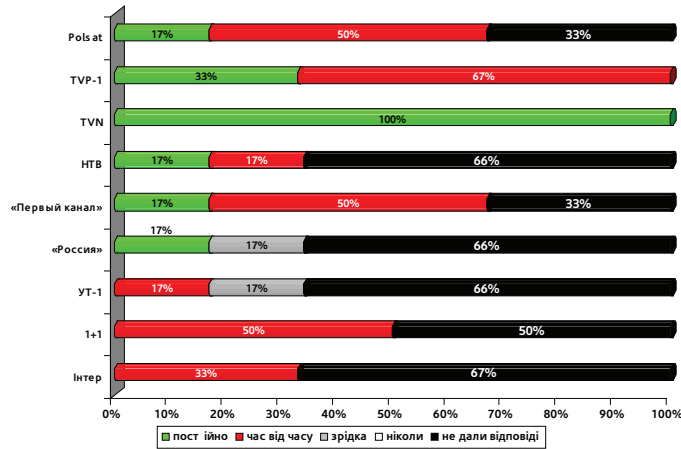
Українські журналісти

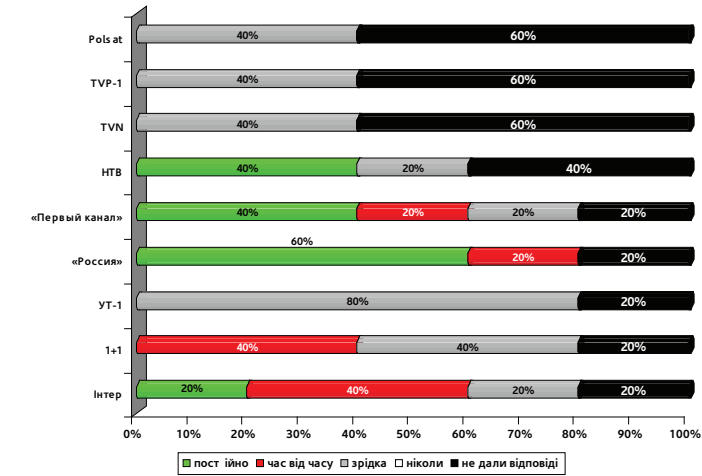
Російські медіаексперти та журналісти

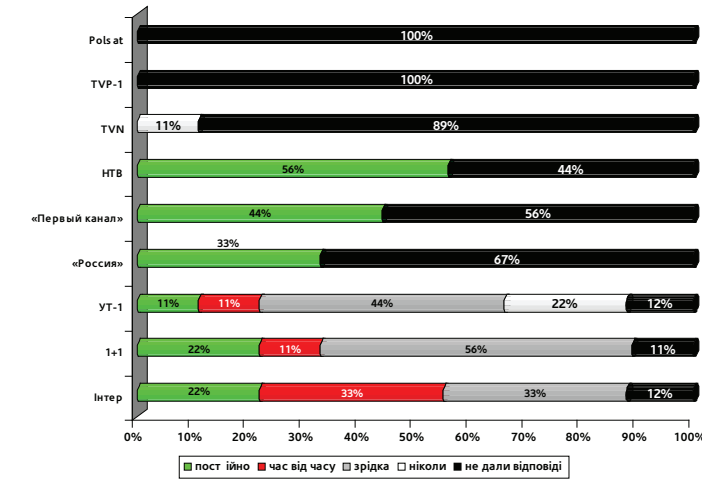
Польські медіаексперти та журналісти

13. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ви помітили більше агресивної лексики?

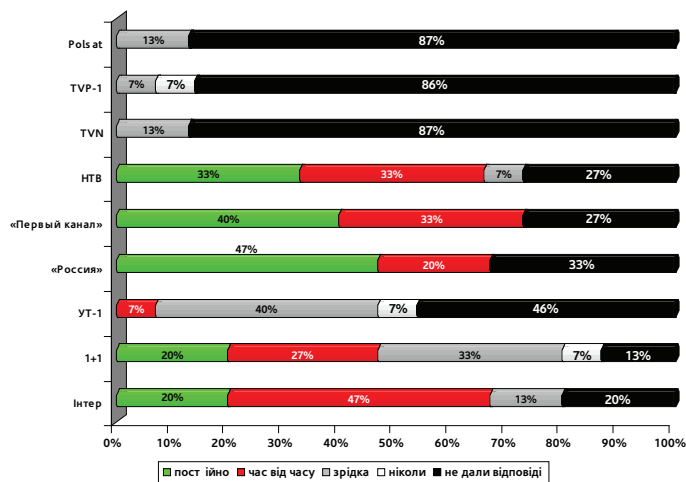

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

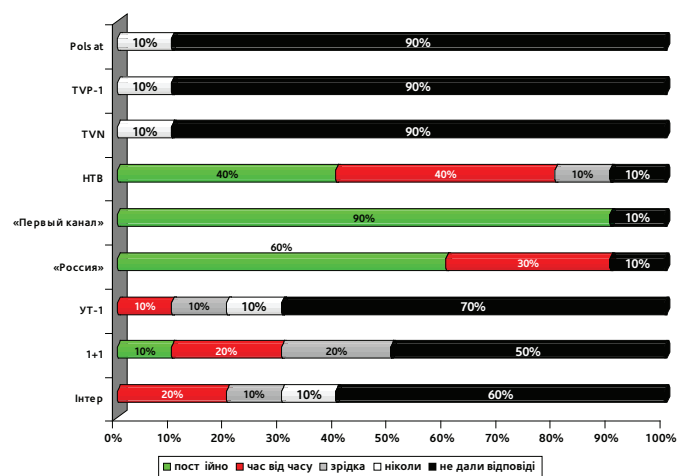

Українські медіаексперти

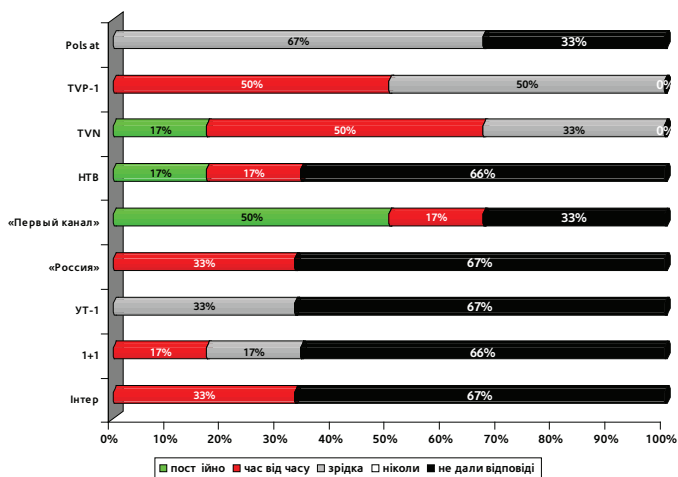
Українські журналісти

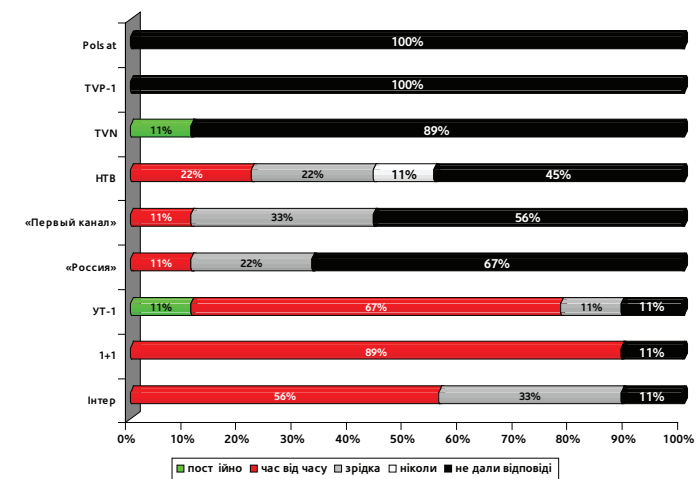
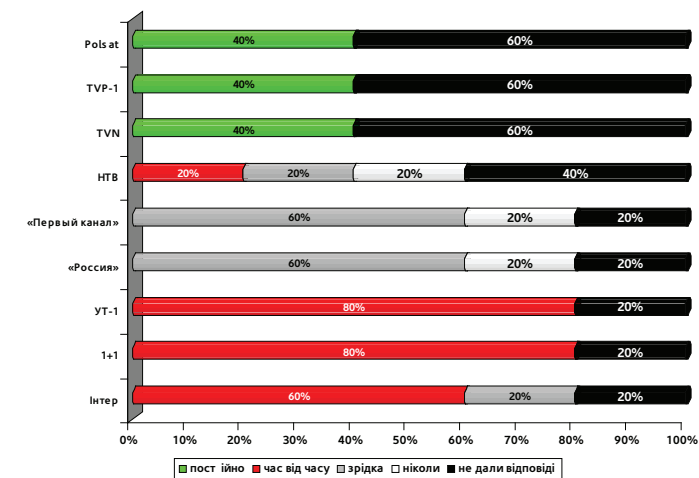
Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

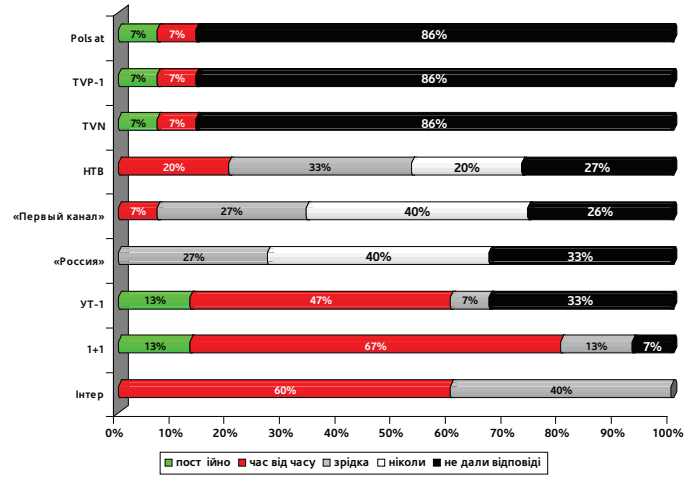
14. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Интер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте рівень їхньої об'єктивності?

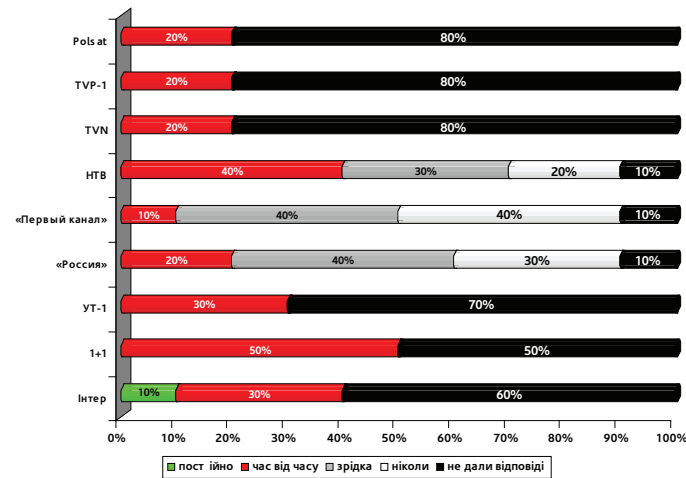
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

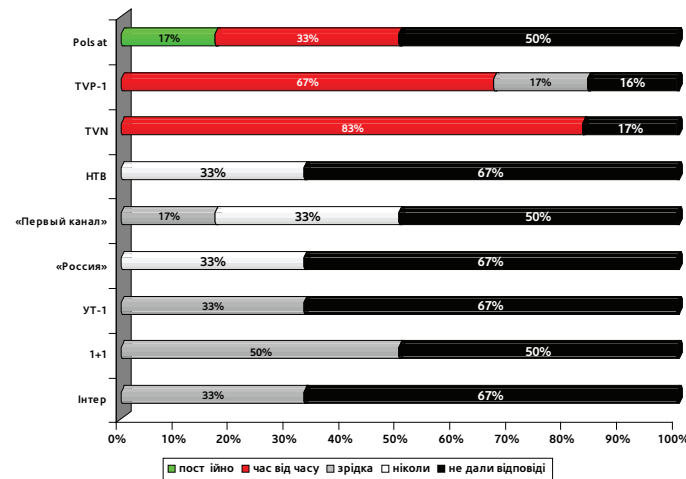
Українські журналісти

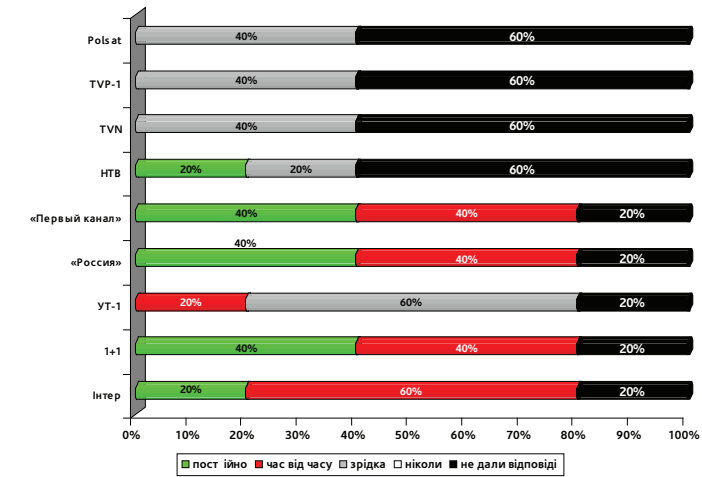
Російські медіаексперти та журналісти

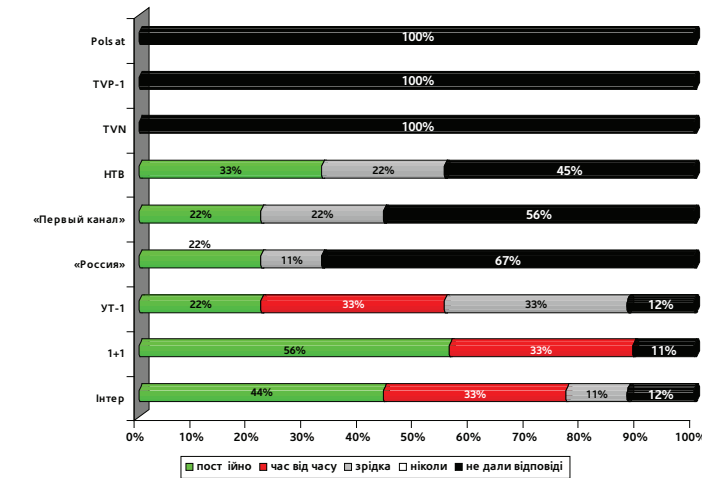
Польські медіаексперти та журналісти

15. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТБ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ви помітили більше негативної інформації?

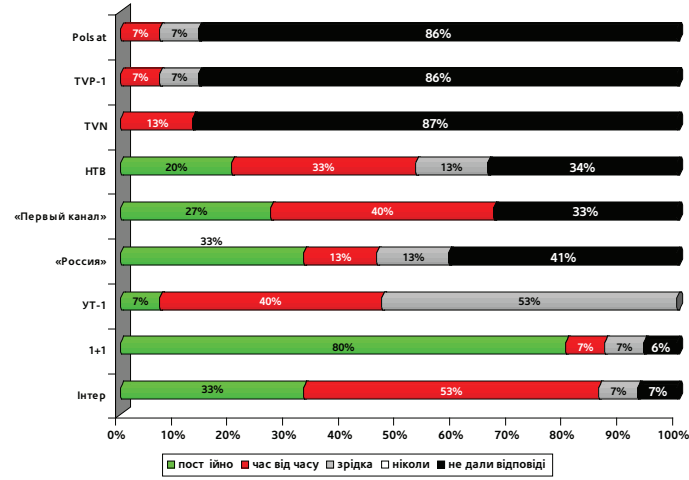

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

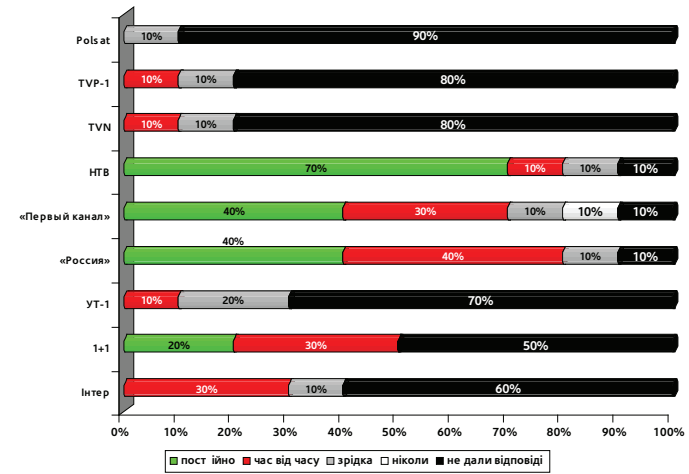

Українські медіаексперти

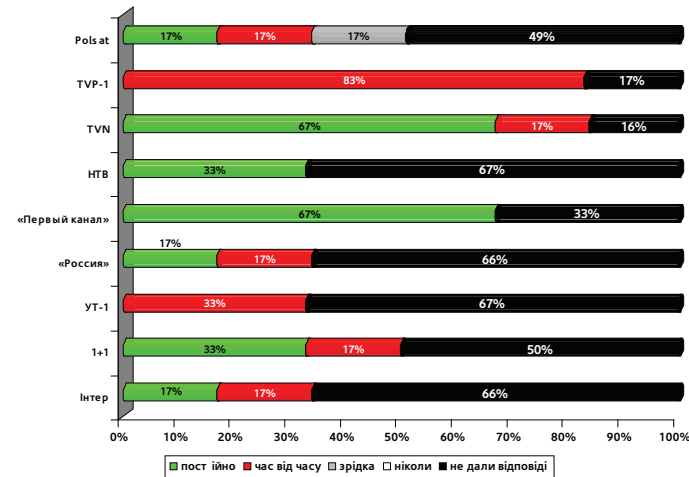
Українські журналісти

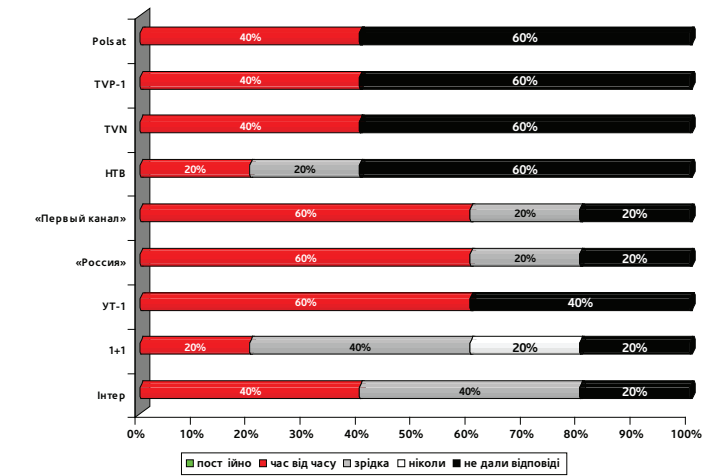
Російські медіаексперти та журналісти

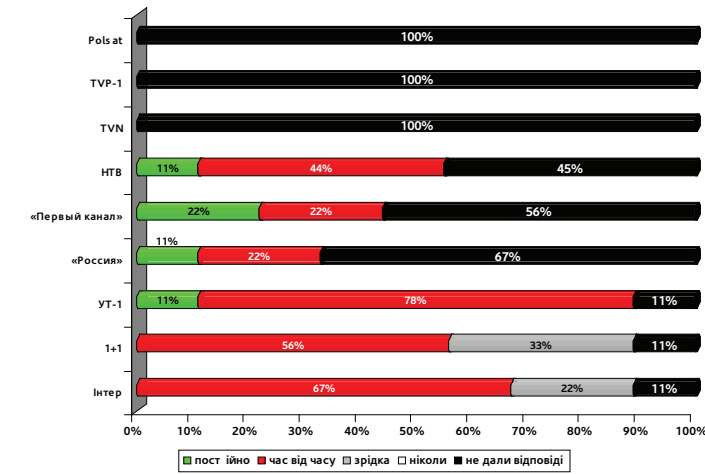
Польські медіаексперти та журналісти

16. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТБ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ви помітили більше позитивної інформації?

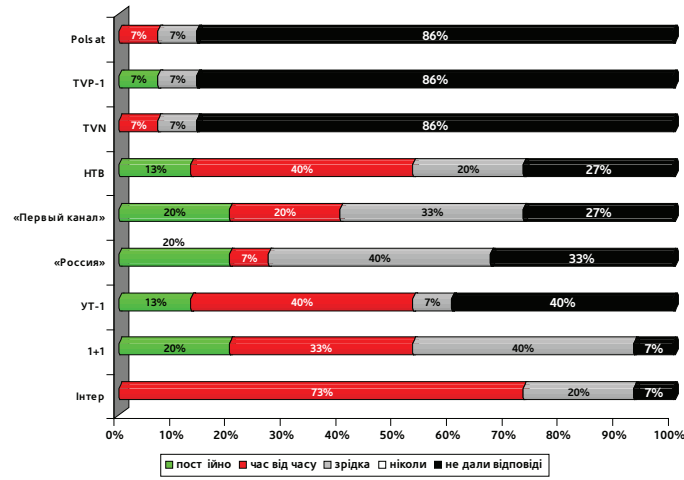

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

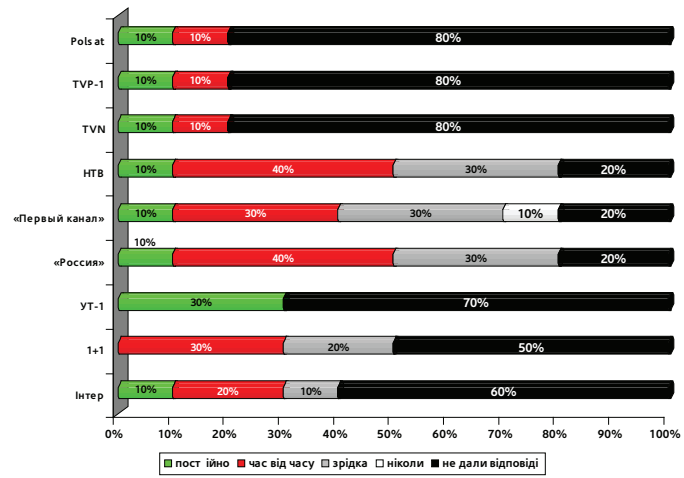

Українські медіаексперти

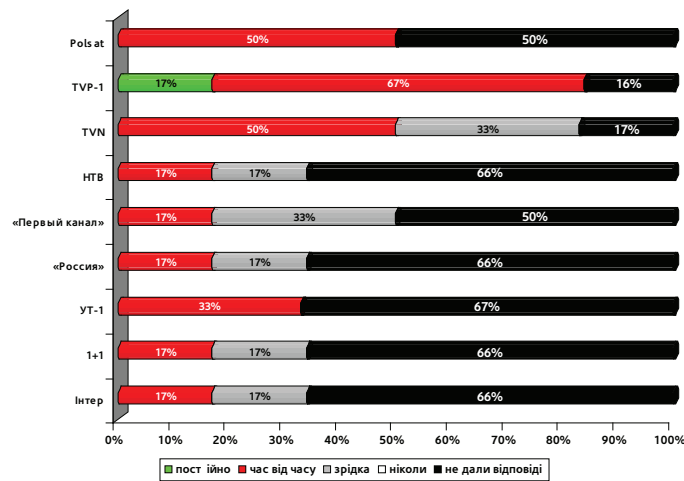
Українські журналісти

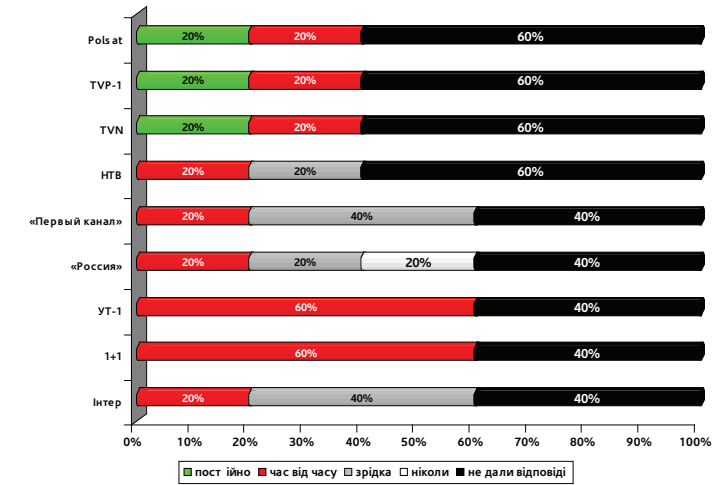
Російські медіаексперти та журналісти

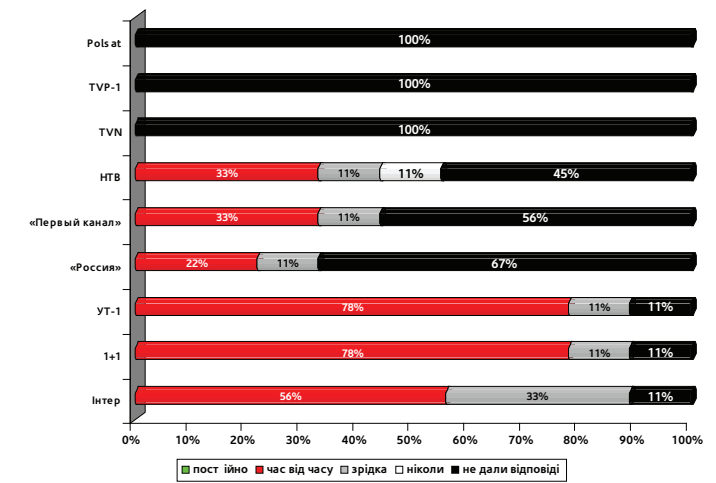
Польські медіаексперти та журналісти

17. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТБ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ви помітили більше нейтральної інформації?

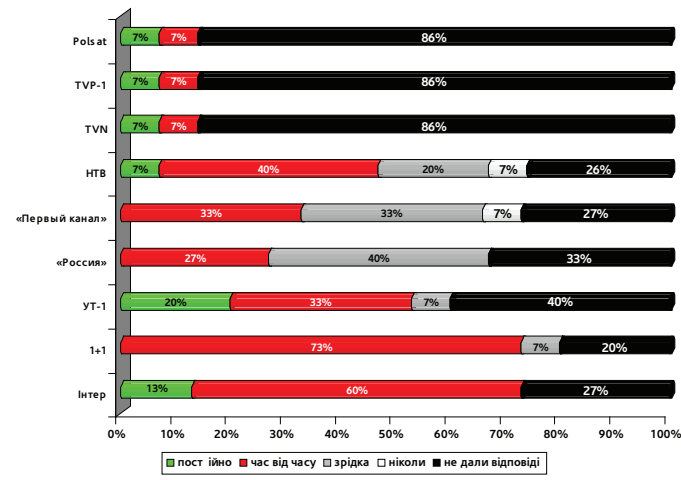

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

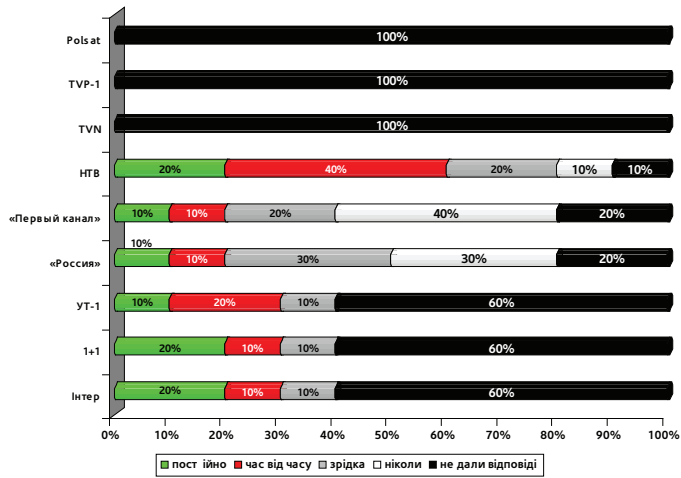

Українські медіаексперти

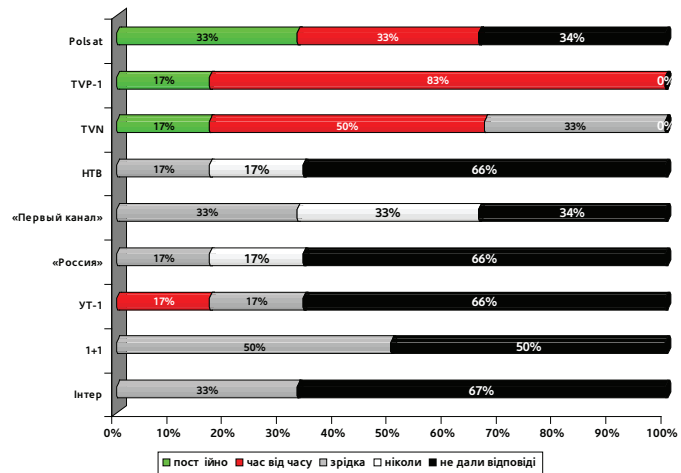
Українські журналісти

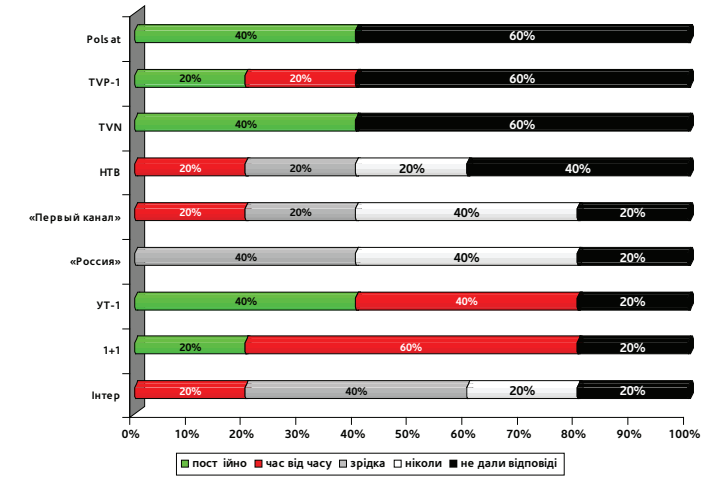
Російські медіаексперти та журналісти

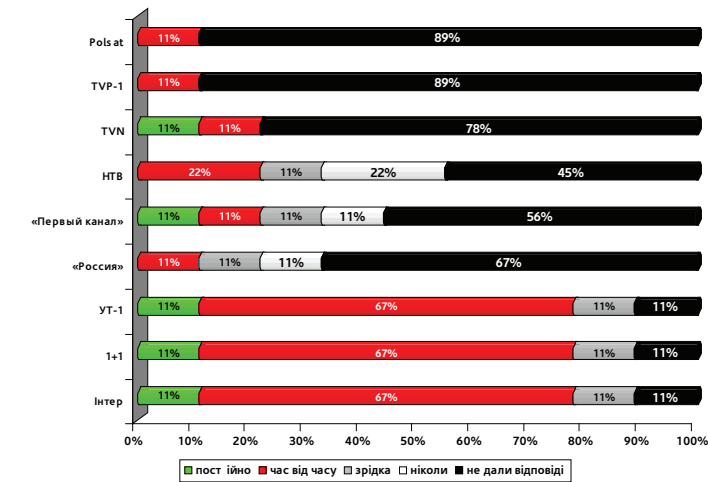
Польські медіаексперти та журналісти

18. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТБ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ведучі поводяться нейтральніше?

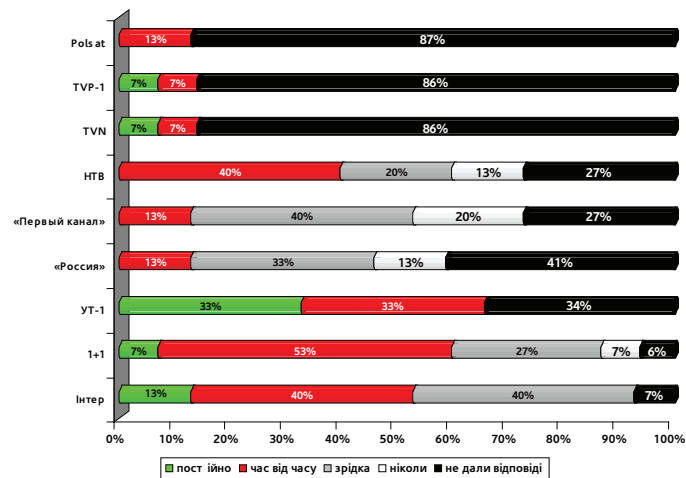

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

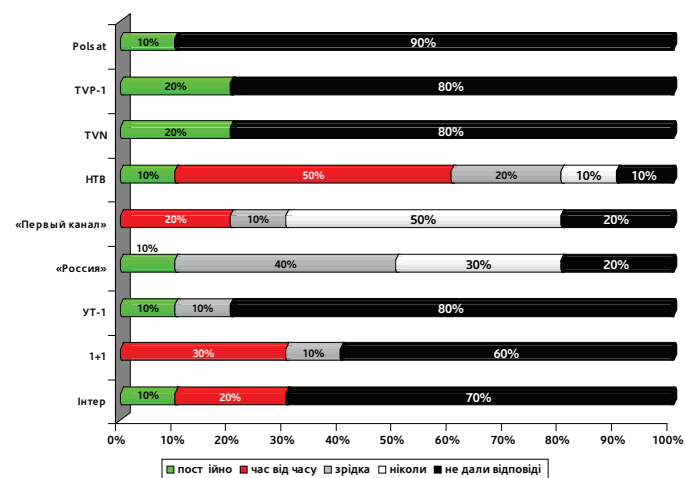

Українські медіаексперти

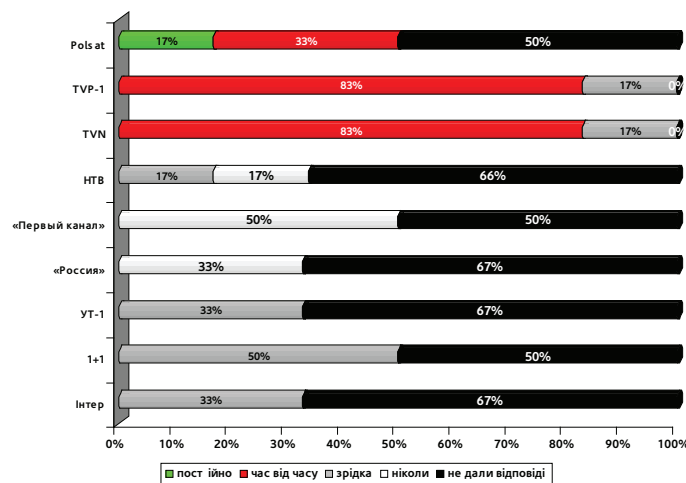
Українські журналісти

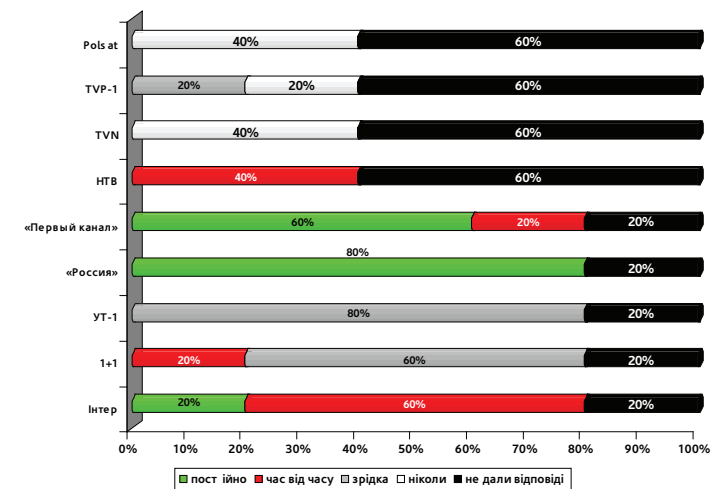
Російські медіаексперти та журналісти

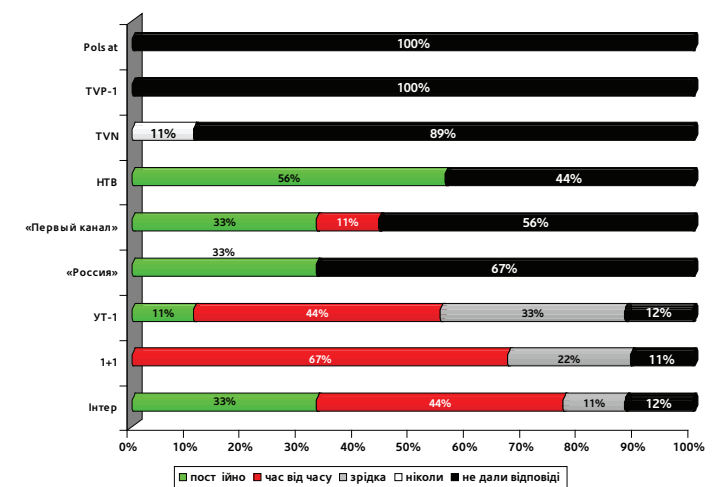
Польські медіаексперти та журналісти

19. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, на яких телеканалах ведучі поведуться заангажованіше?

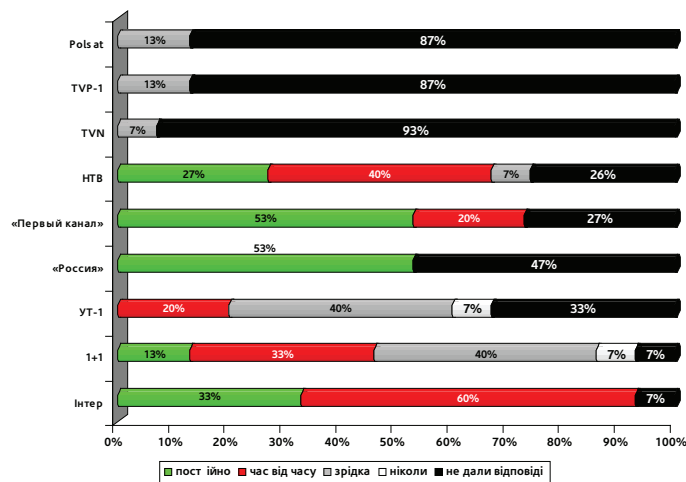

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

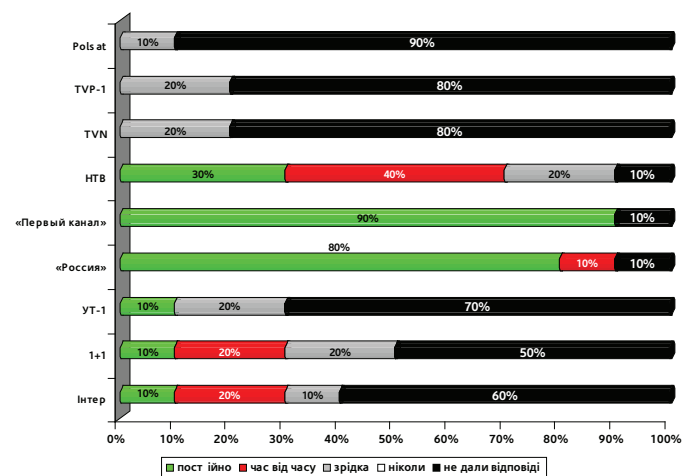

Українські медіаексперти

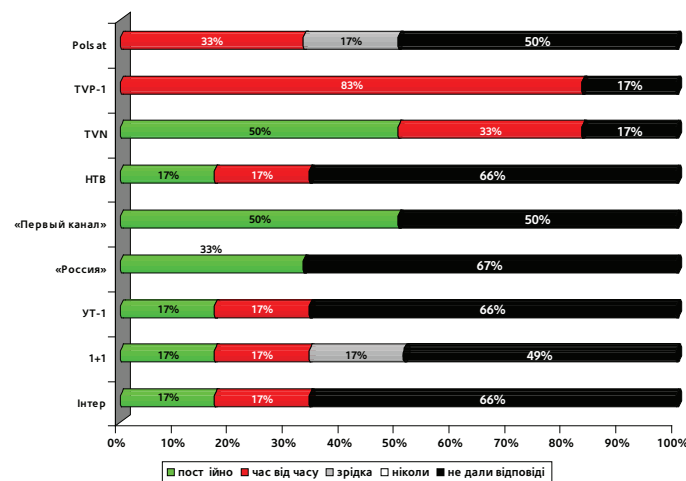
Українські журналісти

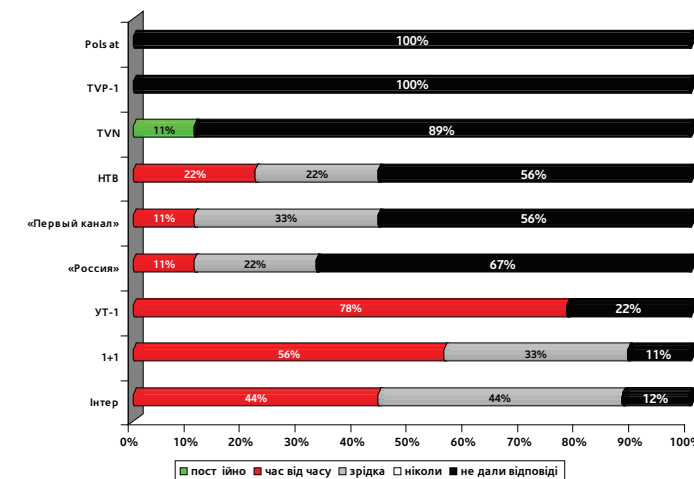
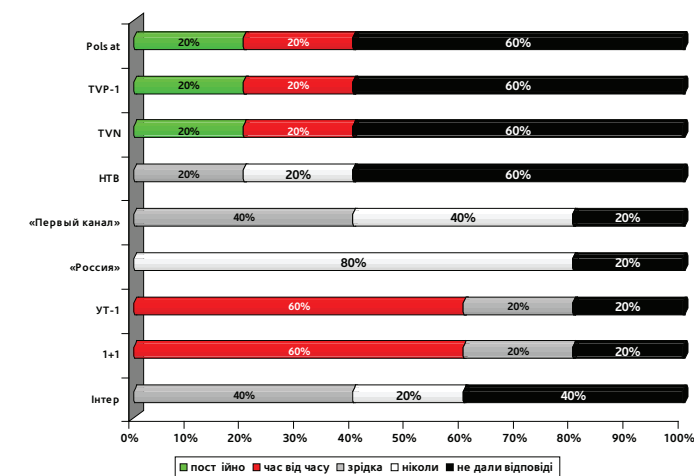
Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

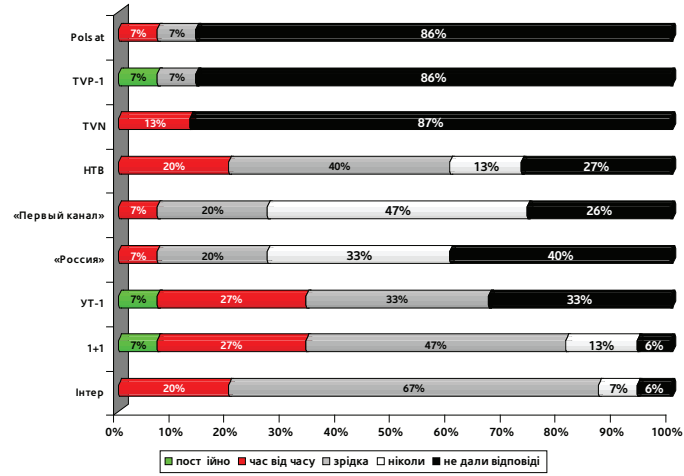
20. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, які телеканали сприяють порозумінню в ситуації різного роду конфліктів і криз?

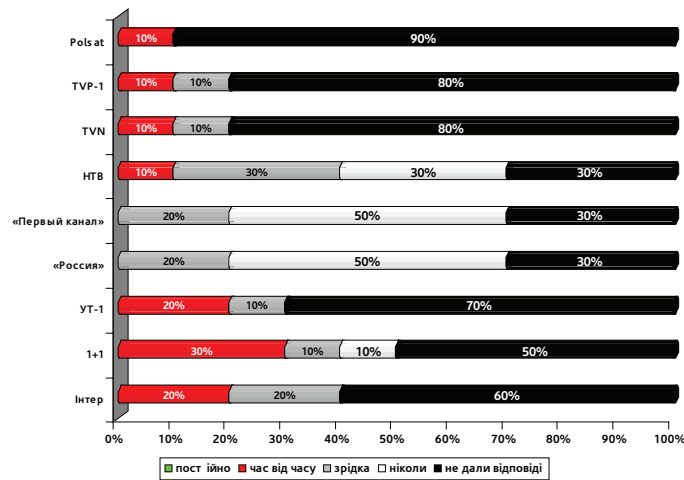
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

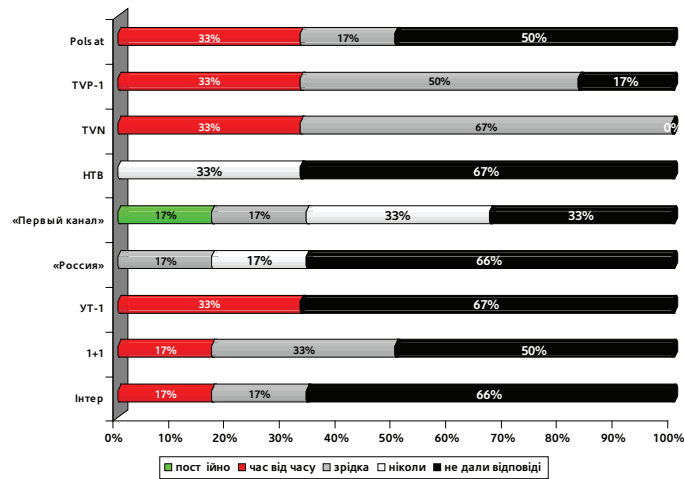
Українські журналісти

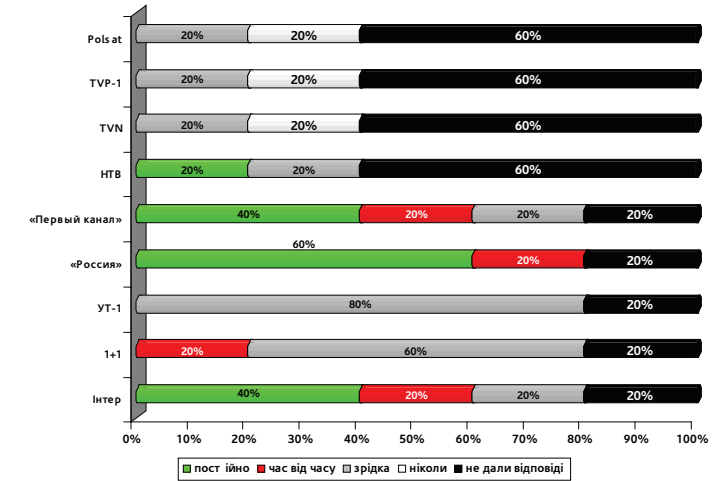
Російські медіаексперти та журналісти

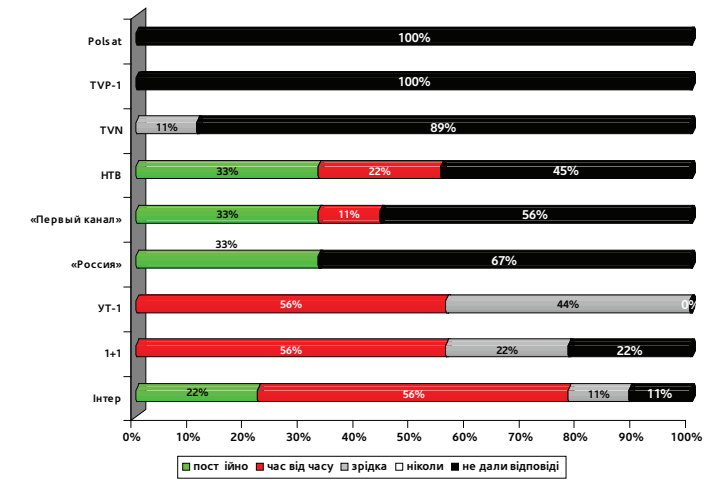
Польські медіаексперти та журналісти

21. Якщо Ви хоча б зрідка маєте змогу порівняти інформаційні та підсумкові програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ; українських Інтер, 1+1 та УТ-1; та польських TVN, TVP-1 та Polsat, відзначте, які телеканали сприяють загостренню непорозуміння і криз?

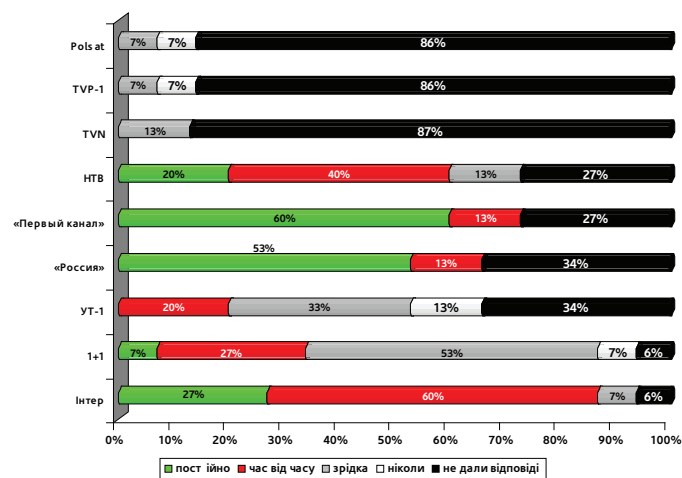

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

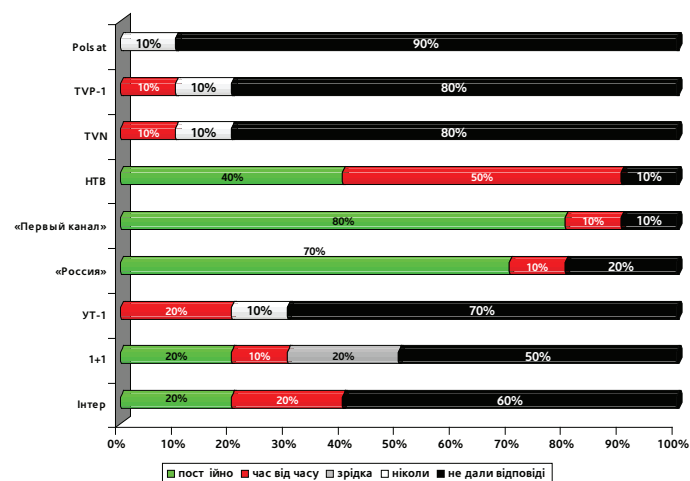

Українські медіаексперти

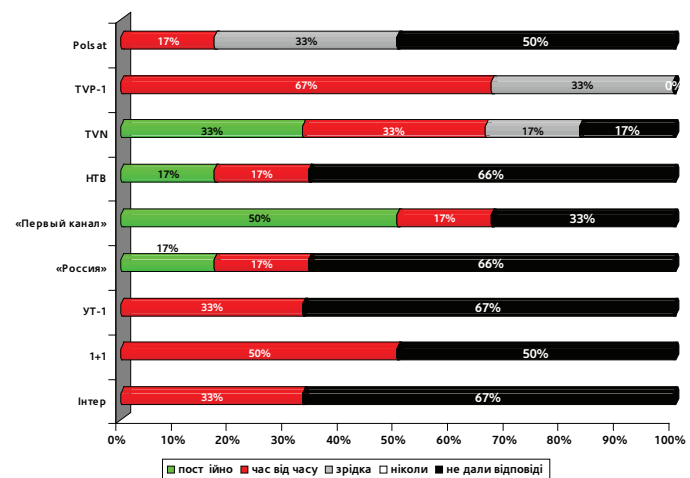
Українські журналісти

Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

22. Яким чином, на Вашу думку, телеканали сприяють порозумінню чи навпаки, сприяють загостренню кризи?

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

1) Сприяють загостренню кризи, коли подають неперевірену або маніпульовану інформацію

Сприяють порозумінню - подають додаткові факти, які можуть сприяти розв'язанню конфлікту

2) Каналам шкодить необачна і хибна роль стороннього арбітра за наявності поверхових телесюжетів суспільного політичного змісту

3) Російські – сприяють загостренню криз, коли заповідливо виконують політичні замовлення і підганяють сюжети під заданий владою курс

4) Програми російських телеканалів «Россия» (міжнародне мовлення РТР-планета), «Первый канал» та НТВ- направленні на поглиблення кризи стосунків між Росією та іншими країнами; програми українських, 1+1 та УТ-1- через топорність та непрофесіоналізм загострюють соціальні питання, для населення це вбачається болючим, Інтер це не журналістика; програми польських TVN, TVP-1 та Polsat- достатньо збалансованні.

5) Необ'єктивним висвітленням інформації, недостатнім інформуванням, агресією.

Українські медіаексперти

1) Оголошуючи винних, формують почуття ворогів

2) Не думаю, що телебачення має якийсь особливий вплив на загострення криз або порозуміння. Канали розповідають про події, але не пояснюють їхні причини.

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

3) Шляхом добору висловлювань та фонові інформації

4) Якщо показувати виключно політиків, то порозуміння не здобути, а укр. канали показують переважно політиків

5) Коментарями, „картинкою”, поведінкою ведучого і гостя студії

6) Російські телеканали загострюють кризи через однобічну, проросійську позицію з елементами агресивного шовінізму

7) Порозумінню сприяє подача збалансованої інформації, що супроводжується незалежними експертними висновками.

Загостренню конфліктів та кризи сприяє заангажованість журналістів, поверхневність при подачі інформації, відсутність експертних коментарів та коментарів з боку конфліктуючих сторін.

8) Телеканали дають інформацію – можливість думати і ухвалювати рішення (це щодо України). Російські канали просто ретранслюють офіційну позицію і нав'язують її людям. Щодо польських ЗМІ, на жаль, не маю інформації в достатній кількості.

Українські журналісти

1) Необ'єктивне висвітлення подій, коли канал стає на бік однієї із конфліктуючих сторін, нав'язування однієї позиції стає причиною поляризації думок у суспільстві

Представлення обох позицій конфліктуючих сторін дає можливість розуміти причини конфлікту і знаходити шляхи його розв'язання

2) Сприяють загостренню – акцентуючи на протиріччях, змальовуючи їх як такі, що неможливо вирішити. Формуючи упереджений образ інших учасників конфлікту – часто «образ ворога».

3) Порозумінню журналісти можуть сприяти тільки професійною роботою, спробами збалансовано проаналізувати будь-яку ситуацію, а не нагнітанням панічних і негативних настроїв – особливо якщо йдеться не про соціальні проблеми, а про психологічні. Також великою бідою є бездумне обслуговування інтересів власників, що не приносить користі ні власникам, ні професійній репутації.

Глобально телеканали в Україні, на жаль, частіше сприяють загостренню кризи, ніж порозумінню – і головна причина у низькій професійній підготовці працівників і їхньому малому людському та інтелектуальному досвіді.

4) Попыткой найти максимально резонансные комментарии

5) Підбором запрошених в студію осіб, маніпулюванням інформації, відвертою пропагандою

6) На російських каналах ведучі і журналісти досить часто використовують оціночні судження щодо України, хоча компетенції такої не мають. Українські канали намагаються збалансувати думки експертів щодо економічної і політичної ситуації, але самі теми, що обираються, вже заздалегідь мають скандальний і негативний характер.

7) Порозуміння – дати висловитися всім сторонам конфлікту. Загострення – «мочити» одну сторону й вип'ячувати іншу.

8) Загострюють тоном ведучих, способом подачі фактів, участі у сюжеті сторін конфлікту. Приклад – російсько-грузинська війна.

9) Вселяють надію/відчай, пробуджують в глядачах світлі почуття/звірині інстинкти

10) Коли канал відкрито підтримує у боротьбі політичних сил одну сторону, незбалансовано висвітлює події в державі – такий канал сприяє загостренню кризи

11) Шляхом подачі тенденційної, односторонньої інформації або поширення відвертої брехні

12) Порозумінню – коли дають можливість висловлюватися найбільш незаангажованим експертам та суспільним діячам, загостренню – коли стають на одну зі сторін конфлікту та не дають можливості висловлювати альтернативну точку зору

Російські медіаексперти та журналісти

1) На мой взгляд, взаимопонимание – это когда дают возможность высказаться оппонированной стороне и при этом сами не комментируют это высказывание. Когда дают высказаться не до, а после редакционного комментария по какому-то конфликту или событию. На деле получается такой сценарий: картинка события (к примеру, по Грузии что-то), взгляд той стороны, затем следует эмоционально окрашенный комментарий либо зачитанный диктором новостной программы, либо приглашенным экспертом или чиновником. В результате такая концовка смазывает все сказанное оппонентом и побеждает тот, за кем было последнее слово. Оно то и остается в мозгу у обывателя, смотрящего новости. Гораздо продуктивнее передача новости в чистом ее виде, беспристрастным голосом диктора о каком-то факте или конфликте.

Обостряют отношения наличие негативной информации их страны, у которой с Россией на данный конкретный случай есть конфликт. К примеру, в газовом конфликте с Украиной, в новостях превалировала информация, как в Украине все плохо и с экономикой, и с политикой, одним словом большой украинский бардак. Или же с Грузией. Тогда вдруг неожиданно выяснилось, что весь криминалитет – воры в законе, владельцы казино – только грузины. Конечно же, это не способствует взаимопониманию.

2) Телеканал должен по возможности приводить доводы всех вовлеченных в конфликт сторон

3) Все ведущие российские телеканалы, особенно в информационно-аналитических программах, занимаются пропагандой и агитацией, «информационной войной», по терминологии российского премьера. Даже нейтральные сюжеты редкость. В этой ситуации не до взаимопонимания. В первую очередь это относится к международным сюжетам. Впрочем и в сюжетах о внутренних проблемах этого достаточно.

4) -предоставление ангажированной информации - отделение фактов от картинки

За счет предоставления ангажированного материала. Непроверенных фактов. За счет предоставления заведомо ложной информации.

5) В ЦЕЛОМ НЕ СПОСОБСТВУЮТ ВЗАИМОПОНИМАНИЮ

6) Взаимопониманию способствует, когда спорящим сторонам предлагают общую тему\курс видения для поиска консенсуса в плоскости, выходящей за пределы конфликта.

Обострению способствует безапелляционная официозная трактовка события с конкретным указанием «врага», или подача информации без «второго мнения», либо манипулятивная последовательность выхода сюжетов в эфир («склейка» по методам НЛП).

7) Действия на обострение: пренебрежительный тон, язвительные оценки, подтягивание фактажа к «нужному курсу», демонстрация «нужной» картинки, присутствие одних и тех же (преимущественно радикальных) ньюсмейкеров.

Действие на взаимопонимание: отход от политики, освещение социальных сюжетов (преимущественно из сферы культуры)

8) ВЗАИМОПОНИМАНИЕ: нейтральный тон ведущих, наличие различных точек зрения, общая доброжелательность.

ОБОСТРЕНИЕ: ангажированность, «неправильную» точку зрения представляют откровенные маргиналы и антигерои, пропаганда, использование психоделических средств

Польські медіаексперти та журналісти

1) польські канали переважно нейтральні, українські та російські більше заангажовані

2) польські канали концентруються на персональних конфліктах між прем'єром та президентом або ж між партійних між PiS і PO, замість того, щоб описувати важливі для глядачів події в країні та світі. Те ж саме, як видається, відбувається і з каналами українськими – журналісти недостатньо уваги приділяють об'єктивно важливим для України та українців питанням, а замість того пропагують чи критикують різних політиків. Канали Російські коментують всі внутрішні і закордонні події згідно з заявами президента, що переважно є необ'єктивними.

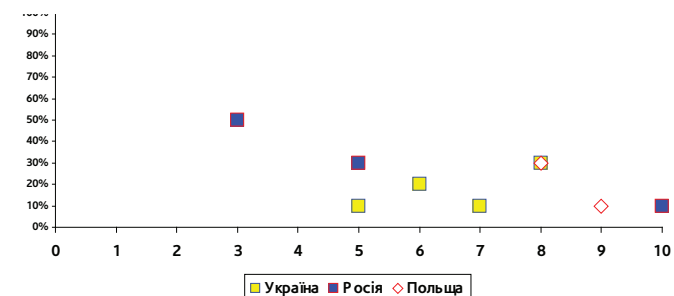
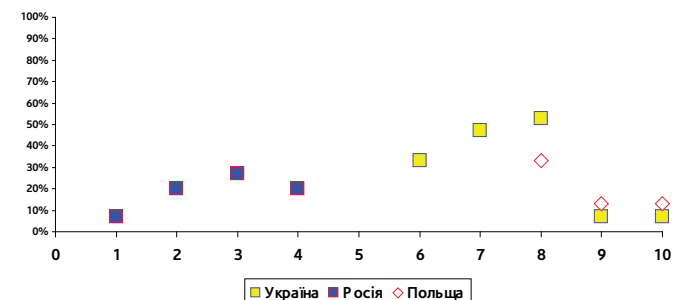
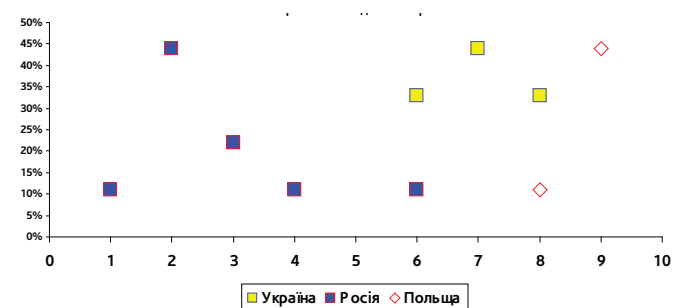
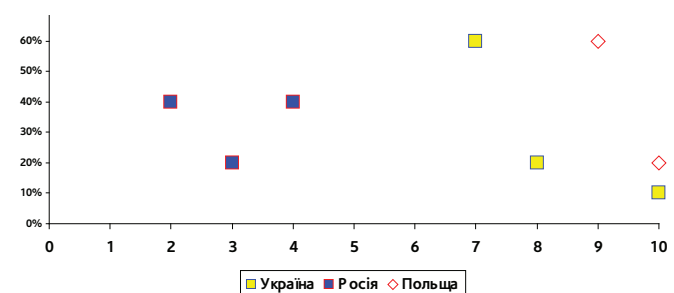
3) Польські канали сприяють дискусії довкола проблем і переважно намагаються надати слово всім сторонам конфлікту. Ефект від того буває різний – часом приводить до загострення, а часом до згладжування критичної ситуації. Найслабша платформа для таких дискусій TVP – 1.

3) В Польщі: TVN (але таке загострення позитивне, бо йдеться про кризи у владі), але це не таке загострення як на ОРТ, підбурюючи до етнічної ненависті (чеченці, грузини, українці, естонці, латиші, поляки) чи загострюючи міжнародні кризи

4) медіа регулярно провокують і підігрують конфлікти

5) найбільше сприяє порозумінню Polsat (PL), частково TVP, з російських часом „Росія”

23. Як ви оцінюєте стан свободи ЗМІ в Україні, Росії та Польщі? (оцініть по 10-бальній шкалі)

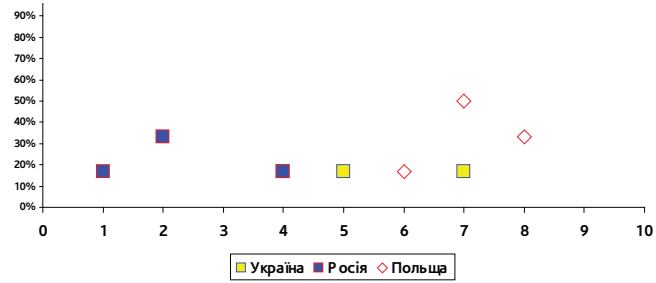
Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

Українські медіаексперти

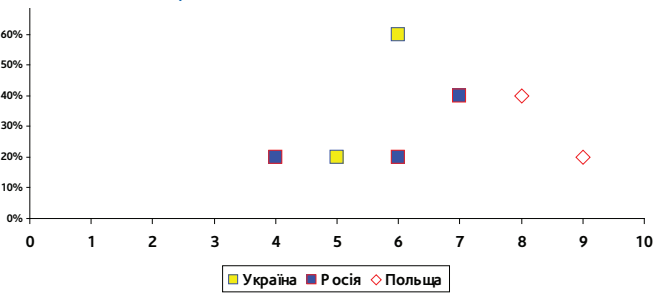
Українські журналісти

Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

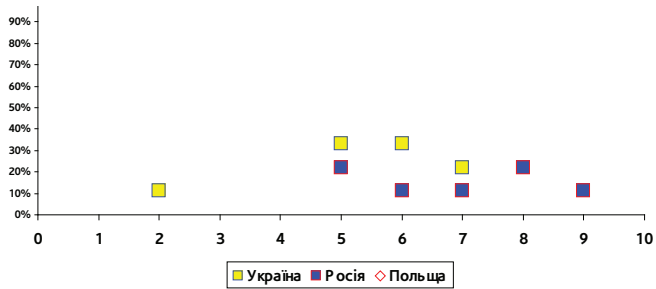

24. Як ви оцінюєте загальний професіоналізм журналістів в Україні, Росії та Польщі? (оцініть по 10-бальній шкалі)

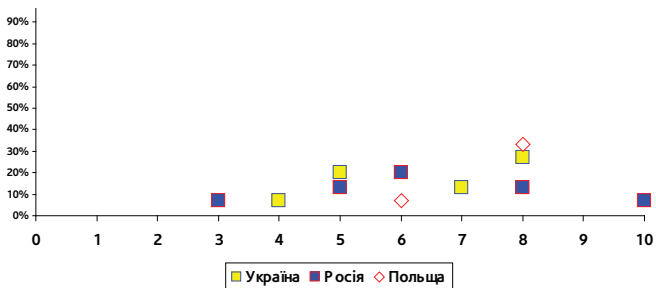

Представники української влади, що відповідають за регуляцію ЗМІ

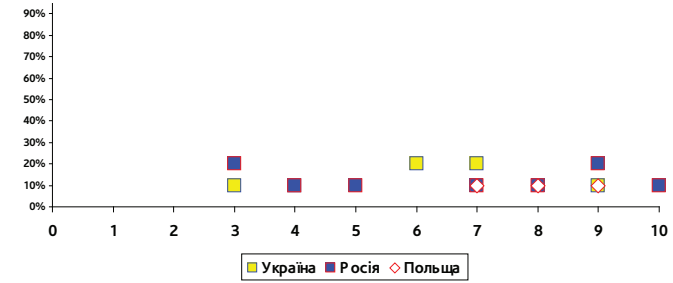
Українські медіаексперти

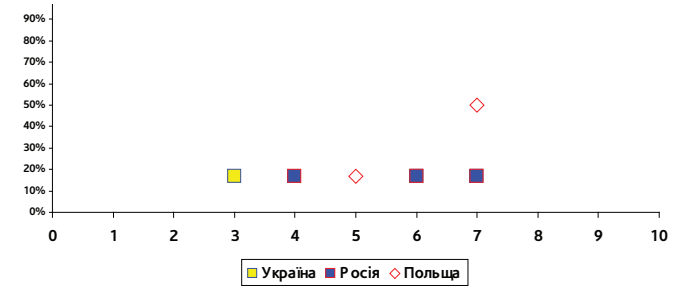
Українські журналісти

Російські медіаексперти та журналісти

Польські медіаексперти та журналісти

A blue-tinted photograph of a modern interior. In the foreground, a round, dark-colored table holds two small, white, cylindrical objects. In the background, a large window with a metal frame looks out onto a city street. A person is visible on a balcony or walkway outside, and a car is parked on the street. The overall scene is brightly lit, suggesting daytime.

**Медіа і політика
для XXI століття:
від толерантності
до порозуміння**

ПРОГРАМА
міжнародної
конференції

«МЕДІА
І ПОЛІТИКА
ДЛЯ ХХІ
СТОЛІТТЯ:
ВІД ТОЛЕРАНТ-
НОСТІ ДО ПОРО-
ЗУМІННЯ»

ПРОГРАМА міжнародної конференції

МЕДІА І ПОЛІТИКА ДЛЯ ХХІ СТОЛІТТЯ: ВІД ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО ПОРОЗУМІННЯ

*28 травня 2009 року,
Готель «HYATT Regency», м. Київ*

Міжнародна конференція «МЕДІА І ПОЛІТИКА ДЛЯ ХХІ СТОЛІТТЯ: ВІД ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО ПОРОЗУМІННЯ» присвячена ролі медіа і сучасної політики в налагодженні нової культури міжнародного діалогу в контексті зміцнення європейської безпеки.

9.30 Реєстрація, ранкова кава

10.00 Відкриття конференції, вітальні промови

10.20-12.30 **Сесія I. Медіастандарти як механізм забезпечення нової культури міжнародного співробітництва в ХХІ столітті**

Модератор: Костянтин Квурт, Голова правління «Інтерньюз-Україна»

Доповідач: Олександр Чекмишев «Мас-медіа України, Росії та ЄС: моніторинговий зріз, експертні оцінки, якість інформації»

Співдоповідачі: Вікторія Сюмар, Директор Інституту масової інформації

Діана Дуцик, Заступник директора Могиллянської школи журналістики

Дискусія: **виступи учасників конференції**

- Якими мають бути медіа і політика в 21 столітті щоб подолати синдроми «холодних інформаційних воєн»;

- Чи можуть медіа стати об'єднавчим фактором для суспільств з різними культурно-релігійними набутками;

- «Маленькі» українська, білоруська, польська медійні системи

поряд з «великою» російською медіа потугою;

- Чи будуть професійні стандарти чинником нової культури міжнародної політики.

ПРОГРАМА
міжнародної
конференції

«МЕДІА
І ПОЛІТИКА
ДЛЯ ХХІ
СТОЛІТТЯ:
ВІД ТОЛЕРАНТ-
НОСТІ ДО ПОРО-
ЗУМІННЯ»

ПРОГРАМА
міжнародної
конференції

«МЕДІА
І ПОЛІТИКА
ДЛЯ ХХІ
СТОЛІТТЯ:
ВІД ТОЛЕРАНТ-
НОСТІ ДО ПОРО-
ЗУМІННЯ»

12.30-14.00 Сесія II. Журналістика і сучасна політика сусідства: відкритий діалог в мультикультурному світі

Модератори: Інна Підлуська, Виконавчий директор Ялтинської Європейської стратегії

Доповідачі: Артем Шевченко «Журналістика конфліктних регіонів: проблеми порозуміння»

Віталій Портніков «Мас-медіа та геополітичні виклики для України: між Польщею та Росією»

Співдоповідачі: Наталя Гуменюк, Керівник міжнародного відділу телеканалу ІНТЕР

Юрій Шевченко, Заступник головного редактора порталу «Телекритика»

Дискусія: виступи учасників конференції

- Чи може Україна бути «спільною платформою» для діалогу «великої Європи»;

- Що треба зробити щоб бути «зрозумілим», а не зарозумілим чи ворожим в багатополісному світі;

- Чи можна навчити журналіста і політика шанувати не тільки «своє», але й «чуже»;

- Коли журналісти ігнорують правила сучасної толеранції.

14.00.-14.15.00 Напрацювання рекомендацій

Тарас Петрів,

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Нинішній захід є унікальним ще з огляду на те, що медіа і політика, як ми бачимо, крок в крок йдуть разом. В першій частині ХХІ століття виникає багато проблем. Ми відчуваємо ті загрози, які ще залишились з ХХ століття; ті унікальні моменти, ті, можливо, синдроми холодної, гарячої, а іноді навіть дуже гарячої, підігрітої інформаційної війни. Тобто, надзвичайно цікава тема самого заходу. Я вдячний організаторам, що вони унікально її сформулювали. Вона дає можливість дуже доброї дискусії.

Сьогодні можна говорити про те, що роль медіа і сучасної політики в народженні нової культури міжнародного діалогу є, можливо, чи не основним завданням, які можуть перед собою поставити медіа і політики. Унікальна була реакція кількох народних депутатів, з якими я дискутував ще до початку конференції про те, а якою ж може бути політика для ХХІ століття. Вони сказали: журналістика має бути сама собі, а політика буде сама собі; ви ніколи не ставте в одну площину медіа і політику; не ставте їм завдання, можуть вони бути толерантними чи не можуть.

Отже, можемо говорити про те, що поки що політики вбачають якусь свою особливу роль. Я думаю, що це буде теж одним з ключових питань, які ми можемо поставити собі на цій конференції.

Можемо говорити про те, що поки що політики вбачають якусь свою особливу роль.

Медіа і політика в контексті толерантності і порозуміння на сьогодні можуть ґрунтуватися на трьох ключових поняттях чи китах

Хотів би також привітати нашу конференцію від багатьох наших колег, які подавали матеріали до конференції, але не змогли до нас долучитися, приїхати. Це наші колеги з Польщі та з Росії. Основний матеріал, який сьогодні буде викладено в першій панелі, - це матеріал дослідження українських, польських та російських каналів телебачення.

Хотів би ще раз привітати від Національної комісії учасників нашого заходу.

Галина Усатенко,
Виконавчий директор Фонду „Європа XXI”:

Добрий день, шановні колеги! Я також дуже рада можливості зустрічі з вами у спільній роботі над таким важливим питанням, як толерантність і порозуміння, і відповідно роль медіа і політики в ній.

Я би таким чином зацентрувала увагу, бо, як на мене, медіа і політика в контексті толерантності і порозуміння на сьогодні можуть ґрунтуватися на трьох ключових поняттях чи китах. Це комунікація як діалог, діалог культур, політиків, спільноти, економічної спільноти, освітньої. Інші прояви такої комунікації – це, власне, порозуміння як наступний вимір від толерантності. І європейські цінності, європейські стандарти, які ми врешті приймаємо більш на загальному рівні, але наразі в контексті підтримання комунікації Європейської комісії „Східне партнерство”, яка була прийнята у березні 2009 року. Це для нас стає і може стати одним із чинників справді активного впровадження європейських цінностей і стандартів у нашому культурному і суспільно-політичному просторі.

Роль медіа в цьому контексті є першорядною, я би сказала. Бо ми досі в Україні

приймали чимало програм з інформування про євроінтеграцію, про Євросоюз, але ці програми мало чим забезпечували справді такого широкого інформаційного простору про тих сусідів, ті європейські країни, які нас оточують. Власне, ці інформаційні програми мало чим сприяли комунікації, тому діалогу культур, спільнот, політиків і економіки. Наразі такий діалог і така комунікація стає визначальною. Бо так, як сформульовано у нас в назві конференції – від толерантності до порозуміння – це є одним з ключових, як на мене, оскільки толерантність передбачає повагу сприйняття та розуміння багатоманіття культур, але це певний відсторонений процес, певної терпимості, я би навіть сказала; а порозуміння – це вже активна співпраця, активне сприйняття. Я сподіваюсь, що саме журналісти багато в чому посприяють такому порозумінню.

Я сподіваюсь, в ході нашого сьогоднішнього обговорення, в ході нашої дискусії ми багато зможемо напрацювати механізмів для сприяння цьому порозумінню.

Юрій Нестеряк,
Президент Асоціації „Спільний простір”:

Сам факт, що ми сьогодні говоримо про моніторинг передвиборчих перегонів, вже покращує настрій. Справді, як на мене, дуже цікавий був проект порівняльного аналізу, моніторингу українських, російських та польських телеканалів. Дуже цікавий, тому що ми не виступали тут суддями, ми не виносили вироків, але порівняти, як і що відбувається у наших східних і західних сусідів, було дуже інтересно. Особливо це стосується польських телеканалів.

Маленька реприза, яка мені дуже запам'яталась. На польському телеканалі „TVN” висвітлювали досить серйозно і потужно ситуацію з двома президентами Грузії і Польщі на блок-посту, де вони

В ході нашого сьогоднішнього обговорення, в ході нашої дискусії ми багато зможемо напрацювати механізмів для сприяння цьому порозумінню

Фраза була проста: „яка візита, такий напад” – „який візит, такий замах”

перебували. Справді великий сюжет, аналітичний сюжет, з висновками експертів, все-таки серйозна ситуація, замах на двох президентів. А, з іншого боку, в цьому сюжеті відчувалось суспільне нерозуміння: а що вони там робили, що робили президенти вночі, що вони хотіли побачити на тому блок-посту, як вони взагалі там взялися. Але, з іншого боку, йшла дуже серйозна експертна оцінка, що в цей час робили служби безпеки, як поводити себе охорони і т.д. І, тим менше, було підведено до останнього висновку експерта, який буквально однією фразою сформулював суспільну думку. Фраза була проста: „яка візита, такий напад” – „який візит, такий замах”. І всім цим було висвітлено суспільне ставлення до події, хоча ніхто нікого ні в чому персонально не звинувачував.

Звичайно, зовсім інша ситуація у нас. І що поробиш, якщо з телеекрану один політик розповідає,

що потерпіть ще трошки, людоньки, а завтра у високому кріслі буде сидіти зовсім інша людина, але цей недолугий, що сидить тепер, маючи, напевно, на увазі себе. І абсолютно не факт, що на іншому телеканалі в той самий час інший політик розкажує про свого візаві десь те саме. А ми це все споживаємо.

Була ще веселіша ситуація у наших російських колег. Там справді нікуди діватися. Їм в кожен блок новин треба або знайти, або придумати, що ж верховні правителі доброго зробили для народу саме в цей момент. Така ситуація.

Все це справді дуже цікаво і я сподіваюсь, що у нас буде дуже цікава розмова. Тому що я переконаний і продовжую стверджувати: медіа будь-якої країни і наші в тому числі, взагалі журналістика є дзеркальним відображенням тих суспільних процесів, тієї суспільної моралі, яка сповідується в тому чи іншому суспільстві. Думаю, про це ми сьогодні поговоримо.

Тарас Петрів,

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

З таких вітальних слів можна зробити вже навіть висновок, що Україна може бути законодавцем таких геополітичних мод в контексті порозуміння і толеранції. Я не знаю, чи дуже часто проводяться такі заходи такого експертного характеру, який сьогодні є у нас, щоб у складній ситуації внутрішньополітичній, непростій, обговорювати теми більш прикладу і водночас глобального характеру.

Була ще веселіша ситуація у наших російських колег. Там справді нікуди діватися. Їм в кожен блок новин треба або знайти, або придумати, що ж верховні правителі доброго зробили для народу саме в цей момент.

Костянтин Квурт,
Голова правління МГО „Інтерньюз - Україна”:

Коли ми професійно захищаємо свободу слова в країні, ми зараз виходимо з певних стереотипів. Стереотип перший: ми живемо в каїні цинічних політиків. На безмежний цинізм політиків мас-медіа відповідають подвійним цинізмом. Оскільки політики сволочі, давайте на них хоча би грошей заробимо. Після революції всі люди, всі українці – бізнес і засоби масової інформації українські в тому числі, дістали свободу. Це беззаперечно. Ця свобода приводить в тому числі до корупції, бо немає ніяких механізмів протидії, до корупції саме в медіа. Корупція приводить до нехтування стандартами. В такий спосіб суспільство отримує тільки месиджі PR-технологів, які це все готують для наших дорогих політиків. Медіа відтак не виконують своєї соціальної функції, вони не є соціально відповідальними, вони не слугують зворотнім зв'язком між суспільством і власне владою, яка міцно переплелась з олігархами.

Після революції всі люди, всі українці – бізнес і засоби масової інформації українські в тому числі, дістали свободу.

Але це все якось не математично. Може, нам це все здається? Може, це все – хворі ілюзії параноїків, які в числі 20 людей, наприклад, сьогодні зібрались і маргінально про щось говорять? Може, це все нам здається. Може, насправді, коли ми говоримо про певні лакмусові папірці розвитку засобів масової інформації в Україні, наприклад, відсутність громадського мовлення, нерозслідування до кінця справи Гонгадзе і навіть зовсім не-

розслідування справи Калашникова – це все нам здається? Можливо, Калашников достатньо покараний, хоча би на внутрішньопартійному рівні. Можливо, громадське телебачення у нас є, якщо не по формі, то по суті.

Іноді бракує якихось аргументів. Сьогодні я прийшов для того, щоб почути якусь математику, якісь наукові дослідження стосовно того, що, може, я не помиляюсь, а, може, помиляюсь. Я готовий змінити свою думку. Сподіваюсь, що сьогоднішні доповідачі нам всім допоможуть з'ясувати, що власне відбувається.

Олександр Чекмишев,
Голова Комітету „Рівність можливостей”:

Справді, в мене зараз не зовсім вдячна роль, коли я повинен розказати якісь дуже конкретні речі про температуру хворого, яким є як російські, так певною мірою польські, так і певною мірою українські телеканали. Тому постараюсь бути максимально стислим. Але спочатку теж мушу сказати дуже коротеньку ремарку.

Отримавши результати двох хвиль досліджень, спочатку моніторингового зрізу, де моніторились польські, російські та українські телеканали, а потім результати анкетного опитування п'яти груп аудиторій – українських так званих лабухів, тобто, тих людей, які відповідають за регуляцію у сфері ЗМІ; українських медіа-експертів; українських журналістів; а також польських та російських відповідно медіа-експертів та журналістів – ми отримали неоднозначну картину.

З одного боку, моніторинговий зріз показує, що за своєю тональністю, за рівнем толеранції як польські, так і українські телеканали і російські суттєво відрізняються. Коли на російських значно більше агресивної лексики, значно більше оціночних суджень, на польських переважно йде нейтральна ін-

Моніторинговий зріз показує, що за своєю тональністю, за рівнем толеранції як польські, так і українські телеканали і російські суттєво відрізняються

Російські телеканали не будуть завтра працювати за стандартами BBC, так само, як українські телеканали буквально завтра чи післязавтра не почнуть працювати за стандартами Рейтерс.

формація, українські виглядають десь посередині, але десь ближче до польських.

Коли ми дивилися цю ситуацію, ми не хотіли однозначно, щоб це сприймалося як критика будь-якого телеканалу. Моніторинг більшою мірою показував, звичайно, певні проблеми з російським телебаченням. Але коли ми почали читати і аналізувати результати експертного опитування, в тому числі російських журналістів, які працюють на провідних російських каналах і які згоджувалися відповідати на питання анкети в анонімному варіанті, ми побачили, що насправді критичних зауважень достатньо багато від самих журналістів, від самих медіа-експертів, як російських, як польських, так і українських.

Тому ми вирішили зараз, на цьому етапі, не роздруковувати, не роздавати, не поширювати в широкому форматі матеріали самого дослідження, оскільки це виглядало би як крапка, яка вже поставлена остаточно. Ми хотіли би, щоб справді ці матеріали, це дослідження сприяло дискусії, пошуку діалогу, аби потім ті речі, які, можливо, справді виглядають не зовсім

красиво для того чи іншого телеканалу, ми могли обговорювати не в суто критичному, садомазохістському форматі, а у форматі пошуку нових реалій, нових стандартів, якщо хочете.

Я абсолютно реалістично розумію, що російські телеканали не будуть завтра працювати за стандартами BBC, так само, як українські телеканали буквально завтра чи післязавтра не почнуть працювати за стандартами Рейтерс. Але очевидно, оскільки ми живемо у тісному, глобальному світі, де інформація важить дуже багато, і як говорив російський класик, „нам не дано предугадать, как наше слово отзовется”, настала пора думати про ці проблеми, аби український глядач не думав про

те, що по вулицях Москви ходять люди лише в камуфляжі і з автоматами, щоб телеглядачі Останкіно чи ОРТ не думали, що по вулицях Києва ходять лише демонстранти і водять ведмедів, якийсь голод, якийсь жах відбувається і т.д.

Очевидно, настав час говорити про ті речі, які дадуть нам змогу дійти до початку спільного стандарту для того, аби ті речі, які ми називаємо холодними війнами, інформаційними війнами, з більшою впевненістю ставали повним анахронізмом.

Тепер – дуже конкретні речі. Отже, по моніторинговому зрізу. Ми моніторили в Україні Перший національний (УТ-1), 1+1 та Інтер. В Росії – „Россия”, тобто міжнародне мовлення, РТР, Первый канал і НТВ. По Польщі – TVN, TVP-1 та Polsat. Період: 17 листопада – 17 грудня минулого року, 18 грудня 2008-го – 17 січня 2009 року. Теми: висвітлення російсько-грузинського конфлікту, ситуація на Кавказі; розширення НАТО на Схід; розміщення американських систем ПРО у Східній Європі та російських систем у Калінінграді; формування адміністрації новообраного американського президента Барака Обама.

І одночасно, на основі спеціально розроблених анкет, ми здійснили опитування п'яти категорій аудиторії. Це по 51 особі по кожній категорії. Це українські представники влади, які відповідають за регуляцію в сфері ЗМІ. Українські медіа-експерти, тобто, найбільш авторитетні персоналії та репрезентанти найвпливовіших недержавних організацій. Українські журналісти за принципом пропорційного представлення аналізованих телеканалів, а також представники найавторитетніших газет, радіокомпаній та Інтернет-сайтів. Російські медіа-експерти та журналісти за тим же принципом, тобто, найавторитетніші персоналії, найвпливовіші НДО та пропорційне представлення різних медіа. Польські медіа-експерти та журналісти за аналогічним принципом.

Ми моніторили в Україні Перший національний (УТ-1), 1+1 та Інтер. В Росії – „Россия”, тобто міжнародне мовлення, РТР, Первый канал і НТВ. По Польщі – TVN, TVP-1 та Polsat. Період: 17 листопада – 17 грудня минулого року, 18 грудня 2008-го – 17 січня 2009 року.

В цьому документі на 4,5 сторінки було чітко заявлено про додану вартість і важливість євроатлантичної інтеграції, що включає як кінцеву мету членство в НАТО.

Кілька моментів стосовно моніторингового зрізу. Я зараз скажу лише про головний висновок і покажу буквально кілька графіків. Загальний висновок стосовно українських телеканалів. Вони демонстрували відносну збалансованість, активно не вдавалися до медіа-ефектів, однак подавали недостатньо аналітичної та прогностичної інформації. Хоча ми спостерегли певні ознаки інформаційних маніпуляцій, зокрема, в тому, що під час висвітлення газового конфлікту телеканал Інтер більшою мірою, відчутно підтримував, прямо чи опосередковано, позицію Росії і коментарів, наприклад, російських політиків було значно більше, ніж українських. Так само телеканал не зовсім добросовісно використав цю тему газового конфлікту для маніпуляцій на внутрішні теми, тобто, на теми протистояння між українськими політиками.

Російське телебачення, основний висновок. Російське телебачення прагнуло насамперед оприлюднити владні месиджі і найбільше з-поміж всіх об'єктів моніторингу демонструвало оціночні судження. Я далі продемонструю це на кількох графіках.

Польське телебачення. З точки зору моніторингового зрізу, хоча, забігаючи наперед, висновки експертів звучали в цьому сенсі часом дещо інакше, але з точки зору моніторингу польські канали були найбільш аналітичними, прогностичними і водночас найбільш нейтральними.

Кілька моментів на нашому графічному вигляді. Ось як виглядало представлення цих тем на українських телеканалах. Бачимо, що лише тема конфлікту на Кавказі мала незначний відсоток негативної тональності. Решта тем висвітлювалась у нейтральній тональності. Ми спеціально не показували, яка тема висвітлювалась яким обсягом ефірного часу, оскільки, зрозуміло, кожен канал має свій формат, кожен канал має свій обсяг часу. Тому ми просто в цьому сенсі зупинилися на то-

нальності, яка тональність була при висвітленні тих чи інших проблем.

Російські телеканали. Ми бачимо, ціла низка тем, насамперед конфлікт на Кавказі, розширення НАТО на Схід і питання американських ПРО у Східній Європі та російських у Калінінграді, висвітлювались з достатньою часткою негативної тональності. Як бачите, по конфлікту на Кавказі понад 35% від загального обсягу; розширення НАТО на Схід – майже 32%; американські ПРО у Східній Європі – понад 28%.

Польські телеканали демонстрували, в принципі, цілковито нейтральну позицію в цьому сенсі.

Я обіцяв сказати кілька моментів, які стосувалися експертного опитування. Обсяг цього матеріалу дуже великий, але я зупинюсь на кількох моментах, які, можливо, вам будуть більш цікавими. Я навіть не буду коментувати моніторинг по окремим каналам. Потім, коли ми зберемо всі матеріали, в тому числі результати нашої зустрічі, ми представимо це все у Білій книзі, яка, сподіваюсь, буде менш конфліктною і справді слугуватиме пошуку порозуміння.

Тепер кілька моментів, які стосувалися анкетування. Я вже пояснив, на якому принципі здійснювалось це дослідження. Тепер кілька цікавих моментів. Було поставлено запитання: як часто ви дивитесь по чергово українські, російські та польські телеканали? Були, наприклад, Інтер, 1+1 та УТ-1. Представники української влади: лише 40% з них регулярно дивляться УТ-1, 60% - 1+1, 40% - Інтер. Час від часу дивляться відповідно 20, 20 та 60%. І зрідка, відповідно, УТ-1 дивляться 40%, 20% - 1+1.

Українські медіа-експерти. Серед них 11% взагалі не дивляться УТ-1, 11% медіа-експертів регулярно дивляться УТ-1, 22% - час від часу і 56% - зрідка. 1+1 – 44% дивляться регулярно. Відповідно 22% - час від часу і 33% - зрідка. Інтер: 33%, 44% та

Як часто ви дивитесь по чергово українські, російські та польські телеканали?

По російських телеканалів, та сама історія. Українська влада дивиться всі російські телеканали на рівні 20%, на рівні 40% дивляться час від часу, ніколи не дивляться НТВ 20%, ніколи не дивляться телеканал Росія – 40%.

22%. 1% опитаних не дали відповіді. Також є такі варіанти.

Українські журналісти. Ніколи не дивляться УТ-1 47% українських журналістів. 20% дивляться регулярно, 7% - час від часу, зрідка – 26%. 1+1 дивляться регулярно 40%, час від часу – 33%, зрідка – 27%. Ніколи не дивляться Інтер 7% українських журналістів. Дивляться регулярно – 33%, час від часу – 47%, зрідка – 13%.

Російські медіа-експерти та журналісти. Зрозуміло, сусіди не завжди дивляться один одного. Але тут теж є цікаві речі. Ніколи не дивляться УТ-1 20%, 1+1 – 20% і 10% - Інтер. Регулярно дивляться УТ-1 – 10%, 20% дивляться 1+1 і 30% - Інтер. Час від часу дивляться 20%, 20% і 10%.

Польські медіа-експерти. Зрозуміло, що українські телеканали вони дивляться ще менше. Тому зрідка дивляться 50% УТ-1, 1+1 – 67% і 33% - Інтер. Але, як бачите, тут є суттєва частка, коли 50%, 33% і 50% відповідно не дивляться ніколи.

По російських телеканалах, та сама історія. Українська влада дивиться всі російські телеканали на рівні 20%, на рівні 40% дивляться час від часу, ніколи не дивляться НТВ 20%, ніколи не дивляться телеканал Росія – 40%.

Українські медіа-експерти. Ніколи не дивляться НТВ 33%, Первый канал 44% і Росія – 67%. Час від часу дивляться 22%, 11% і 11%, зрідка – відповідно 44%, 44% і 22%.

Українські журналісти. Регулярно дивляться НТВ тільки 7%, 33% ніколи не дивляться. Первый канал не дивляться 27% і 27% не дивляться телеканал Росія. Тільки 27% і 7% дивляться час від часу. Решта – 33%, 67% та 67% - дивляться зрідка.

Російські медіа-експерти та журналісти. Самі російські медіа-експерти та журналісти 10% не дивляться НТВ, 20% не дивляться Первый канал і 20% не дивляться телеканал Росія. Хоча на рів-

ні тих, хто дивиться регулярно – 40, 30 і 30% - достатньо суттєвий показник.

Польські. НТВ дивляться час від часу 17%, 33% - зрідка. Ніколи не дивляться НТВ, Первый канал та Росія відповідно 33, 17 та 33%.

Польські канали. Представники української влади 40%, 60% та 60% не дивляться польські телеканали. 60% зрідка дивляться Polsat. Відповідно по 20% час від часу або зрідка дивляться TVP-1 та TVN.

Українські медіа-експерти польські телеканали фактично не дивляться. 78, 89 та 78%. Хоча Polsat і TVN відповідно дивляться час від часу чи зрідка 11% аудиторії українських медіа-експертів.

Українські журналісти. Бачимо показники: 87% не дивляться польських телеканалів, на рівні 6, 7 і 13% дивляться час від часу або зрідка.

Російські медіа-експерти дивляться польські телеканали дещо активніше, ніж українські журналісти, зокрема, на рівні 40%, хоча тут великий відсоток тих, хто взагалі не дали відповіді. Дивляться час від часу в межах 10% аудиторії.

Польські медіа-експерти та журналісти, як вони самі себе оцінюють. 16% з них не дивляться Polsat, регулярно дивляться відповідно 17, 50 та 66%. Час від часу дивляться 17, 33 та 17%. Решта дивляться зрідка.

Я не буду спеціально коментувати великий блок, який стосується слабких сторін у подачі новин. Це стосується всіх груп аудиторії. Хоча я зупинюсь буквально на кількох фрагментах, які поки звучать не у графічному форматі, але це вже письмові відповіді були.

Щодо російських телеканалів найчастіше повторюються звинувачення у пропаганді, маніпуляції глядачем, упередженому ставленні до деяких країн. Те саме, заангажованість і надмірну кількість про-

Зупинюсь буквально на кількох фрагментах, які поки звучать не у графічному форматі, але це вже письмові відповіді були.

Заангажованість і надмірну кількість прокремлівських передач закидають Первому каналу.

кремлівських передач закидають Первому каналу. Фактично те саме стосується НТВ, хоча при цьому зазначається професійне мовлення специфічного формату, типажів замечательных людей, кримінальна хроніка тощо.

Українські медіа-експерти фактично мають ті самі закиди. Єдине, що уточнюють і деталізують стосовно надміру матеріалів стосовно перших осіб, про те, що забагато офіціозу, забагато так званого імперського стилю.

Українські журналісти були ще детальнішими, але, в принципі, їхні оцінки стосувалися тієї ж самої ідеологічної заангажованості, маніпуляції, пропаганди та інших заходів.

Російські медіа-експерти та журналісти. Я деякі речі тут спеціально не оцінюю, оскільки, знаєте, у нас критичне ставлення часом до наших російських колег, що вони ніби оболванені, нічого не розуміють, вони просто відробляють гроші.

Ні, анонімне анкетування показало. Наприклад: «Россия. Складывается впечатление, что не хватает любой информации с ленты новостей, где говорится о Путине, Медведеве и криминале. Скучно, казенно. В последнее время у канала появилось собственное лицо в подаче новостей. Это связано с тем, что канал стал медведевским, появилась некая конкуренция с Первым. Не последнюю роль играет личность руководителя информационного вещания». «Предвзятый характер. Подмен информации, анализа событий пропагандой. Излишняя агрессивность в освещении некоторых тем, в частности, Украины. Постоянный поиск внешних врагов. Мало уделяется внимания внутренним российским проблемам, в частности, социальным. Политическая ангажированность».

Первый канал: «Очень много новостей, которые курсируют по всем каналам, особенно в коротких выпусках. Менее скучно, лояльно, предвзято. Мало информации, много пропаганды. Абсолют-

ная покорность государству. Путин и Медведев занимают львиную долю выпусков. Поиск внешних врагов. Ангажированность. Хамство ведущих».

НТВ: «Очень много повторов с двумя предыдущими каналами. Дежурные голоса, дежурные новости, дежурные темы. Политической и экономической информации минимум. Уклон в желтизну. Все общественные, социальные проблемы подаются как частные, единичные случаи. Старый стиль времен Парфенова был более предпочтителен, как для государственного канала. Сейчас НТВ близок по стилю к России и Первому».

Ось такі оцінки від російських колег.

Для того, щоб не забирати дуже багато часу і поставити не крапку, а можливість для подальшої дискусії, я спеціально перебіжу до того, що стосується позитиву. Я покажу іншу сторону. Наприклад, польські медіа-експерти та журналісти на 1+1 відзначають сучасну форму подачі. Те, що стосується польських телеканалів і що про них говорять самі польські медіа-експерти та журналісти. Вони теж критичні до себе.

На TVN вони відзначають симпатію до деяких політичних сил, те, що представлено недостатньо інформації, порівняно з чисто інформаційними каналами. Повтори тієї ж самої інформації. Насильний пошук сенсацій і створення конфліктів. Сенсаційні інформації про націоналізм – це самі польські журналісти і експерти про себе говорять.

TVP-1. Симпатія до деяких політичних сил. Не великим винятком, імітовані розважальні розділи, а не інформаційні, мало подається новин. Готовий інформаційний блок добре і об'єктивно подає міжнародні інформації, але, як і TVN, вибірково, переважно в контексті польських справ і дуже рідко. Сприяння офіційній лінії, надмірна політизація. Статистична форма подачі.

Polsat. Переважна примітивна розважальність. Інформацію подає із запізненням. На Polsat інфор-

Сенсаційні інформації про націоналізм – це самі польські журналісти і експерти про себе говорять.

мація є найменш заангажованою, як у новинах міжнародних, так і внутрішніх. Новий інформаційний канал Polsat-news, сильний саме у міжнародних справах.

І тепер я покажу кілька речей, які стосуються чи не ключового питання, з якого починається розмова про ці стандарти. Де є більше оціночних суджень. Тут один дуже великий графік, але він є дуже промовистий. Представники української влади сказали, що найчастіше - оціночних суджень... в межах 80% опитаних говорили про те, що вони присутні на російських телеканалах. Меншою мірою на українських, але, наприклад, за оціночними судженнями Інтер заробив 60%, тобто, це те, що постійно мають місце оціночні судження. Польські телеканали, принаймні такі як TVP-1 і TVN, десь на рівні українського телеканалу 1+1 виглядали в оцінках українських владників.

Українські медіа-експерти. Знову-таки, медіа-експерти відзначали такими, що найбільш використовують оціночні судження, російські телеканали – на рівні 44 та 30%. На рівні 20% відзначали Інтер, 11% - УТ-1. Значно лояльніше в оцінці українських медіа-експертів виглядали польські телеканали.

Українські журналісти. Знову-таки, лєвова частка, де були помічені оціночні судження – це російські телеканали. Але з ними міг би посперечатися Інтер – 47%, який здобув по цьому параметру навіть більше, ніж НТВ, бо НТВ має 33%.

Російські медіа-експерти. Вони ж самі відзначили свої власні канали як такі, які використовують найбільше кількість оціночних суджень. Значно лояльніші вони були до польських колег. І українські УТ-1 та Інтер відзначили як регулярні на рівні 10%, а 1+1 – на рівні 30%, що використовують оціночні судження час від часу.

Польські. Вони були критичні до себе. Найбільше вони показали, що використовують оціночні судження відповідно TVN, TVP-1 та Polsat. Причому

використовують регулярно. Також відзначили, що використовують оціночні судження російські НТВ, Первый канал і Россия. Але українські 1+1 та Інтер були в оцінках польських колег за оціночними судженнями на рівні Росії.

Далі є певні позитивні речі. Але я не буду надалі перебирати час. Ми оприлюднимо всі результати цього дослідження, але вже у форматі нашого обговорення, а також інших обговорень регіональних, які будуть відбуватися. А зараз запрошую до дискусії.

Костянтин Квурт,
*Голова правління МГО
„Інтерньюз - Україна”:*

В мене є на додачу ще кілька провокативних спостережень. На Інтері 20% російських акцій – це призводить до 60% оціночних суджень. А взагалі, чому ми говоримо весь час про телебачення? Вважається, що телебачення – це тепер медіа для дебілів, з одного боку. З іншого боку, в Україні 76% населення називають телебачення джерелом номер один для інформації. Це що означає? Що у нас 76% дебілів?

Представники української влади сказали, що найчастіше - оціночних суджень... в межах 80% опитаних говорили про те, що вони присутні на російських телеканалах.

Для Росії було б цікаво і дуже унікально, країни-сусіди, тому що вони би тоді дивилися телебачення Китаю, телебачення Монголії, Казахстану, тієї ж Грузії в соціальному пакеті.

Тарас Петрів,

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

В мене склалася така думка одразу після того, як я послухав виступ Олександра. Я не знаю, чи це було би добре, але якщо б ми шукали в тих медіа-стандартах якусь справжність, то, можливо, ми би вийшли не просто на толерацію, а на порозуміння, коли кожна країна допустила таке унікальне явище в свій соціальний телевізійний пакет.

Наприклад, для України добре було б, щоб у соціальному пакеті, який розповсюджується в кабельних мережах, були телевізійні канали Білорусі, Росії, Польщі, Словаччини, Румунії, Молдови, Туреччини і Угорщини – сусідів України. Так само, я думаю, з великим інтересом російські глядачі могли би дивитися всі наші дискусії, які тривають на телеканалі „Україна”, ICTV з вельмишановним ведучим. Я думаю, їм би було цікаво подивитися.

Уявіть собі, щоби в російському соціальному пакеті кабельних мереж, десь в Оренбурзі люди могли дивитися телебачення країн - своїх сусідів. Я точно знаю, що росіяни не дивляться ніколи білоруське телебачення. Я навіть думаю, що це для Росії було б цікаво і дуже унікально, країни-сусіди, тому що вони би тоді дивилися телебачення Китаю, телебачення Монголії, Казахстану, тієї ж Грузії в соціальному пакеті. Отже, це унікальна була би ситуація.

Я думаю, що таким чином ми би більше і краще розуміли один одного, маючи один про одного більше інформації. Поки що навіть український глядач не розуміє, напевно, добре, що відбувається в Білорусі. Ми не бачимо їхнього телебачення. Але, знову-таки, тут питання: яка це була б інформація? Тому що кажуть: якщо вона є певним чином

заангажована, то чи варто її дивитися? Я думаю, це право глядачів – робити висновки, добре чи ні.

Друге, що мене здивувало – що самі російські журналісти звернули увагу на те, що на їхньому телебаченні є таке явище, як хамство ведучих. Я не дуже часто спостерігав це явище. Можливо, колеги поділяться своїми враженнями.

Юрій Нестеряк,

Президент Асоціації „Спільний простір”:

Дивлячись ті програми, про які ти згадував, український глядач мало розуміє, на мою думку, що робиться в Україні. Я не думаю, що глядачі Росії чи Білорусі розуміли би більше.

Олександр Чекмишев,

Голова Комітету „Рівність можливостей”:

Стосовно хамства маленька ремарка. Ось відповідь на запитання, де побачили більше агресивної лексики? Постійно - російські телеканали, з точки зору українських владників. В українських медіа-експертів як російські, так і частково українські. В українських журналістів, знову-таки, домінують російські, але згадують і українські. Російські медіа-експерти про свої ж говорять як такі, які мають найбільше агресивної лексики, а інші згадують лише спорадично. Польські, знову-таки, називають в першу чергу російські телеканали.

Самі російські журналісти звернули увагу на те, що на їхньому телебаченні є таке явище, як хамство ведучих.

Андрій Куликов,
Ведучий програми „Свобода слова” на ICTV:

Мені здається, тут зараз відбувається підміна понять. Тому що агресивна лексика зовсім не обов'язково пов'язана з хамством, а тим більше із хамством ведучих. Правда? Коли йдеться про повідомлення новин, не до ведучих тут і іноді навіть не до журналістів. Іноді це відбувається на підсвідомому рівні. Йдеться про те, якою мовою написані і як прочитані ці повідомлення.

В мене радше інше було би запитання. Скажімо, в мене викликає запитання формулювання „позитивна тональність” або „негативна тональність” у відношенні до конфлікту на Кавказі. От є конфлікт на Кавказі. Позитивна тональність, негативна тональність. Це означає, що хтось схвалював те, що на Кавказі відбувся конфлікт? Чи, навпаки, хтось засуджував, якщо негативна?

Олександр Чекмишев,
Голова Комітету „Рівність можливостей”:

Ми спеціально не розділяли. Але суть ще простіша. Точно так, як свої – це розвідники, а чужі – це шпигуни. Свої хороші, відповідно чужі – погані.

Андрій Куликов,
Ведучий програми „Свобода слова” на ICTV:

Зрозуміло.

Я хочу скористатися люб'язно наданим мені словом для того, щоби повторити свою тезу. Перш ніж ми будемо показувати або не будемо показувати своє телебачення росіянам, білорусам, молдованам, яким, я думаю, не буде цікаво на це подивитись, навіть іноді тому, що вони нічого не зрозуміють. Буває такий феномен цікавості, коли ми нічого не розуміємо, але дивимось: якісь кульки перетікають, щось таке.

Нам треба кардинально зменшити кількість телебачення в Україні. Не може бути нормально розвиненим телебачення в 46-мільйонній країні, де є близько 15 загальнонаціональних каналів. Це призводить до того, що величезна маса таланту, яка є в країні, розмазана тонесеньким шаром по цих 15 каналах, по 400 обласних чи регіональних телерадіокомпаніях. І ніде немає повного комплекту людей, необхідних для творення якісного телебачення.

Десь є. На Інтері зібрали, скажімо, 60% людей, потрібних для творення суспільно-політичних ток-шоу, новин і т.д. На ICTV – 50% для того. На 1+1 колись було 95%, а тепер все менше й менше.

А тому, що їх 15, і щораз виникає більше і більше. А де брати людей? Добре, 5-6 ми імпортуємо з Росії. А решта? Ми далі будемо розмазувати своїх людей по всіх цих каналах. В результаті – слабкий продукт, закупівля низькоякісної російської і американської продукції і повна неконкурентоспроможність.

Крім того, користуюсь цією люб'язно наданою мені нагодою для того, щоб наголосити: Україні потрібен принаймні один, а краще два загальнонаціональні суцільно російськомовні телеканали. Це дасть змогу зосередити на них людей, які хочуть

Буває такий феномен цікавості, коли ми нічого не розуміємо, але дивимось: якісь кульки перетікають, щось таке.

В результаті – слабкий продукт, закупівля низькоякісної російської і американської продукції і повна неконкурентоспроможність.

Як казав один з героїв Василя Земляка, така велика хлібна країна.

працювати російською, які здатні творити якісний український російськомовний продукт, який буде протистояти тій зливі неякісного продукту, який на нас іде з російських телеканалів, хоча не все там не якісне, і який ми закупаємо. Це буде нормально. Це мільйони співгромадян, в яких є, я вважаю, законне право отримувати інформацію і мати доступ до розваги, пізнання тією мовою, якою вони хочуть.

Третій важливий пункт, що це можливо зробити, коли в Україні буде суспільне телерадіомовлення. Буде, обов'язково буде. Ми бачили в нашій країні і не таке. Як казав один з героїв Василя Земляка, така велика хлібна країна. Але у зв'язку з цим я хочу заперечити проти вживання терміну „революція”, коли йдеться про події 2004-2005 року. Тому що справжня революція в Україні відбулася, на мою думку, на зламі 1980-90-х. Вона дала набагато серйозніші наслідки для життя країни, і не лише нашої, ніж те, що відбулося 2004-2005-го. Революція триває, вона ще не завершена, ми переможемо, у нас буде суспільне телебачення. Ми будемо виробляти набагато більше якісного телепродукту, ніж зараз.

Але зараз ситуація не така трагічна. Є люди, які працюють, будуть працювати. Але треба менше. Не я ж перший сказав: краще менше, але краще.

Тарас Петрів,
Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Можна не погодитись? Що значить: у нас неконкурентоздатний продукт серед отаких країн, окрім Росії? Білорусь, Туреччина, Словаччина, Румунія, Польща, Молдова. В чому наш продукт неконкурентоздатний?

Андрій Куликов,
Ведучий програми „Свобода слова” на ICTV:

Я мав на увазі перш за все Росію, звичайно. Я мав змогу подивитися минулого року молдовське телебачення. Я не скажу, що воно багато чим поступається українському. Зокрема, в новинній галузі цілком пристойні новини роблять колеги. Там була змога російськомовні випуски у них дивитися.

Але йдеться про те, що український конкурентний продукт неконкурентноспроможний не в порівнянні з Молдовою і Білоруссю, а для нас самих. Ми надаємо перевагу тому, що закупаємо з-за кордону. І лише деякі галузі, де ми не закупили, тому в силу того, що ми не закупаємо, ми дивимось новини вітчизняного виробництва. Але, коли є змога, ми все одно дивимось наших сусідів.

Улюблений приклад. В мене на телефоні зберігається дуже багато прикладів перекладу українського з російської мови, яку ми переважно всі розуміємо. Це таке чудо. Недавно, наприклад, на 9 травня показували багато російських і радянських фільмів про Велику Вітчизняну або Другу світову війну. Якщо вірити українським субтит-

Для українців, хто на слух не сприйме це грубе російське слово „твою мати”, буде дуже зручно і комфортно прочитати правильне українське „чорт забирай”.

рам, то в Червоній Армії звертались один до одного: пане полковнику, пане старший лейтенант. А в Тамбовській області дівчат, який звали Катя, Катерина, інакше як Катря, виявляється, не називали. І таке інше. Про яку якість може йти? Я не кажу про такі речі, як „мильний міхур”.

Мене дуже тішить також те, це для юристів, які стверджують, що в українській мові немає матюків – це питання зовсім окреме, але останнім часом поширилась тенденція російське „твою мати” перекладати як „чорт забирай”. Тут комісія з суспільної моралі працює чудово. Тому для українців, хто на слух не сприйме це грубе російське слово „твою мати”, буде дуже зручно і комфортно прочитати правильне українське „чорт забирай”.

Це все жарти, а насправді я ще раз і ще раз повторюю. Кардинальне зменшення кількості телеканалів, якщо не втричі, то принаймні вдвічі, і вертикальна структуризація. У таких каналів, принаймні, як Інтер, як 1+1 досі, у холдингу Пінчука, ТРК „Україна” є змога зробити, вибудувати іншу модель, не горизонтальну, розплескану по Україні, а вертикальну. Буде 5-6, ну 7 потужних гравців і не буде 15-20 слабких або таких, що послаблюються весь час.

Мені кажуть: це не демократична ідея. Я вважаю, що це ідея дуже демократична, тому що, по-перше, краще мати п'ять точок зору, представлених на семи каналах, ніж по 1-2, представлених на 20-ти. Тут навіть арифметика спрацьовує на користь. Є суто економічні міркування.

Пробачте, звісно, що я не по темі, але позаяк у нас принцип ротації, то я можу піти, а ці думки, які я вже 2 чи 3 роки пропагую, вчергове виявляється невисловленими.

Тарас Петрів,

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Чи зменшення телевізійних каналів дасть нам бажану якість? Чи, наприклад, канал ICTV чи канал Україна менше купуватимуть російського телевізійного продукту, наприклад, серіального? Чи ми зможемо говорити, що справді тих 5 каналів дадуть нам високу якість? Чому, через що? Чому ми не творимо самі свої формати? Що, якщо буде вужче телевізійне поле, каналне, це нам дасть зразу якість?

Я пригадую дуже добрий досвід нашого Ігоря Пелиха, який продавав росіянам свій формат. Я пригадую його очі шалені, коли він прилетів і каже: Тарас Іванович, уявіть собі, я до Санкт-Петербурга продав свій формат. Це зовсім не залежало від того, чи на той час було 10 каналів українських, чи тільки 2.

Який це був час?

Років 5 тому.

Андрій Куликов,

Ведучий програми „Свобода слова” на ICTV:

Я думаю, це залежало і дуже залежало. Зразу нічого не буде. Так само, як не стало ні п'яти мільйонів робочих місць, ні вступу до Європейського Союзу. Але я ще і ще раз кажу. Є маса, величезна кількість талановитих журналістів, операторів, продюсерів, режисерів, кого-завгодно. Зберіть їх, сконцентруйте так, як треба. Подумайте, скільки в Росії загальнонаціональних телеканалів? Я не беру зараз ідеологічну складову того, що вони роблять. Але це ж красиве телебачення і професійне телебачення. За винятком того, коли в російському телесеріалі група ФСБ звільняє заручників, що відбувається в Липецьку або десь, і

Є маса, величезна кількість талановитих журналістів, операторів, продюсерів, режисерів, кого-завгодно.

пхає їх, знесилених, у машину з написом „Швидка допомога”. Але, до речі, цей серіал вироблений українцями. От вам ще один приклад.

Все є – немає тільки усвідомлення концентрації. Зразу не буде. Люди зберуться – зроблять. Побачите.

Вікторія Сюмар,

Директор Інституту масової інформації:

Ми дуже багато говоримо про телебачення, але, як ви побачили на цих графіках, переважно українські політики, журналісти, і навіть експерти українське телебачення не дивляться. Звідки вони беруть інформацію в такому разі? Інформацію, очевидно, беруть з нових медіа, того, що ми називаємо Інтернет-ЗМІ. Це нова реальність, про яку сьогодні так само

варто говорити. Тому що ті, хто ухвалюють рішення, ті, кого ми можемо називати елітою, насправді більшу кількість інформації сьогодні беруть саме з Інтернет.

Якщо ми візьмемо Інтернет, то взагалі в цьому контексті треба зрозуміти, а що таке медіа в Інтернет. Де цей розподіл? Де медіа, а де не медіа? І про які стандарти ми взагалі можемо говорити в Інтернет, де блоги, соціальні мережі, де інформація поширюється зі швидкістю метеориту, тому що будь-яка картинка, викладена на „ютуб” – це ще ніхто не зробив якусь інформаційну провокацію серйозну у зв'язку з цим – але може призвести до ефекту дуже серйозної інформаційної бомби.

Тому сьогоднішня реальність така, що говорити про стандарти треба починати фактично з нуля. Бо стандарти і що таке медіа – питання, знову актуальні сьогодні в усьому світі.

Я нещодавно була в Парижі на конференції у зв'язку з новими медіа. Зараз у Рейк'явіку відбувається з'їзд міністрів з інформації всіх країн Ради Європи. Вони саме мають визначити, що називати новими медіа, як рекомендувати розвиток цих нових медіа. Рекомендація номер один може бути така, що медіа в Інтернет – це ті, хто дотримується редакційних стандартів, чітко виписаних, а все інше, блоги в соціальній мережі – це не медіа. І людям треба пояснювати, що вони за цю інформацію не відповідають, що це їхня думка та ін.

Чи користуються в Україні тим, що ми називаємо редакційною політикою і чітко виписаними стандартами? Варто питати у самих журналістів, але в мене таке враження, що не до кінця. Не до кінця є розуміння, навіщо це потрібно взагалі. Тому що я розумію, як мені працювати, і це розуміння приходить дуже часто не з усвідомленням своєї місії, навіщо я працюю журналістом, а з того, що це цікаво людям, з певної скандальності. Чим керуються, наприклад, дуже багато, я не кажу всі, я в жодному разі не хочу узагальнювати, але дуже багато журналістів при підборі тем для новин, або для розслідувань, або для своїх статей? Чим керуються? Я впевнена: цією скандальністю в першу чергу, а не інтересами суспільства, а не питаннями національних інтересів держави і дуже багатьма іншими речами.

На жаль, мені здається, цієї пропорції між скандальністю і справді суспільно важливими темами у нас ще не досягнуто. Не те що 50 на 50, ще більш-менш паритету навіть не спостерігається.

У зв'язку з цим я думаю, що це справедливе зауваження, що багато журналістів не є журналістами, а вони є ретрансляторами того, що виробляється в політичних штабах. Ми зробили персонами номер

Цією скандальністю в першу чергу, а не інтересами суспільства, а не питаннями національних інтересів держави і дуже багатьма іншими речами.

Це вже навіть така і віртуальна політика, і віртуальна реальність, творена в тому числі журналістським середовищем.

один і в політикумі, і в журналістському середовищі, і відповідно у громадській думці кого? PRника. Оце – людина номер один. Тому що PRники задають дискурс і політики, бо політики теж, на жаль, не виходять з інтересів держави дуже часто, переважно, а виходять саме з того, як засвітитися, як зробити так, щоб мене в телевізорі показали. PRник придумав цю фішку, на цю фішку, звичайно ж, купуються журналісти. Ну, і суспільство теж, вибачте, живе в дуже специфічному дискурсі.

Я пригадую це скандальне РНБО. Я вже навіть теми не пригадую, що це була за тема. Коли Віктор Андрійович взяв перше слово, щоб при камерах, коли має бути вступне слово про тему РНБО, вибачте, наїхати на Юлію Володимирівну. І далі камери вигнали. Пам'ятаєте цю історію? Далі камери вигнали. Юлія Володимирівна зрозуміла, що в неї відповіді не буде на камери. Що вона зробила? Вона встала і пішла з РНБО, тому що треба було вийти до камер і встигнути до вечірніх випусків новин. Тому що якби вона вийшла після РНБО, то її би там просто не було.

Тобто, це вже навіть така і віртуальна політика, і віртуальна реальність, творена в тому числі журналістським середовищем.

Але я погоджуюсь з тим, що принаймні на фоні інших пострадянських держав ситуація в Україні є доволі непоганою. За рахунок чого? За рахунок хоча б того, що тут є плюралізм, що тут є хоча би якісь спроби дотримуватися балансу в цьому віртуальному просторі. На щастя, є й позитивні речі, такі як поява нових жанрів, наприклад, розслідування на телебаченні, соціальних розслідувань з'явилося значно більше за останній час. Це позитивні тенденції на загальному фоні. Але чи ми можемо назвати це повною свободою преси – є сумніви.

У Празі нещодавно було покладено початок „Східному партнерству”. Раз ми тут кажемо про міжнародне середовище, це, очевидно, те коло, де нас

бачать Європейський Союз, в цьому „Східному партнерстві”, де ми можемо поки що себе гордо називати лідерами, особливо у сфері демократії. Так от, цікаво, що у документах „Східного партнерства” фактично проігнорована тема свободи слова. Я запитувала, чому, у тих людей, які відповідають за формування. Вони сказали: це тема дуже сумнівна, вона гостру реакцію може викликати в білорусів, у вірменів, азербайджанців; ми не хочемо їх дратувати; ми хочемо, щоб це запустилося. І це говорять європейці, які дуже люблять говорити про цінності. Тобто, все відносно.

Це питання тільки того, наскільки саме суспільство і журналістське середовище будуть зацікавлені в тому, щоб ці умови свободи слова існували насправді. Суспільство і журналістське середовище. Тому що політики всіх рангів, і ті, які теж люблять поговорити про цінності, будуть зацікавлені у зовсім інших речах.

Ще одна теза, яку би я хотіла сказати – це співіснування поруч з такою державою, як Росія, і з російськими ЗМІ. Я думаю, що значною мірою той міжнародний контекст, в якому ми сьогодні живемо, визначається, на жаль, саме цією країною. Я теж відповідала на запитання цієї анкети, але, як не прикро, я не дивлюся польських каналів. В мене можливості такої немає, просто банально. Але я дивлюся добре російські. На жаль, не тільки я, а я розумію, що більше 50% українців це роблять, причому роблять регулярно.

При цьому я вже давно люблю називати ці фрагменти новин про Україну в ефірі російських телеканалів „пятиминутками ненависти”. Вони дуже стандартні. В півгодинному блоці новин 5 хвилин про Україну завжди знайдеться. Це пріоритет для російських колег. І про висвітлення того... Наприклад, мені розповідали, що історію з Луценком обсмоктували всі так, це була топ-тема в російських ЗМІ – „Пьянство в украинских политических кругах”. Що саме цікаво, що ефір цьому був при-

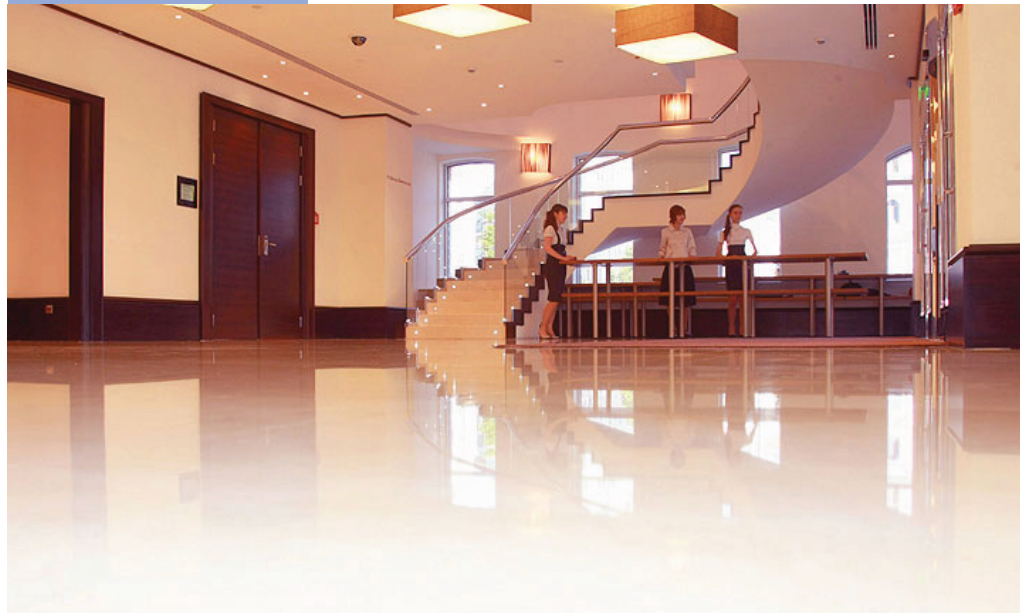
Це питання тільки того, наскільки саме суспільство і журналістське середовище будуть зацікавлені в тому, щоб ці умови свободи слова існували насправді.

Прочитавши ці дослідження, немає жодних сумнівів у тому, що Росія веде проти України інформаційну війну.

свячений перед самою трансляцією Євробачення. Коли величезне коло росіян зібралися перед телевізорами, щоб дивитися пряму трансляцію Євробачення, їм знову показали Луценка в усіх позах, вибачте, і гарно про це розказали.

Якщо аналізувати це серйозно, то є вже море досліджень, і західних експертів також, які визначають, що таке інформаційні війни і які їхні ознаки. Так от, прочитавши ці дослідження, немає жодних сумнівів у тому, що Росія веде проти України інформаційну війну. Надто багато там елементів того, що називається інформаційними війнами.

Що може зробити Україна в цих умовах, коли проти неї оголошена фактично інформаційна війна? Можна діяти подібним чином, але чи є в Україні ресурс і можливості цього? Очевидно, що у нас немає Газпрому і забезпечувати таку пропагандистську машину, яку може собі дозволити Росія, ми просто фізично не можемо. Тому про доцільність цього навіть не треба сперечатися, бо це фактично неможливо.

У зв'язку з цим, що тоді ми можемо протиставити? Моя версія буде банальна, проста. Можна протиставити якісний, оперативний, цікавий і конкурентоспроможний власний інформаційний простір, який зможе конкурувати і в сфері новинній, інформування, і, звичайно, в сфері того, що називається розвлекаловкой. Можна брати дуже багато цікавих західних форматів, і не тільки російський Бар'єр, який, до речі, у нас не став таким суперпопулярним, як в Росії, тому що, очевидно, немає у нас потреби в цьому загальному хамстві, про яке вже тут говорили.

Як ми можемо забезпечити цей простір? Очевидно, суспільне мовлення. Знову буду говорити про дуже банальну тему. Але новинне інформування може бути забезпечене саме в цьому форматі якнайкраще. Чому? Тому що для приватних телеканалів це справді дороге задоволення і треба це розуміти. Примусити приватні телеканали відкривати свої пункти в головних столицях світу для того, щоб забезпечити мовлення відповідне, - це малореально. А от якщо це буде суспільне мовлення, відповідно тоді це можна зробити і забезпечити. І конкурувати якимось з тими ж російськими телеканалами.

Зрозуміло, що треба підтримувати українського виробника, українські продакшени. Я, до речі, вчора прочитала цікаву річ, що, виявляється, в російських школах вводять уроки медіа-грамотності. Я не знаю, що вони там вчити будуть, якщо взагалі російська інформаційна сфера – це загалом, як на мене, просто пропагандистська машина, але тим не менш Росія вже дійшла до цього дискурсу. В Україні про це ще навіть ніхто не починав говорити. Натомість в Європі про це говорять всі і дуже ймовірно, що у Рейк'явіку цими днями з'явиться рекомендація для країн Ради Європи запроваджувати такі уроки в усіх середніх школах. Чому? Знову-таки, потреба для Європи виникла у зв'язку з появою нових медіа, щоб розказати, що таке є

Знову-таки, потреба для Європи виникла у зв'язку з появою нових медіа, щоб розказати, що таке є медіа, що вони мають давати і як відрізнити справді інформацію від думок суб'єктивних і т.ін.

Відповідь на запитання, яке сформульоване у нас в темі – медіа-стандарту як механізм забезпечення нової культури міжнародного співробітництва – очевидно, це працює.

медіа, що вони мають давати і як відрізнити справді інформацію від думок суб'єктивних і т.ін.

Я думаю, що Україні теж варто було би задуматись над цим, тому що навіть в контексті конкурування з російськими телеканалами, якщо буде суспільна потреба на якісну інформацію, то відповідно українські телеканали, навіть в цій ситуації, вже будуть мати багато переваг перед російськими.

Тобто, відповідь на запитання, яке сформульоване у нас в темі – медіа-стандарту як механізм забезпечення нової культури міжнародного співробітництва – очевидно, це працює. Але треба сказати, що медіа, які працюють за стандартами, мають бути конкурентоспроможними. І це так само досить важливо.

Костянтин Квурт,

Голова правління МГО «Інтерньюз – Україна»:

Ви говорите, що треба якісні медіа робити. Це що означає? Що треба працювати?

Вікторія Сюмар,

Директор Інституту масової інформації:

Я розумію, це складно усвідомити.

Тарас Петрів,

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

В мене є дуже конкретне запитання. Можливо, я готовий подискутувати з вашою тезою з приводу протиставлення. Коли ми багато говоримо про велику російську інформаційну потугу і навіть вживаємо такі фрази, як інформаційні війни, мені здається, власне протиставлення – це та контр-

теза і контраргумент, коли ми говоримо про толеранцію і порозуміння. Якщо ми говоримо про те, що ми маємо формувати нову культуру діалогу міжнародного, то якщо ми будемо ставити собі за мету сформувати українську інформаційну потугу, яка має воювати з російською інформаційною потугою, то чи не завчасно ми руйнуємо саму ідею налагодження такого діалогу? Тому що ми фактично будемо мати таку собі гонку інформаційних озброєнь. Ми будемо формулювати для себе такі ідеї санітарних кордонів, придумувати інформаційні першинги, чи придумувати, яким способом один одного завойовувати чи переборювати. Чи є в цьому якісь сенси?

Тому що якщо говорити про те, як досягнути, можливо, через медіа-стандарту, через спільне розуміння, якою має бути журналістика і що не є журналістикою, а є пропаганда, і думати, що ми можемо сформувати таке толерантне інформаційне поле країн-сусідів України, говорити про те, що медійні системи, умовно кажучи, країн Європейського Союзу. Ми маємо хороший приклад великої доповіді на моделі польських медій, українських і російських. То це дуже було б цікаво, навпаки, сформувати платформу для порозуміння. Навіть просто спочатку крок до толеранції, щоб не було, як ми сьогодні згадували, спекуляції на можливо випившому чи невипившому Луценку на російських телеканалах перед Євробаченням.

Тому мені здається, можливо, ми не зовсім правильно ставимо питання, чи нам треба очолювати чи розпочинати гонку інформаційних озброєнь.

Вікторія Сюмар,

Директор Інституту масової інформації:

Я навіть не говорила про гонку озброєнь. Я, навпаки, сказала, що ми не можемо будувати ту ж саму систему у відповідь російській. Ми маємо будувати реально конкурентоспроможну систему збалансо-

Ми фактично будемо мати таку собі гонку інформаційних озброєнь

Пропоную грати в шахи, щоб ці шахи були цікавими для масового глядача.

ваного, об'єктивного висвітлення. Відповідно до європейських стандартів, абсолютно. Тут немає жодної дискусії з тим, що ви сказали.

В контексті взагалі лексики, як от протиставляти, я зрозуміла, вам слово не сподобалось. Що ми можемо протиставити – воно вам різким здається. Якщо ми будемо такими делікатними навіть на лексичному рівні, то як взагалі це протистояння російських і українських медіа, або взагалі як можна цивілізовано говорити з російськими медіа? Я завжди кажу: це все одно, що боксеру запропонувати грати в шахи. Ми пропонуємо їм грати в шахи, в таку розумну гру. А вам просто дали і вирубили вас повністю.

Але я все одно пропоную грати в шахи, щоб ці шахи були цікавими для масового глядача. Щоб глядач зрозумів, що іноді за шаховим турніром цікавіше спостерігати, аніж за цим мордобоем. Хоча я бокс теж люблю.

Михайло Малий,
Ведучий програми „Факти. Світ” на ICTV:

Я би хотів заперечити тезам Вікторії з приводу того, що наразі українські журналісти шукають теми лише скандальності, епатажу та всього такого іншого. Зараз вже півроку, як з'явився формат життєстверджувальної журналістики. Ці журналісти, ці працівники мас-медіа шукають приклади розбудови сучасного українського суспільства і приклади тих осіб – ви казали, що всі максимально зосереджуються, у нас є або PRник, або політик головною особою, навколо якої формується, які є ньюзмейкерами. Життєстверджувальна журналісти саме звертає увагу, там персона номер один – це українець, який робить свою справу на своєму місці.

Якщо ви бачили програму „Добрі новини”, яка виходить на телеканалі ICTV о 19:10. Я є співавтором, ми разом з Оленою Фроляк виробили цей формат,

цієї життєстверджувальної журналістики. До речі, після того, як закінчується програма, вона плавно перетікає в Інтернет. Є портал Світло-ньюз, де у нас є зворотній зв'язок з нашим глядачем. Тобто, ми не просто вийшли в ефір і закрили програму, а далі протягом тижня ми обговорюємо цю тему, обговорюємо цю людину, яка була у нас в ефірі, даємо її контакти. Тема продовжує своє життя в Інтернет.

Тут я би хотів теж заперечити Тарасу Івановичу Петріву в тому, що ми не творимо нові формати. Це і є новий формат. Добрі новини, життєстверджувальна журналістика – це є новий формат, який ми зараз розкручуємо, який набирає оберті. З'явилися подібні програми на інших каналах, зокрема „Територія позитиву” на 1+1, де в рамках ТСН йде серія репортажів, де також люди звертають увагу на процеси розвитку. Не на процес деградації, жовтих скандалів, а процеси розвитку.

Є приклади людей, які не розкручені PRниками, але у своєму селі він робить свою справу. У нас був перший герой – людина, яка робить швейцарський сир у Закарпатті. І, виявляється, саме

Всі канали мають продумувати вже якісь Інтернет-варіант мовлення, Інтернет-варіант зворотного зв'язку з глядачем.

цей сир на днях Європи у нас виставляють на Хрещатику. Самі швейцарці беруть цей сир. Бо далеко їм везти, вони беруть цей сир, вироблений на Закарпатті, і ставлять його за свій, тому що він абсолютно однакової якості.

Хотів би продовжити тезу Андрія Куликова про те, що стане 5 каналів. Після того, як стане 5 каналів, вони всі підуть в Інтернет. Тому що за цим майбутнє. Ми розуміємо кількість переглядів на „ютуб“, на „вінео“. Ми розуміємо, що всі канали мають продумувати вже якісь Інтернет-варіант мовлення, Інтернет-варіант зворотного зв'язку з глядачем.

Що нам вдалося на порталі світлоньюз.com.ua, який є продовженням програми „Добрі новини“? Нам вдалося створити хвилю світлого репортерства. Коли люди почали використовувати ці пристрої, які в кожного є в кишені, не тільки для того, як старшокласники однієї зі шкіл катували свого однолітка і потім це виклали в Інтернет. В принципі, ці пристрої можна використовувати зовсім з іншою метою. Зняти, як ваша дитина відповідає на якісь філософські питання дуже сакраментальними фразами. Зняти схід сонця. Будь-які речі. Якщо ви прекрасно монтуєте, знімаєте на відеокамеру і надсилаєте нам готовий матеріал, вже з закадровою начиткою, ми також його розміщаємо на нашому порталі. Якщо це просто фото-есе, ви йшли по місту, у вас був гарний настрій, ви зробили купу фотографій. Ось Київ, квітнуть каштани – будь ласка, розміщайте це на нашому порталі.

Найголовніше, що у нас є голосування. Ті, хто заходять на портал, обирають матеріал місяця. Потім професійна команда телеканалу ICTV виїжджає на те місце і робить матеріал на замовлення. Тобто, ми рефлексуємо на затребування наших глядачів.

Тому нові формати є, вони набирають обертів. І тут зовсім інші аспекти, зовсім інші герої нас цікавлять. Нас цікавлять люди, які, незважаючи на

політичну ситуацію, економічну, спокійно на своєму місці роблять свою справу.

Юрій Нестеряк, *Президент Асоціації „Спільний простір“:*

Одна ремарка, чисто як глядач. Таке враження, що навіть поява „Території позитиву“ відбулася тому, що решта блоку новин практично на всіх центральних каналах – це суцільний блок негативу, це територія повного негативу. У нас все паскудно в політиці, у нас труба в економіці, і так далі до безкінечності. Десь саме тому.

Соня Кошкіна, *Оглядач Інтернет-порталу „Обозревател“:*

Мне хотелось бы провести некоторую параллель между тем, что говорил Андрей, тем, что говорила Виктория. Меня очень сильно зацепило то, что Вика сравнила, в принципе, достаточно правильно, российских коллег с боксерами. В принципе, с донецкой публикой года 1992 можно вторую аналогию провести.

ява „Території позитиву“ відбулася тому, що решта блоку новин практично на всіх центральних каналах – це суцільний блок негативу, це територія повного негативу.

Наверное, это прозвучит пафосно, наверное, это очень в стиле Института журналистики, мной горячо любимого. Но везде в СМИ работают люди. У нас, в Европе, в России, в Занзибаре – везде. Мы возвращаемся опять к тому, с чего мы все начинали на первом курсе Института журналистики или не института журналистики, кто по-другому профессиональное образование получал. Что такое стандарт профессии? Что такое: я ответственен, я не ответственен? Что такое хорошо, что такое плохо? У каждого какие-то внутренние критерии. Это та же редакционная политика. Это то же понимание того, что нужно, что не нужно делать.

Да, безусловно, российские коллеги, ситуация там такая, вынуждены работать, я не скажу, что в совсем подцензурных. У нас до 2004 года тоже были, как принято считать, подцензурные условия. Я на себе, работая в газете «День», знала, что это такое. Но, в принципе, всегда, даже в самой паршивой ситуации, любой нормальный человек найдет возможность оставаться человеком. Любой. В том числе даже на российском телевидении. И если таких людей будет один человек, два человека, три человека – это уже может поменять ситуацию к лучшему.

Я понимаю, что это пафосно, я понимаю, что это идеалистически, что у меня остатки подросткового максимализма, но это так. Я хочу для жизнеутверждения в этой плане рассказать одну короткую историю. Вчера у меня было интервью с одним из заместителей генерального прокурора, у которого была детская мечта – стать журналистом. Он таки получил это образование, но журналистом не стал, стал чекистом, как он сам говорит. Мы с ним долго

сидели, рефлексировали. После этого он рассказывает одну историю. Он меня в лоб спрашивает: Соня, как ты думаешь, может ли журналист что-то поменять вообще? Я сижу, молчу, потому что понимаю, что это прокурор, все, что бы я ни сказала, будет использовано против меня, естественно. Говорю: вообще-то типа да, но где-то вот так вот. Внутри же тоже жаба сидит. Думаю, что я буду пионерском заниматься, неужели я один такой умный.

Тут он рассказывает одну историю. Он в сложный период жизни изучал философию и читал по этому курсу историю колонизаторской Великобритании. Решили англичане захватить Афганистан. Долго с ними воевали, не помню даже, какой век. Воевали, воевали, всех уже вокруг колонизировали, а Афганистан не сдается. Решили коррупцию развести. И вот главный товарищ-колонизатор взял даже не главу племени, а там было к примеру, десять племен и у них один был старший. Он того позвал на чай, говорит: значит так, чувак, мы тебе даем кучу денег, мы тебе даем все блага жизни, твоим 10 женам, 25 любовницам, всем твоим племенам, только ты своих уговори, что у нас тут все будет хорошо, но вы будете называться британская колония. Хорошо, я подумаю. А можно мне гарантии от королевы? Да не вопрос. Сгоняли в Лондон, через неделю или сколько надо на дорогу привозят гарантию от королевы.

Встреча повторяется. Причем он мне все так рассказывает, как настоящий прокурор, нагнетает ситуацию. Я понимаю, что уже сейчас будет какая-то подлянка. Так оно и получилось. В общем, собираются они через неделю, все то же самое. Чувак говорит: так что, есть гарантия от королевы? Да, есть гарантия от королевы. Гарантия от королевы? Да. В общем, через пять минут этот английский консул, не консул, как его назвать, сидел на шесте. Вся британская армия, которая там оставалась, была разогнана в течение пяти минут. Потому что этот человек, этот вождь мес-

Всегда, даже в самой паршивой ситуации, любой нормальный человек найдет возможность оставаться человеком.

Я думаю, что лет через пять грань между телевидением и Интернетом, то, о чем говорили, вообще сотрется. Думаю, что телеканалы обречены выходить все больше и больше в Интернет

тных жителей не просто понял, что такая схема вообще возможна в международных отношениях, что сама королева освящает такую коррупцию, когда можно под какие-то гарантии, под какие-то договоренности...

Собственно, то, что происходит в украинской политике. Мы к этому привыкли, это нормально, мы сами отчасти становимся такими.

Что касается позитива-негатива, наверное, да, наши новости – это сплошной негатив. Я, например, телевизор вообще не смотрю, я его просто не включаю. Даже вечером, не в обиду, не включаю иногда «Свободу слова». Просто у меня в пятницу вечером есть более приятные занятия, чем просмотр «Свободы слова», извините.

«Свобода слова» выходит в понедельник.

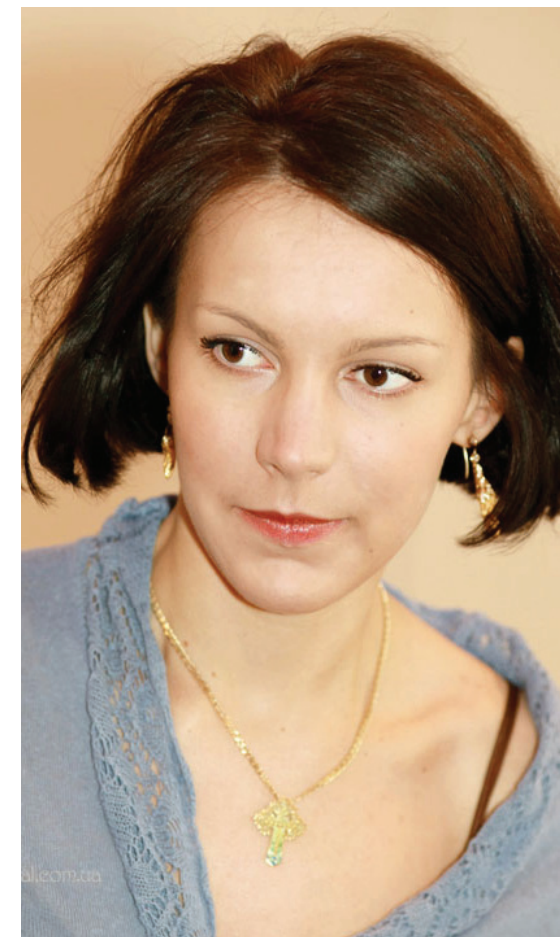
Я сказала – в пятницу. А в понедельник я телевизор включаю. Так что не надо путать святое с праведным.

Говоря о новых форматах. Кто из присутствующих здесь пять лет назад брал основной поток информации из Интернет? Думаю, что никто. Думаю, что пять лет назад, присутствующие, наверное, нет, но кто-то СМС не умел отправлять. А сейчас мы все умеем отправлять СМС, мы все умеем пользоваться видео, мы все читаем Интернет. Я думаю, что лет через пять грань между телевидением и Интернетом, то, о чем говорили, вообще сотрется. Думаю, что телеканалы обречены выходить все больше и больше в Интернет. Я не понимаю. Я – абсолютная блондинка в плане технологий, не в обиду всем присутствующим блондинкам. Но я понимаю, что как-то с точки зрения технологий это будет. Может, часть трансляции будет осуществляться в Интернет. Может быть, еще что-то.

Спутники. Это же все расширяется.

И это действительно будут выжимки лучшего, выжимки и технического, и профессионального. Тогда, наверное, тоже появятся какие-то новые стандарты профессионализма, подхода, выработки информации. Что Интернет, что не Интернет. Что медиа, что не медиа. Но все равно всегда люди это будут делать, а не роботы. И эти люди всегда будут оставаться людьми. Вот это самое главное, о чем, наверное, надо помнить.

Ставя точку в своей длительной промови, как говорит Виктор Андреевич. Вот я на первом курсе Института журналистики этого не понимала. Зачем нам так много говорят про стандарты, про правила профессии? А я поступила в 2002 году, и очень много было старой макулатуры, советской, еще 1960-х годов, с такими вступительными текстами про то, как важна роль Ленина и партии в отечественном СМИ в нынешний период. Но, в принципе, если всю эту мишуру опустить, там было очень много интересного написано. Потому что социальная миссия журналиста, какие-то понимания того, что такое хорошо и что такое плохо, могу ли я сказать, что Юля извращенка, а Виктор Федорович дважды судим или дважды несудим, - на самом деле, это важно. Просто мы в силу возраста, это как м 9 классе «Войну и мир» читать, над этим не задумываемся.

А когда становимся старше, начинаем работать, мы уже об этом просто не думаем. Как-то все оно: информационный поток, семья, дети, любовники и все прочее – уже как-то не до этого. А это стержень, это общечеловеческие правила. Как писал Евтушенко, «ничто не сходит с рук, а даже если сходит, ничто не без следа, и человек с ума сам незаметно сходит». Так что, если с этим делом будет все в порядке, не будет внутреннего конфликта с самим собой, у нас со стандартами тоже все будет в порядке.

Костянтин Квурт,

Голова правління МГО „Інтерньюз - Україна“:

Я хочу підтримати всіяко тему позитиву і життєствердження. Я думаю, що Україна доволі багато зробила в тому сенсі, не тільки в журналістиці, але й як держава. Наприклад, ми відмовились від ядерної зброї, Росії віддали. Ми візовий режим скасували. Це на міжнародній арені.

Для чого нам, справді, конкурувати з росіянами інформаційно? Це дурне. Давайте не будемо, да-

вайте жити дружно. Що ми ще не віддали? Давайте погодимось. Чорноморський флот тут назавжди. Давайте розмістимо ще кілька військових баз. Пропоную Яворів. Всі ці нафтопроводи віддамо геть назовсім. Одеса-Броди – в реверсний режим. Кому? Росіянам. І все, я думаю, буде хорошо.

Соня Кошкіна,

Оглядач Інтернет-порталу „Обозревател“:

Я маленькую ремарку тут сделаю. Тут как раз правила христианской морали, подставь вторую щеку. Подставит ее можно, но надо подставить так, чтобы они промазали. Не надо говорить, что мы капитулируем, поднимаем белый флаг. Я не это, наверное, имела в виду, неправильно просто выразилась в силу своего тугумия.

Я имела в виду, что нужно просто порядочным оставаться и интеллигентным в подходах, в стандартах.

Костянтин Квурт,

Голова правління МГО „Інтерньюз - Україна“:

Так я ж підтримую.

Що тут має бути первинним, що вторинним? Наприклад, журналістика чи дії держави, політиків? Як ми будемо досягати цього позитиву?

Олег Рибачук,

Голова Наглядової Ради Фондації „Суспільність“:

В мене після цієї зустрічі неформальне зібрання з разумковцями, бо завтра буде велика українсько-російська зустріч. Я так розумію, що я зараз налаштовуюсь на конструктивний діалог.

В мене, напевно, мільйон власних питань. Напевно, як у людини, яка займалася політикою, намагалася зробити суспільне мовлення. Я впевнений, що суспільне мовлення – це єдиний варіант, як еталон подачі. Для мене внутрішньо це, звичайно, служба BBC, те, як це робиться в Британії приблизно. Стосунки між медіа. Причому, що цікаво в Британії, там же також є уряд і він же фінансує British Broadcasting Corporation. І які у них складні стосунки. З одного боку, начебто фінансово залежні, а з другого боку, як британська журналістика захищає своє право на об'єктивну подачу матеріалу.

Коли на фоні наших перипетій: пив, не пив, декларації податківців чи декларації урядовців. У Британії розгоряється

колосальний скандал, бо британські парламентарі просто в своїх заявках на компенсації – слуги народу всюди ж слуги народу – вказали деякі речі, які вони вимагали незаконно. Тобто, вони намагалися через бюджет компенсувати свої витрати особисті: на утримання будинків, на все інше. То розумієш, яка прірва насправді у стандартах між стосунками їхніми влади і преси.

Але мене більше всього цікавить, як можна вийти з цього порочного кола, якщо ми хочемо щось змінити. Насправді ми напередодні президентських виборів. Очевидно, нам будуть обіцяти зміни аж до нудоти. Нас будуть переконувати в тому, що ці зміни можливі.

Але що ми маємо на сьогодні? Уявіть собі, ви йдете в політику. Як зараз можна увійти в політику? Перше – ресурс. Знаходиш гроші. Ресурс може бути фінансовий, а може бути медійний, як ми зараз бачимо. І починається стандартна річ: ти, використовуючи гроші тих, хто ніколи не бажає змін, намагаєшся переконати людей у тому, що зміни будуть. Мало того, що ти залежний від цього ресурсу, в тебе ще немає своїх людей.

Я багато зараз по Україні працюю. Дивлюся, як розгортається цей інформаційний супровід президентської кампанії. І мені зрозуміло, що на наступних виборах ми змін не побачимо, хто б не переміг. Мені українська ситуація нагадує добру стару радянську електричку, яка зупинялася біля кожного стовпа, але вона рухається до Європейського Союзу. Це зрозуміло. Тільки це не експрес.

Ми знову пройдемо якийсь шлях в цьому напрямку. Коли буде якісна зміна? Напевно, тоді, коли можна буде дати відповідь, яким чином мати імунітет від цих грошей. Мені здається, на цих виборах ми будемо свідками того, що дуже великий ресурс, дуже дорога кампанія, ми вже бачили такі кампанії, де на один голос витрачалися безмежні кошти, а результату такого не було. І в Києві, і не тільки в Києві.

Але на цих виборах, оскільки це перші вибори після тих, які ми пережили, де ми бачили справжню віру і ентузіазм, будуть шукати вихід з цієї ситуації. Ми вже чуємо про те, що кожен кандидат говорить, як він буде вести кампанію за рахунок СМС, ще якихось пожертвувань чи ще чогось. Але зрозуміло, що ця кампанія, як сказав мій один знайомий, який працює у вашому бізнесі, виграє кандидат, який буде найкраще дивитися з телевізора. Тобто, віртуальний кандидат в президенти, який найкраще бачиться з телевізора, виграє цю кампанію. Це точка зору одного з ваших колег, який дуже поінформований і дуже впливовий.

Мені українська ситуація нагадує добру стару радянську електричку, яка зупинялася біля кожного стовпа, але вона рухається до Європейського Союзу.

Російська система, яку вони вибудували зараз, реально може від напруги луснути, просто розірватися. Вона не готова, вона боїться не те що навіть таких дискусій. Вона взагалі боїться будь-яких дискусій.

Я не знаю, погоджуватись з цим чи ні. Я просто не знаю. Але мені зрозуміло декілька речей. Мені зрозуміло, що наша модель конкурентоспроможніша. Російську модель я собі уявляю як дуже жорстку. Мені в Кремлі не раз демонстрували, що це таке, причому демонстративно демонстрували, коли натискається кнопка на пульті у високого чиновника в Кремлі, а потім по всіх каналах йде той сюжет, учасником якого я був. А потім кажуть: знаєш, Олег, далеко не кожного президента так показують. Просто одна кнопка, пару слів – ти виходиш з Кремля і по всіх основних каналах йде сюжет. Дуже ефективна система. Але вона дуже жорстка. Вона дуже боїться конкуренції.

Українська система нагадує м'яку. Є такі іграшки, вони на батарейках, міну нагадують. Вона перевертається, але не ламається. За рахунок того, що вона перетікає з форми у форму, вона не може розколотися. Російська система, яку вони вибудували зараз, реально може від напруги луснути, просто розірватися. Вона не готова, вона боїться не те що навіть таких дискусій. Вона взагалі боїться будь-яких дискусій.

Ми можемо втішатися тим, що ми знову, як та радянська електричка, рухаємось в правильному напрямку. Яким чином добитися пришвидшення, теж зрозуміло. Потрібно думати, і нам з вами думати про те, на чому зараз виростає покоління українців, які не знали Радянського Союзу. Ті, які будуть голосувати через п'ять років. Які вони? Чи вони вже в знак протесту від цинізму просто готові по Інтернет відправляти свій голос?

Я думаю, якби зробити такий проект. Просто сказати, що я купую голоси по Інтернет. Вказати рахунок. Можна було б зробити журналістську провокацію. Я впевнений, ви би зібрали голосів, яких би вистачило, щоб мати незалежну фракцію у парламенті. Це така форма відповіді суспільства на сьогоднішній момент. Зрозуміло, що вона дуже небезпечна, але іншого шляху, ніж просто йти цим

шляхом електрички, зупиняючись біля кожного стовпа, я не бачу.

Я просто не розумію, як можна за рахунок коштів чи за рахунок сучасних технологій змінити ситуацію. Тому що спроби свіжої крові закінчуються тим, що та молодь, яка потрапляє в парламент, дуже швидко старіє. Людина, яка потрапляє на найвищу посаду, зразу забуває про свої обіцянки і відмовляється щось міняти, бо та система дуже комфортна. Вона забезпечує тобі все. Боротьба з корупцією нікому не вигідна.

Тобто, має з'явитися запит на те, що це потрібно зробити, і мають бути люди, які можуть сказати „ні” хабару дуже великому. Насправді це був виклик мого життя. Скільки я пройшов, щоб мати в команді людей, які можуть сказати „ні” мільйону, десятку, ста мільйонам. Сказати „ні”, тому що для них це неприйнятно.

Я впевнений у тому, що це відбудеться, але ми не можемо це прискорити. Це можна якось відчувати, але я не вірю в те, що можна штучно, за рахунок великого ресурсу, за рахунок кращих PR-

Ми маємо безмежно цінувати і захищати свободу таких дискусій і свободу доступу будь-якої опозиції, навіть зовсім неадекватної, до засобів масової інформації.

щиків, за рахунок якихось немислимих експертів чи то з Вашингтону, чи то з самого Парижу, чи з Москви зробити якийсь проект Нова Україна і тоді все вирішиться. Поки що мені здається, що спроба йде саме така. Накопичити ресурс і технологічно виграти, а там життя складеться. Воно закінчиться тим, що власне закінчиться ситуація сьогодні у нас з президентськими виборами.

Але в одному я з Віктором Андрійовичем згоден. Що ми маємо безмежно цінувати і захищати свободу таких дискусій і свободу доступу будь-якої опозиції, навіть зовсім неадекватної, до засобів масової інформації. Люди мають розбиратися, а виборець може навчитися тільки на таких прикладах. Найкращий результат цих безкінечних свобод слова в тому, що видно, наскільки неглибокі, наскільки недалеко, наскільки дріб'язкові і неадекватні у нас політичні лідери. Тобто, кращого самознищення, ніж свободи слова, які не виходять в понеділок, я просто не бачу.

Тарас Петрів,

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Ми порушили цікаву тему з приводу того, що м'яка українська медійна система. Олег Борисович сказав, що трошки інше зараз у Росії. Тут цікава прелюдія була до нашого заходу. Коли ми обговорювали цю ситуацію з нашими польськими і російськими колегами-журналістами. Це буде, напевно, цікаво і журналістам, керівникам міжнародних відділів, які у нас сьогодні присутні, і медіа-експертам.

Бо що казали російські журналісти унікального, чого не зовсім розуміли їхні польські колеги? Вони казали: так у нас все нормально, ми розуміємо, що нам треба йти до порозуміння, до толеранції, що ми не повинні ні з ким розпочинати інформа-

ційних воєн. Але вони вживали одне дуже унікальне слово – „у нас же установка”. Ми не могли дуже часто зрозуміти, що це таке. Поляки кажуть: яка установка?

Благо, що українська журналістика пережила той час, коли у нас є якісь установки. Може, ми від того потерпаємо, бо дуже часто ми бачимо трошки іншу історію. Що українські журналісти, перебуваючи, наприклад, в зоні бойових дій чи в зонах конфліктів, буває, не зовсім відображають не просто якусь патріотичну позицію – можна дискутувати про це, це, можливо, наша наступна розмова, - але вони просто чомусь радо підігрують установкам інших країн. Це надзвичайно цікаве явище, тому що в українській міжнародній журналістиці це те, що можна дуже серйозно і глибоко досліджувати.

Напевно, ми щасливі, що у нас таких установок, слава богу, немає. Але, може, ми від того, що у нас їх немає і немає внутрішніх стандартних чи медіа-стандартних установок, не завжди правильно себе репрезентуємо в інформаційному полі. Цікаво. Можливо, цей перехідний період нам треба трошки швидше пережити, і тоді ми будемо сильнішими.

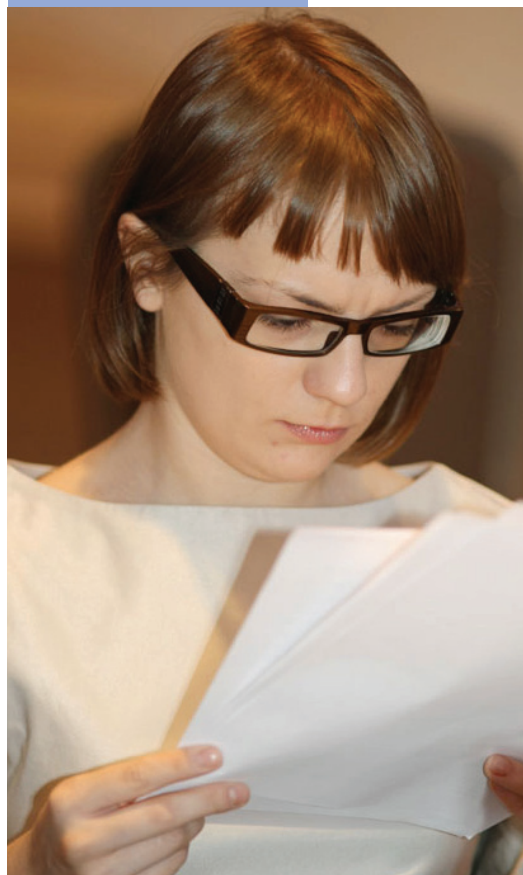
Юрій Нестеряк,

Президент Асоціації „Спільний простір”:

Дозвольте не погодитись про установки. Чому їх немає? Просто в Росії вона одна, установка – государство Россия. А у нас просто різні власники медіа-холдингів.

Українські журналісти, перебуваючи, наприклад, в зоні бойових дій чи в зонах конфліктів, буває, не зовсім відображають не просто якусь патріотичну позицію – можна дискутувати про це, це, можливо, наша наступна розмова, - але вони просто чомусь радо підігрують установкам інших країн.

Наталя Гуменюк,
*Керівник міжнародного відділу телеканалу
ІНТЕР:*

Власне, я, як категоричний противник інформаційних воєн і їхнього протистояння, хотіла одразу зачепити декілька тем, про які ми вже говорили. Про що починав Олег Борисович і про що говорила Вікторія. Коли ми згадали, наприклад, показ сюжетів про Луценка в російському ефірі. Чесно кажучи, мені байдуже, в якому ефірі його показують. Питання одне: якщо хтось щось зробив неправильно, то тут не питання до якоїсь національної свідомості. Це, я вважаю, не особисто його проблема, а проблема держави, що український чиновник чинить щось не так.

Я ще раз повторюся, що я вважаю, що не може бути відповіддю на інформаційну війну інша інформаційна війна. Тому що це абсолютно ідентично тому, що як відповіддю на війну є війна, якщо прибрати прикметник „інформаційна”.

Я можу пригадати приклади, коли на початку 2000-х років ми дуже багато говорили: ось які молодці американські журналісти. Коли вони всередині своєї країни, вони дуже критично ставляться до своєї влади. Але коли хтось нападає на Сполучені Штати, вони всі разом виступають проти. І нам треба так само. Але ми розуміємо, чим це все закінчилося з американською журналістикою, з тими проблемами, які зараз переживають американські канали, висвітленням іракської кампанії.

Так само говорилося, яка молодець Маргарет Тетчер в часи балканської війни. Як добре те, що вона збрала журналістів разом. Але зараз ми говоримо про тиск на BBC, про відторгнення такої державної інформаційної політики.

Тому для нас єдиним варіантом є довіра глядача до українських медіа. Навіть якщо глядачі бачитимуть, що десь є інакша позиція, більш гостра, більш чітка, зрозуміла, якщо вони довірятимуть своїм, вони все ж намагатимуться, не будуть чекати готових відповідей, а самі аналізуватимуть ту інформацію.

Так само, хоча ми, можливо, будемо говорити про це пізніше, але важко не зачепити висвітлення кавказького конфлікту. Ми дуже довго, зокрема у серпні дуже наполегливо з цим працювали. Дивно було розуміння, чого хоче аудиторія. Аудиторія дуже хотіла запитати: так на чиєму ви боці? Так ви ж нам скажіть, де ж наші, а де німці. Я можу говорити так про канал, на якому я працювала, і ті зусилля, які ми застосовували. Всі казали: якось у вас незрозуміло. В росіян все чітко, вони погані. А чому у нас не можуть зробити отак от раз – і погані ті. Важко було. Було розуміння від знайомих, від інших колег, що для мене особисто найгірше – від моїх же колег. Не тільки з мого каналу, але й інших журналістів. Запитання: так ви ж нам поясніть, хто поганий, а хто хороший, чого ж ви так все розкажете, що до кінця мені не зрозуміло, хто винен.

Тут ми вже виходимо до іншого питання, висвітлення власне конфліктів, але це стосується цього так само. Не може бути такої жорсткої якоїсь. Єдина відповідь, що є нагальні питання людей, є питання миру, іншого. В деяких випадках, напевно, тільки національні питання, хто правий, відходять на інший план.

Якщо зачепити інформаційні технології, ми знаємо, що все-таки поступово з'являлося радіо, телебачення, Інтернет-ЗМІ, але, в принципі, стандарти не змінюються. Навіть якщо телебачення буде

*Для нас єдиним
варіантом є довіра
глядача до ук-
раїнських медіа.*

Це принизити державу Україна. Це єдина мета. Не розібратися в суті і багатьох інших речах.

розвиватися і буде ще більше просуватися в Інтернет, стандарти лишаться ті самі. І тільки їх ми можемо дотримуватись.

Я дуже вітаю спроби колег робити позитивну журналістику. Але, на жаль, моя власна думка така, що є інформаційна журналістика, якщо є у нас якісь проблеми, то все-таки в тому вирі, в тій кількості негативної інформації, навіть не негативної інформації, а неправильних речей, які робляться в країні, наше завдання – передовсім говорити про них. Але поряд з тим треба робити багато іншого і зважати на хороші речі.

Вікторія Сюмар

Директор Інституту масової інформації:

Оскільки мене тут декілька разів згадали, я хочу відреагувати на останню репліку про Луценка. Я жодною мірою не хочу захищати українських чиновників, тому що дійсно треба повчитися і розуміти, що ти представляєш державу. Але є таке хороше поняття „умисел”, злий умисел чи добрий умисел. І міжнародному праві він дуже чітко проявляється. Там журналіст злочинець, якщо він когось порочив честь і гідність зі злим умислом. Що він свідомо хоче це зробити. А якщо він просто порочив, то він не злочинець.

Так от, в даному випадку російські ЗМІ, яка мета цього обсмктування українського скандалу? Це принизити державу Україна. Це єдина мета. Не розібратися в суті і багатьох інших речах. Тому я думаю, що це просто ще один з технологічних прийомів, на жаль, в цьому контексті.

Діана Дуцик

Заступник директора Могилянської школи журналістики:

В мене є декілька реплік в контексті цієї дискусії, яка тут була. Впродовж теми інформаційної безпеки. Я вважаю, що у нас з тим будуть проблеми до тих пір, доки ми будемо змішувати поняття журналістики і поняття інформаційної безпеки. Не функція журналістів відповідати в цій державі за інформаційну безпеку. Інформаційною безпекою повинна опікуватися держава. Цим питанням повинні займатися фахівці, високопрофесійні фахівці, не позавчорашньої генерації, а нової генерації. Звичайно, це пов'язано з медіа, але, знову-таки, відповідальність, я вважаю, лежить на державі.

Україна буде почувати себе комфортно в цьому напрямку за єдиної умови. За умови узгодженої позиції нашої політичної еліти щодо зовнішніх питань. Якщо буде така позиція, як має Росія цю позицію, якщо Україна зможе виробити, знайти консенсус, тоді ми почуватимемось комфортно в сенсі інформаційної безпеки.

Ще одна репліка щодо ідеї і тези Андрія Куликова щодо скорочення кількості телеканалів. Я хочу сказати, що, в принципі, це правда і правильно. Зрештою, треба говорити про скорочення загалом кількості медіа, не тільки телеканалів. Але, оскільки ми говорили про політичну складову цього питання, я зверну увагу на комерційну складову. Тарас Іванович запитував, чи буде це впливати на якість. Буде впливати на якість. Коли ми маємо

Нова Україна, яка демонструвала нарешті нові прагматичні підходи, послідовність і відповідність своїх дій задекларованим цілям, чого не було у представників попередньої влади до 2004 року включно. Причому це стосувалося як ставлення до Європейського Союзу, так і ставлення до НАТО. Результат не забарився.

таку величезну кількість медіа, розпорошуються рекламні гроші. Це дуже важливо. Втрачаються ті гроші, які можна було б витратити на вироблення якісної однієї програми, вони розпорошуються на вироблення десяти відносно якісних. Тобто, концентрація рекламних грошей в якихось декількох місцях – це, мені здається, те, що може бути плюсом в цьому напрямку. Зрештою, так само це стосується і газет, і Інтернет-проектів.

Кілька слів щодо взагалі теми нашої дискусії. Я, напевно, буду дуже цинічною в цьому питанні, але я дуже скептично ставлюся, на даний момент, я не говорю про майбутнє, але на даний момент, щодо ролі українських медіа в поширенні толерантності та порозуміння. Я вважаю, що на сьогоднішній день в більшості своїй наші медіа просто нездатні виконати таку роль.

Очевидно, дуже серйозним подразнюючим фактором будуть ті президентські вибори. Вони будуть не менш жорсткими, ніж вибори 2004 року. Для мене було дуже показовим, коли нещодавно на одній з останніх програм Анни Безулик я запитала і в політиків, і в політтехнологів: хто дав гарантії того, що дратівливі для України теми, які роз'єднують країну, скажімо, теми мови, НАТО, УПА та інші, не будуть використовуватися в цій виборчій кампанії. Я почула однозначну відповідь від усіх політичних сил і від усіх політтехнологів, які принаймні були присутні в студії. Вони сказали однозначно: так, будуть використовуватися. Тому що це найлегший шлях, так найлегше донести якусь відповідну позицію, так найлегше боротися зі своїми опонентами. Це є сумні реалії. Медіа, як би вони того хотіли чи не хотіли, якраз є тим засобом, яким будуть поширювати ці політтехнології.

Щодо взаємозв'язку між телебаченням, новими медіа і пресою. Я теж хотіла зробити зауваження, що ми надміру велику увагу часто в експертному середовищі приділяємо тільки телебаченню. Насправді це неправильно, тому що навіть якщо

говорити на тему тих політтехнологій та маніпуляцій, тут сидять дорослі, досвідчені журналісти, всі знають, як поширюються деякі міфи або деякі провокації. Вони починаються не з телебачення, вони часто починаються з якогось незрозумілого Інтернет-сайту або з якоїсь газети в Кацапетовці. І потім, як сніговий ком, поширюється по інших медіа. Це є факт. Цього моменту не враховувати не можна, коли ми говоримо про журналістські стандарти, про етику, врешті про поширення толерантності.

Це є дуже велика проблема – в контексті нових медіа говорити про проблеми поширення недостовірної інформації або про проблеми поширення, я би сказала, проінтерпретованої на декількох рівнях інформації. Тому що поки вона доходить до масової аудиторії, вона проходить декілька рівнів, декілька різних медій. Уявіть собі, в якому викривленому вигляді доходить ця інформація, часто важлива інформація. Тобто, в цьому є небезпека і про це треба говорити, над цим треба задумуватись.

Вікторія мене трошки випередила, оскільки я хотіла теж приділити значну увагу свого виступу. Я переконана, що зараз, на сьогоднішній день потрібно експертному середовищу і громадським організаціям в першу чергу змістити акценти і почати працювати не стільки з журналістами, скільки з широкою аудиторією. Це якраз тема медіа-освіти, поширення медіа-грамотності.

Я можу сказати, що насправді в цьому напрямку в Україні вже зроблені деякі кроки. При Львівському національному університеті створений Інститут медіа-екології, який очолює Борис Потятиник. Це грантова структура, зрозуміло, що це не на державному рівні. Але були навіть проведені певні експери-

Мені здається, що це треба підтримувати, тому що, справді, тут говорилося про те, що навіть Росія, начебто ідеологізована, заангажована і т.д., вони в цьому напрямку працюють вже багато останніх років.

менти спільно з декількома львівськими школами. Зрештою, зараз йдеться про те, щоб цю ініціативу підтримала держава, підтримало Міністерство освіти. Мені здається, що це треба підтримувати, тому що, справді, тут говорилося про те, що навіть Росія, начебто ідеологізована, заангажована і т.д., вони в цьому напрямку працюють вже багато останніх років. Вони вже дійшли до того етапу, коли вони починають впроваджувати факультативи по медіа-освіті у школах. А починали вони з того, що вони починали виховувати кадри, які будуть читати цей предмет у школах. Спочатку вони впровадили відповідну дисципліну в педінститутах, розробили методологію викладання, а зараз вони впроваджують це вже на рівні шкіл. Звичайно, це процес не одного місяця і не одного року навіть, але треба колись починати.

Юрій Нестеряк

Президент Асоціації „Спільний простір”:

Я не зрозумів, який механізм цього скорочення і телеканалів, і взагалі медіа? Як ви собі це уявляєте.

Діана Дуцик

Заступник директора Могилянської школи журналістики:

Природний відбір.

Юрій Нестеряк

Президент Асоціації „Спільний простір”:

Це ж ринок. Що таке розпорошення рекламодавців? Прекрасно зрозуміло, що ніхто не буде рекламувати Мерседес у „Сільських вістях”. Але його будуть рекламувати в глянцеvih журналах для блондинок, яких є нескметное множество, але воно затребувано, значить, комусь це потрібно.

Діана Дуцик

Заступник директора Могилянської школи журналістики:

Давайте будемо чесними. Давайте подивимось, за рахунок чого існують багато наших медій. За рахунок кого існують. Я не буду говорити про телебачення, але про пресу і про Інтернет-проекти я можу сказати точно. Дуже велика кількість цих проектів – це політичні проекти. Вони фінансуються політичним коштом. Тому що ті люди, які є власниками цих медій, вони всі мають політичний інтерес. Вони не є комерційними проектами, вони не є прибутковими. Можливо, в кращому випадку вони виходять на нуль. З Інтернет-проектів можна назвати, напевно, декілька сайтів, порахувати на пальцях однієї руки, які живуть за власний рахунок. Все інше – це спонсорвані, дотаційні видання.

Повірте мені. Я рік вела проект ПіК, це був комерційний проект. Коли почалася криза, він і був закритий. Тому що коли ми прорахували бюджет на декілька років, ми зрозуміли, щоб вивести його на прибутковість, потрібно 3-4, а то й 5 років в умовах кризи. Інвестор не був готовий до таких витрат, він не бачив в цьому доцільності. Власне, це і є природний відбір, очевидно. Коли ми перестанемо вкладати політичні гроші в медіа, ситуація, можливо, зміниться.

Юрій Нестеряк

Президент Асоціації „Спільний простір”:

По-перше, справді я погоджуюсь з Олегом Борисовичем, ми ніколи не перестанемо вкладати гроші в політичний бізнес. І, взагалі, медіа-бізнес є також бізнесом. Він має свої закони, свої правила. Я сумніваюсь, що хто-небудь купує газету „Урядовий кур’єр” заради глибокої аналітики. Але є нормативні акти, які набувають чинності з моменту опублікування в „Урядовому кур’єрі”, тому він має тираж більше сотні тисяч примірників.

Коли ми перестанемо вкладати політичні гроші в медіа, ситуація, можливо, зміниться.

Діана Дуцик

Заступник директора Могілянської школи журналістики:

За рахунок чого він має такий тираж, ви не задумувались? Давайте проаналізуємо.

Юрій Нестеряк

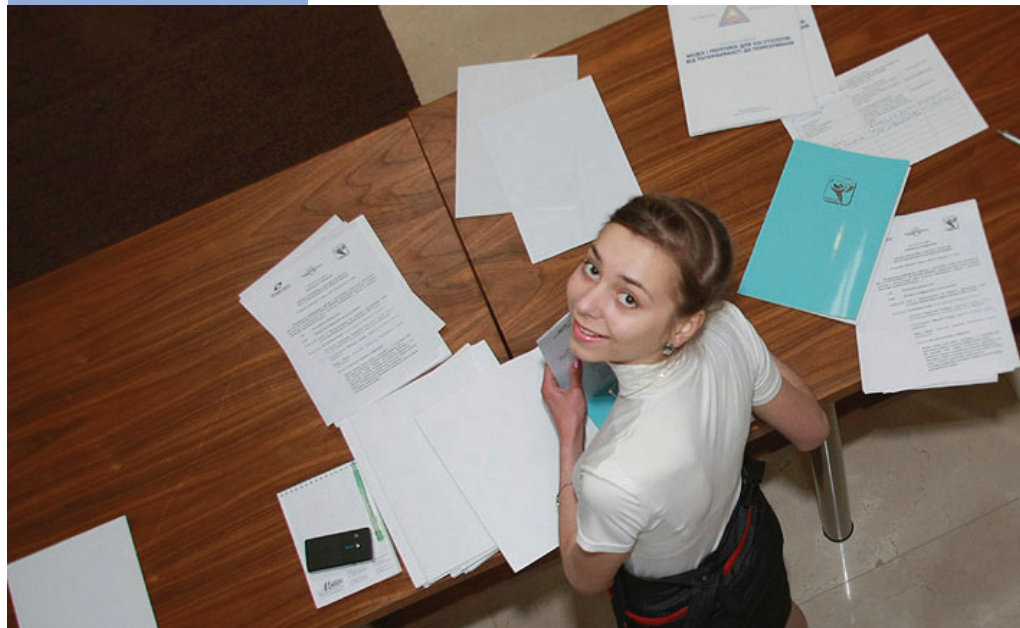
Президент Асоціації „Спільний простір”:

Бухгалтери як державних, так і недержавних, яких завгодно підприємств просто передплачують його.

Діана Дуцик

Заступник директора Могілянської школи журналістики:

Це державне видання, це інша річ.

Юрій Нестеряк

Президент Асоціації „Спільний простір”:

Тому що це потрібно. Я не знаю, хто читає „Голос України”, окрім самих народних депутатів, але ж...

Вікторія Сумар

Директор Інституту масової інформації:

Те, що в Україні немає нормального медіа-ринку, я підтримую тут Діану, в цьому контексті. Коли почалася криза, я була оптимісткою. Я вважала, що криза розставить все на свої місця. В мене було чомусь таке міркування, що нарешті зникнуть ці комунальні, державні ЗМІ, які нікому не треба, крім як тим, хто не за свої гроші може себе гарно PR-рити і на кожній першій сторінці своє фото вішати. І що ви думаєте? Бюджети скоротили по всім статтям, познімали доплати лікарям, вчителям, всім на світі познімали, залишили їх на сухих 600 чи 800 гривнах. Але газети не позакривали. Ніде не закрили газету у зв'язку зі скороченням бюджетів і бюджетних витрат. Чому? Та тому, що президентські вибори. Тому, що це не газети, а інструменти, і всі дуже хочуть ними користуватися. Я тепер сподіваюся, що вже після президентських виборів вони комусь будуть нарешті не потрібні.

Юрій Нестеряк

Президент Асоціації „Спільний простір”:

Далі будуть вибори в місцеві ради. Все буде нормально.

Михайло Прудник

Керівник міжнародного відділу новин Першого національного:

Я хотів би продовжити тему, яку задали. Ми говорили про установку. Абсолютно зрозуміло, хто диктує цю установку в російських мас-медіа. Не дуже зрозуміло, хто диктує у польських мас-медіа

Ніде не закрили газету у зв'язку зі скороченням бюджетів і бюджетних витрат.

Не дуже зрозуміло, хто диктує у польських мас-медіа і хто диктує у нас власне цю установку.

і хто диктує у нас власне цю установку. Адже ця установка є практично у всіх мас-медіа.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

У вас теж є установка на УТ-1?

Михайло Прудник

Керівник міжнародного відділу новин Першого національного:

У всіх є ця установка. Просто ми зараз з'ясуємо, від кого ж ця установка йде. Ми говорили про те, що у нас дуже багато мас-медіа. Давайте запитаймося, як вони виникають, ці мас-медіа. Виходить якийсь політичний чи економічний ресурс, який каже: о, давайте створимо новий канал, новий Інтернет-сайт, який буде суцільно відрізнитися від всіх попередніх. Попередні погані, попередні відсталі, за старими стандартами працюють. Створюється новий канал, створюється новий Інтернет-сайт, і ми бачимо, що він абсолютно нічим не відрізняється від попередніх. Тому що знову ті самі пріоритети, які диктують люди, які вкладають гроші в цей канал чи сайт.

Від цього відповідно у нас і є така величезна кількість каналів і такий розпорошений медіа-ресурс. Хоча, за великим рахунком, є гарні програми то на тому каналі, то на тому каналі, то на тому. Але через силу-силенну наших каналів глядач дуже часто не може на цю програму потрапити, бо він просто не знає, де її шукати.

Дуже гарним в тому, як становилося, є польський приклад. Ми аналізували три канали. А цим трьом каналам в польському медіа-бізнесі дуже тісно. Перше місце займає Телевізія польська публічна, TVP, це публічне телебачення, де 51%

фінансується державою, платники податків сплачують за перегляд цього каналу. Решта 49% йдуть від надходження від реклами. І ця Телевізія польська має рейтинги покриття 65% глядачів. 20-23% між собою ділять приватники Polsat і TVN, лише 20%. Їм дуже тісно, цим двом приватним каналам, вони дуже борються за рекламу.

А формування Телевізії польської відбувалося приблизно так само, як в Україні були такі собі УТ-1, УТ-2. Так само TVP-1, TVP-2. Вони пішли по-іншому. Вони вирішили отримати установку не від якоїсь політичної сили, не від економічної ситуації. Вони вирішили отримати цю установку від самих глядачів. Вони склали рейтинги, подивилися. Інформаційні програми користуються популярністю, але є частка глядачів – проводячи періодичні опитування, – яка хоче отримувати більше інформації. В результаті з'являється TVP-інфо, аналог інформаційного каналу на зразок 5-го каналу чи ще щось. І цей канал знову так само фінансують ті самі глядачі, яким цікаво дивитися саме такий продукт. І так само зараз TVP має 8 чи 12 каналів по всій Польщі, починаючи від автомобільного, культурного, інформаційного.

Фактично цей приклад міг би стати й для України, коли зацікавленість, кількість каналів, наповнення диктують власне глядачі, а не ті дядечки, які прийшли з валізками і кажуть: я хочу погратися в телебачення.

Україна дуже сильно страждає від того, що у нас практично відсутній телевізійний менеджмент. Власники каналів ставлять керівником каналом якогось дядечку, потерпає від кумівства, від того, що мій дядько був класним головою колгоспу, може, він так само класно буде керувати телекомпанією.

Інформаційні програми користуються популярністю, але є частка глядачів – проводячи періодичні опитування, – яка хоче отримувати більше інформації.

Ці стандарти мають виходити з рівня зацікавленості і обізнаності глядача.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Тобто, і в медіа-бізнесі у нас кумівство?

Михайло Прудник

Керівник міжнародного відділу новин Першого національного:

І в медіа-бізнесі кумівство. А що, ні?

Казали про створення нових стандартів. А чи потрібно нам копіювати ті самі стандарти російські, чи польські, чи європейські? Мабуть, що ні. Тому що наша модель має бути побудована згідно з економічними і політичними умовами, згідно з ментальністю нашого глядача. Наприклад, польський глядач дивиться новини раз на добу. У нас, якщо зважити на останні соціологічні опитування, то у нас суспільство дуже заполітизоване. Воно знає, хто що де сказав, знає майже всю Верховну Раду по прізвищах. Відповідно ці стандарти мають виходити з рівня зацікавленості і обізнаності глядача.

Про присутність позитивної і негативної інформації у новинах. Безперечно, ці проблеми, які є, нікуди від глядача не дінуться. На них треба акцентувати увагу, про них треба розповідати. Тому що те, що відбувається в державі, має якимось з'являтися. Але західні журналісти придумали дуже прекрасну річ по верстці новин і вона прекрасно діє. Коли у нас була програма „Міжнародні новини”, ми практикували її. Вона називається „синусоїдна верстка”, коли з-поміж заздалегідь провальних новин, проблемних, сумних, важких для сприйняття з'являються позитивні, які акцентують увагу, і тоді між цими позитивними і виграшними новинами глядач абсолютно гарно сприймає всі інші.

Зараз, на превеликий жаль, на українських каналах верстка будуть так: політичний блок, всі за-

слуги на п'ятій хвилині або пішли; хтось дочекався економічного блоку, на десятій хвилині всі пішли; і культурний. Ще засовують міжнародку інколи, якщо буде на це час. І культурні – якщо хтось не заснув, то може подивитися, що ж там відбулося в культурі.

Світлана Заліщук

Прес-секретар Голови Наглядової Ради Фундації „Суспільність”:

Дозвольте, я на правах блондинки, яких вже згадували кілька разів, скажу кілька слів не про глянцева журналістику, а про позитив і негатив в наших новинах. Я хочу підтримати позитив, але я хотіла би окреслити взагалі, що таке позитив для мене. Я думаю, що негатив – це, безумовно, відображення стану справ в країні, в суспільстві, в економіці, в культурі, в соціумі і т.д. Тобто, ми, журналісти, беремо дзеркало, підставляємо під картинку, яка є в суспільстві, і показуємо людям, що там відбувається. Ми можемо показати не все, ми можемо показати частково, ми можемо викривити ситуацію і домалювати Юлії Тимошенко вуса, ріжки, щоб було кумедно, чи якісь квіточки і т.д.

Але я думаю, що це не є той позитив, який потрібен суспільству. Я думаю, позитивом буде те, якщо той негатив, який з'являється в новинах, а це є проблеми, які нас оточують, буде перетворюватися на вирішені проблеми. Як то, наприклад, якщо це є Луценко і журналіст, який зробив розслідування, висвітлив цю ситуацію, він має піти у відставку. І журналісти, які це розслідували і показали суспільству, що є така ситуація, цей негатив має перетворитися в те, що з'явиться певна відповідальність для політиків. Тобто, політик має піти у відставку – і це є позитив, результат розслідування. Висвітлення того всього негативу, яке є в медіа, має мати певні результати.

Ми можемо показати не все, ми можемо показати частково, ми можемо викривити ситуацію і домалювати Юлії Тимошенко вуса, ріжки, щоб було кумедно, чи якісь квіточки і т.д.

Я думаю, якщо роздрукувати окремі розслідування і статті однієї Соні Кошкіної за її діяльність, то наша Генеральна прокуратура буде зайнята на кілька місяців наперед, аби з того негативу, який був присутній в інформаційному просторі, зробити певні результати для суспільства. Щоби вся та маса інформації, яка з'являється, вилівалася в таке щось. Тоді це буде позитивом.

Тому я думаю, що величезна проблема, яка на сьогодні існує в журналістиці – це те, що журналісти, роблячи розслідування, дізнаючись інформацію, роблячи дуже якісне і об'єктивне висвітлення, ні до чого не призводять. Результативність цієї журналістики дуже мала. Питання в чому? Хто має створити цей інструмент, аби політики були відповідальні, відповідали за свої вчинки, за свої права, за свої дії.

Ми знаємо, що опозиція, яка стає владою, одразу перестає бути зацікавлена в тому, щоб медіа постійно висвітлювали їхню діяльність, щоб вони

знали всю підноготну, щоб вони були на якихось пріоритетних місцях. Влада в цьому не зацікавлена. Я не знаю, чи саме громадянське суспільство, чи суспільство, чи експерти здатні створити цей механізм і інструмент, аби ця журналістика стала результативнішою. Я думаю, це одне з наших завдань.

Як ми знаємо, в тій же європейській журналістиці, в тій же Британії, якщо політик зробив негідний вчинок і журналісти про це дізналися, політик подає у відставку. Я думаю, цей закономірний ланцюжок має стати для нас також нормальною практикою. Це було би для нас величезним позитивом в новинах.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Дуже цікаво. Ви кажете, результативність. З іншого боку, ми тут згадуємо таке унікальне явище, що наші громадяни дуже гарно знають парламент, парламентарів, обирають, інформовано. Але це дуже цікаве явище. Це ж самі журналісти інфікують громадян, тому що просто так постійні включення з парламенту, якщо навіть просто йде засідання парламенту. Ми маємо дослідження Олександра і попередні розмови в рамках нашої конференції з польськими, навіть російськими журналістами. Ніхто так багато не показує життя парламентарів, як українське телебачення чи українські медіа. Бо насправді, чи є причина робити те включення, чи немає причини, все рівно український громадянин має велике шоу, постійно громадяни бачать це дивне парламентське життя. З пляшками на трибуні, без пляшок. І взагалі, є там хтось чи немає, щось про це таки говорять.

Тут цікавою була би результативність в тому інфікуванні громадянина, що він навіть сприймає найгіршу парламентську ситуацію, чи з політичного життя, чи якийсь особливий випадок з політиком, як просто звичайне шоу. У нас жахливе перехрестя, синтезований варіант нерозуміння, де є правда, де є неправда, що справді важливо.

Я думаю, звідси виходить ще одна проблема – проблема інтерпретації українськими медіями ба-

Наші правлячі еліти ще не в повній мірі досягнули сенс європейського типу спілкування влади і суспільства.

Ми не лікуємо хворобу, а просто її загладжуємо, пригладжуємо. Кажемо: та нічого, ми зі своїх проблем порегочемо.

гатьох подій. Звичайно, політики чи політтехнологи будь-яку справу, яка є насправді ганебною для політика, перетворюють її на фантастичне шоу. І український громадянин бачить – о, клас. Знову-таки, якщо немає на українському медійному ринку хороших розважальних шоу, я не кажу, що це так, але якщо недостатня кількість, чому б не створити з таких політичних подій шоу.

Можна сказати, що ми не лікуємо хворобу, а просто її загладжуємо, пригладжуємо. Кажемо: та нічого, ми зі своїх проблем порегочемо. Наші російські колеги дуже цікаво сказали: ви знаєте, ми просто шаленіємо від того, що діється в українському інформаційному просторі. Не від того, що ми такого робити не можемо. А що це нормально сприймають ваші громадяни. Це надзвичайно цікаво.

Олександр Омельчук *Фундація «Суспільність»:*

Давайте пофантазуємо. Ми всі дуже гарно говоримо, особливо після роботи в секретаріаті президента України, набравшись різної інформації. Андрій Куликов, наприклад, Аня Безлюдна, Саша Богуцький, Олександр Ткаченко. Якби їм належали ці телевізійні канали, на які вони працюють?

Питання власності. Це моя особиста позиція. Поки не належить твій продукт тобі ж, ти будеш завжди називатися обслуговуванням. Діана класно каже, що держава повинна все-таки визначати, що це не наша справа. Про інформаційну безпеку Я погоджуюсь на 100%. Наталка Гуменюк сказала, що треба розрізняти ці речі, що таке інформаційна журналістика. І це є здорово.

Кілька днів тому Рада національної безпеки України оприлюднила чергову стратегію інформаційної безпеки. Коли експерти почитали, вони просто розбомбили це все. Те, що там пишеться: вкотре давайте закривати якісь кордони українські, якогось національного виробника. Всі ми закриваємо.

Це не діє. Поки цей продукт не належить нам, толку з того не буде.

Михайло каже, що є продовження програми. Так давай ми будемо об'єднувати всі наші продукти в якусь мережу, дуже ефективну. Я готовий всіма своїми силами, всіма своїми інформаційними ресурсами підтримувати такі проекти. Але про нас мають знати. Ми маємо бути більш ефективними, більш публічними, якіснішими. А програми, які робить Андрій Куликов – їм треба не просто ефір, а я б викладав всі тези, всі основні думки. Це просто треба поширювати, тому що воно дуже швидко закінчується, воно не має того потрібного інформаційного резонансу, як би хотілося мені, наприклад.

Про нас, розумних, ми мало самі говоримо. Наше телебачення, наша журналістика має належати нам. Тоді буде якість. Тоді ми за круглими, трикутними, квадратними столами, ми будемо задавати правила гри, а не вкотре згадувати про дядечко чи про інші якісь механізми чи функції.

Діана Дуцик *Заступник директора Могилянської школи журналістики:*

Я думаю, що це дуже ідеалістичний погляд на речі, які є. Навіть якби Саша Ткаченко чи Богуцький стали власниками каналів, вони б не перестали діяти в межах того поля, яке є в Україні, в межах тих правил чи відсутності правил, які є в Україні. Так чи інакше, вони все одно підпадали би під тиск обставин, які є. Всі процеси в цьому суспільстві взаємозалежні. Звичайно, ми маємо вносити якусь свою лепту. Але, можливо, це моє суб'єктивне переконання, я вважаю, що в журналістиці зміниться щось тоді, коли у нас кардинально зміниться

щось глобально в суспільстві загалом і в політиці українській загалом.

Це, звичайно, дуже далекий і довгий шлях. Але це факт. Тому що уявити собі, що зараз ти чи я станемо власниками медіа і зразу все так зміниться... Звичайно, намагання і, можливо, стандарти підходу будуть дещо іншими, але обставини є обставини. Повір мені, що вони дуже часто грають дуже серйозну роль.

Юрій Нестеряк

Президент Асоціації „Спільний простір“:

Я думаю, якби Сашко Богущкий або Андрій Куликов стали власниками каналів, то вони мали би продюсерів або менеджерів, а самі курили би бамбук вже. З приводу власності. Максим згадав про польський досвід. Ми колись спілкувалися на цю тему з поляками. Що вони зробили на межі незалежності? Вони ліквідували міністерство інформацію, чи як воно у них називалося, і створили національну раду з питань телерадіо. Два центральні канали оголосили громадським мовленням чи суспільним телебаченням.

Що відбулося у нас? Ми залишили Державний комітет, ми перейменували його кілька разів, туди-сюди мотилися, міністерство, комітет. Він залишився. Ми створили Національну раду. Тарас Іванович очолює Національну комісію. Андрій Шевченко збирався створювати ще якусь громадську раду громадського мовлення. Ми забули про одне – про те, що треба робити громадське телебачення. Ми просто взагалі про це не говорили.

А тим часом ми прекрасно розуміємо, хто є власником Інтера і став власником К1, К2, Мегаспорт і має медіа-холдинг. Ми всі добре знаємо, хто є власником ICTV, СТБ, Нового каналу і довікола того. І тепер ми розказуємо, як би було класно, якби Саша Богущкий став власником. Це утопія.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Андрію, чи ви би закрили ICTV, якби стали власником каналу? По ідеї, ми зменшили би телевізійне поле?

Андрій Куликов

Ведучий програми „Свобода слова” на ICTV:

Це такий умовний стан, звичайно. Але я вважаю, що насправді є цілком підстави для того, щоб з чотирьох каналів холдингу Пінчука зробити два. Я цього не приховую, я постійно про це кажу. Концентрація медіа-ресурсу – це концентрація талантів, це концентрація змоги виробляти. Ніхто тут не зміг аргументовано заперечити, крім того, що пан Нестеряк запитав, який механізм.

Може бути механізм. Якщо ми можемо закривати шкідливі для здоров'я людей виробництва, можна розробити відповідний механізм і для цього. Перевірка економічної діяльності, перевірка ліцензій

Ми забули про одне – про те, що треба робити громадське телебачення.

і т.д. Механізм є, потрібна воля. І потрібно переконати цих людей, що зрештою вони від цього виграють.

Я знову використаю можливість сказати, що ми практично не говорили про радіо. Воно насправді важливіше за телебачення, воно дієвіше за телебачення, воно дешевше за телебачення. І це дуже важливе.

І ніколи не перейде телебачення остаточно в Інтернет. Так само, як недавно пророкували загибель кінематографа чи кіно показу через поширення відео. П'ять років спаду – зараз люди ходять в кінотеатри. Так само традиційне телебачення залишиться.

Юрій Шевченко

Заступник головного редактора журналу „Телекритика“:

Власне, темою є політика сусідства, відкритий діалог, толерантність, порозуміння. Я повторюся, напевно, але сформулюю свої враження і думки та-

ким чином. Гадаю, що діалог можливий тоді, коли є повноцінні суб'єкти діалогу. В даному випадку, якщо йдеться про українські ЗМІ, то вважаю, що повноцінних, в потрібному розумінні для такої великої країни, не зовсім є.

Тут я погоджуюсь з паном Андрієм Куликовим, що варто все-таки якось викристалізувати з цього розмащеного по інформаційному просторі масла кілька нормальних кубиків цього масла. Я не знаю, яким чином це може відбутися. Чи якимсь регуляторним способом, шляхом відкликання ліцензій у тих, які не виконують зобов'язання за ліцензіями. Чи ринок сам все поставить на свої місця. Але потрібно все-таки, щоб було кілька нормальних телеканалів.

Далі до питання повноцінності. Діалог, порозуміння, тим більше міжнародне порозуміння, неможливі без такого поняття, як ідентичність. У нас, я не знаю, навіть коли залишиться три канали чи два, чи один, чи він матиме українську ідентичність. Тут я знову ж погоджуюсь з паном Куликовим, що, напевно, варто створити 1-2 російськомовні телеканали. Можливо, тоді нарешті українці дійдуть до якоїсь ідентичності на українських телеканалах. Може, там тоді залишиться щось українське.

Можна годинами дивитись телебачення... Я сконцентруюсь все-таки на телебаченні, бо можна говорити багато і про радіо, і про друковані ЗМІ. Можна дивитися годину-дві чи Інтер, чи 1+1 і, якщо сильно не вглядатися, не зрозуміти, якої країни це канал, і тим більше не зрозуміти позицію. Можна навіть натрапити на російськомовні новини і не зрозуміти, за кого граємо, чи це за цю країну, чи ми на стороні Росії, чи на стороні ще когось. Це, може, вульгарно, але такі речі повинні якось розумітись, з дотриманням всіх журналістських стандартів, зрозуміло.

І у власників телеканалів, і у керівництва немає розуміння важливості ідентичності. Немає потреби правильно трактувати Україну по вертикалі і по

Будь-яка тема, цікава і смачна, наприклад, Руська держава, історія Мазепи, УПА, довге життя УПА від 1939 до 1954-1956 року, причому не тільки на Західній Україні, але й на Східній, чи Холодний Яр – це дуже цікаво. Ці теми смачні і потрібні, але вони ніде не смакуються, не висвітлюються, про них не говориться.

горизонталі. Вертикаль я маю на увазі в часовому вимірі, горизонталь – у географічному. В часовому вимірі це абсолютне табування історії, в кращому випадку табування і замовчення, в гіршому – це позиція сусідня. Будь-яка тема, цікава і смачна, наприклад, Руська держава, історія Мазепи, УПА, довге життя УПА від 1939 до 1954-1956 року, причому не тільки на Західній Україні, але й на Східній, чи Холодний Яр – це дуже цікаво. Ці теми смачні і потрібні, але вони ніде не смакуються, не висвітлюються, про них не говориться.

Тому, наприклад, коли у заголовках новин з'являються якісь верхівки айсбергів, що Львівська облрада визнала вояків УПА воюючою стороною, або Закарпатська облрада визнала русинів окремою нацією, у хвилинному сюжеті журналіст намагається впхнути всю масу фактажу по цьому, ще й відзняти титок у строях і дядьків з *, але, ясно, що цього недостатньо. Напевно, під цю верхівку айсбергу, під цей новинний заголовок і саму новину повинні бути якісь пізнавальні програми, ток-шоу, дитячі в тому числі. Якісь історичні речі можна робити у вигляді анімації і т.д. Але цього не спостерігається.

Так само й по горизонталі. Йдеться про географію. Для власників і керівників телеканалів провідних, в даному випадку найдієвіших, таке враження, що вони давно або ніколи не дивилися на карту взагалі, де знаходиться Україна. Для них немає ні Польщі, ні Словаччини, ні Туреччини, ні Кавказу. Поряд Краків, Відень, Будапешт, через море Туреччина і Грузія, а вони ніби зачаровані на схід, таке враження, що вони вийшли з тих радянських дверей, але спиною вперед, і все ще дивляться на Москву. Це настільки впадає у вічі, що це просто смішно. Ми просто звикли і здається, що ніби є трохи чогось доброго, але насправді все доволі тривожно.

Найяскравіший приклад такої дезорієнтації у часі і просторі є, я гадаю, інформування українців про

НАТО. Більше року тому на Телекритиці був матеріал. Майже 18 років українські політики заявляють, що Україна рухається в НАТО. Про це говорять в ток-шоу, про це пишуть у газетах, за чи проти. Ті, хто при владі, агітують за; ті, хто в опозиції, заявляють про якісь негативи; потім вони міняються – і навпаки. Але це не спонукає журналістів донести споживачам своєї інформації нормальну інформацію, що ж там насправді з тим НАТО. Чи воно вигідно, чи воно не вигідно, які переваги, які недоліки? Тут є сусідні країни, які вже повступали багато років тому в НАТО. Ніхто не досліджує, як там з ними. Крім того, є українські громади в тій же Словаччині, Польщі, Румунії. Вони могли б і по-українськи розповісти, як живеться в країні, яка в НАТО або Євросоюзі. Бо подібна ситуація і з Євросоюзом. Тобто, абсолютна дезорієнтованість у часі і просторі.

Таким чином провідні українські ЗМІ, особливо телеканали, ніби вдають з себе такого собі колобка, без ручок, ніжок і обличчя. Незрозуміло, на чому

Польща, Чехія, Угорщина, Болгарія, Румунія – всі ці країни прийшли до європейської і євроатлантичної інтеграції тому, що мали повну єдність еліт і єдність суспільства.

стоїть, незрозуміло, кому подає руку, незрозуміло, ким є відповідно.

Який шлях? Я думав, який запропонувати шлях. Шлях брати все у свої руки, я не знаю, як це можна законно зробити. Шлях шкодити на робочих місцях, тобто, йти всупереч генеральній лінії власника чи керівника якогось ресурсу – це може швидко закінчитись. Може, ми дійдемо до якогось рішення.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Ви вважаєте, що інформаційна кампанія про НАТО вже завершилась в Україні? Ми її успішно провели і закрили?

Юрій Шевченко

Заступник головного редактора журналу „Телекритика“:

Я думаю, що вона не починалась. Опитування мене як споживача, як громадянина, як українця. Я бачив два біг-борди, дуже сумних. Кампанії я не бачив.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Які біг-борди? Партійні вибори?

Юрій Шевченко

Заступник головного редактора журналу „Телекритика“:

Я не запам'ятав. Я не зідентифікував ще цього.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Я поставлю провокаційне запитання і доповідачу, і Олегу Борисовичу. Це запитання викристалізувалося з дискусії з нашими російськими колегами в попередні дні конференційні. Вони ставили питання унікально просто, але дуже цікаво: чому ми їх дратуємо нашими розмовами в Україні про наш вступ до НАТО? Як би ви зреагували? Яка ваша версія? Яку би ви давали відповідь?

Для того, щоб звичайнісінький українець повірив у щирість не тільки українських, але й європейських намірів, потрібна ціла низка кроків з боку Європейського Союзу і з боку союзу євроатлантичного.

Юрій Шевченко

Заступник головного редактора журналу „Телекритика“:

Росіян дратує те, що ми собі говоримо про НАТО? Ну, то хай не підслуховують, що собі люди говорять.

Олег Рибачук

Голова Наглядової Ради Фондації „Суспільність“:

В мене була дискусія на російському телебаченні, був такий квазіефір, було дуже цікаво. Я потім побачив повтор. Принципова відмінність з українськими шоу. Там монтується так, що найбільш вдалі твої варіанти зникають. Тема була дуже цікава для України: чи загрожує Росії вступ України і Грузії до НАТО. Я поїхав від України на цей ефір. Там був Затулін візаві. Коли пішла тема НАТО, у них же стереотипи, вони цими стереотипами говорять, я задав Затуліну одну питання. Бо він сказав стандартну фразу: мы поддерживаем ваше вступление в Европейский Союз, а вот в НАТО – нет. Я кажу: знаєте, я впевнений у тому, що не підтримуєте ви взагалі нічого, що робить Україну незалежною і що виводить Україну з-під вашої сфери впливу; і як тільки на шляху європейської інтеграції Україна піде реальними кроками, ви піднімете тривогу.

Коли нещодавно відбулася презентація „Східного партнерства“, коли воно почало наповнюватися реальними інструментами, ми почули, що Росія сказала про свою величезну стурбованість тим, що Європейський Союз кудись намагається притягнути Україну і шість інших країн, і сказала, що це суперечить її інтересам.

Тобто, ми маємо собі бути свідомими, що все, що робить Україну насправді незалежною від політики Москви, чи ми б рухалися в Європу, чи ми б рухались в Османську імперію – це не має зна-

чення. Як тільки ми рухаємось від Москви і стаємо незалежними, це суперечить ісконним російським інтересам. Про це, в принципі, абсолютно щиро можна говорити.

Юрій Шевченко

Заступник головного редактора журналу „Телекритика“:

Так, і ця позиція чітко транслюється, ретранслюється українськими ЗМІ.

Деякими – так.

А мимоволі і не деякими. Просто через власну аморфність, той же брак ідентичності так звана українська толерантність чи терпимість... Я думаю, що вона не є толерантністю і терпимістю насправді, вона є просто зворотним боком ніякості.

Олег Рибачук

Голова Наглядової Ради Фондації „Суспільність“:

Тут хтось сказав про еліти. Чому ми порівнюємо з російськими? Ви подивіться на грузинські еліти, вони дуже складні. Я мав зустрічі, я був на Кавказі в минулому році, мав зустрічі і з владою, і з опозицією. У них немає питань по Грузії і майбутньому Грузії в НАТО і в Європейському Союзі. Будького з лідерів опозиції ви запитайте, вони вас це скажуть. Як не було питань у поляків після певної дискусії чи у балтів.

Я згоден з Діаною і багатьма присутніми. Ми піднімаємо поняття, ми неправду кажемо своїм європейським союзникам, коли говоримо про щирість наших європейських устремлінь і про наше бажання вибудувати власну систему згідно з європейськими стандартами. Ми тут дуже лукавимо. Ось в один момент вигідне рішення Венеціанської комісії по чомусь – ми його підтримуємо. В інший

Я впевнений у тому, що не підтримуєте ви взагалі нічого, що робить Україну незалежною і що виводить Україну з-під вашої сфери впливу; і як тільки на шляху європейської інтеграції Україна піде реальними кроками, ви піднімете тривогу.

Ми тут дуже лукавимо. Ось в один момент вигідне рішення Венеціанської комісії по чомусь – ми його підтримуємо.

момент Венеціанська комісія засуджує імперативний мандат, ми говоримо: знаєте, у нас специфічна ситуація.

Тобто, насправді український політик і ті лідери, на жаль, дуже часто це відбувається навіть з главою держави, який, в принципі, щиро говорить про бажання бути і в Європейському Союзі, і в НАТО. Але коли він чує сигнали з Брюсселю про те, що потрібно для посилення ефективності європейського самміту бути разом з прем'єр-міністром, так чи інакше, я не знаю, чиє це рішення, але цього не відбулося. Я маю на увазі минулий самміт у Франції, який би різко посилив нашу позицію.

Чи коли нам потрібно було перед саммітом у Бухаресті продемонструвати єдність, був підписаний лист на підписом прем'єра, за підписом президента, але лист дискредитує цих двох людей. Бо далі, що б вони не говорили, підписавши лист, в якому вони переконували, що вони будуть, як молодозакохані, здійснювати всі реформи і гарантували європейській спільноті, зокрема НАТО, що вони будуть керуватися виключно цими інтересами, а потім в черговий раз пересварилися і те, що відбувається зараз – це дискредитація кожного з них окремо. Так це кращі, це ті, хто говорить про європейське. Про Януковича не будемо всує.

Тому, поки це відбувається, поки наші очільники насправді щиро не роблять нічого і не прагнуть там бути, використовують просто декларативність. І це, можливо, може дратувати Москву, якщо говорити про Москву. Тому що Москва, напевно, поважала би сконсолідований курс, як вони побачили в питанні останньої газової війни, коли позиція президента і прем'єра була спільна. Зверніть увагу, що Москва спочатку була очевидно розгубленою, у Путіна з Медведевим була просто відверта істерика. Тобто, коли є узгоджені дії, є певні кроки, Росія починає просто втрачати терпіння, а це означає проявляти свою слабкість.

Але, на жаль, у нас дуже мало таких моментів, коли ми діємо узгоджено. Відповідно і громадськість підтримує, і висвітлення цих угод газових у Брюсселі, переважно презентувалось як перемога українського курсу. Хоча потім це було демонтовано, як це часто буває з нашими ініціативами.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Дуже конкретна контртеза від наших російських колег. Вони кажуть: шановні українці, ви кажете, що нам потрібно через медіа-стандарти йти до толерантності, порозуміння; тим часом у вашому інформаційному просторі постійна розмова про НАТО, і чомусь жодного разу ви не говорите про те, що може бути великий, хороший союз між Україною і Росією, спільна оборонна система. Вони ставлять питання: яким способом ми можемо бути зрозумілі один одному?

Олег Рибачук

Голова Наглядової Ради Фондації „Суспільність“:

Це теж було, така ж дискусія. Я запитав Затуліна одну просту річ. Хай він дасть приклад будь-якої ініціативи. Можливо, нам і не краще в Європейському Союзі. Але хай після того, як розвалився Радянський Союз, хай Росія, Затулін чи будь-хто розкажуть, з якою цікавою колишнім радянським республікам ініціативою вони виступили. Та вони

У Росії немає практично жодного друга на пострадянському терені. Насправді проти Росії виступає, грає весь світ.

просто конкурували. Чи це зона вільної торгівлі, яку вони ідентифікували? Чи це якісь особливі стосунки, якісь спільні проекти? Якийсь АН-70? Чи Росія продукувала хоч один цікавий рівнопартерський проект, який би свідчив про її бажання мати нової якості стосунки?

Насправді у Росії немає практично жодного друга на пострадянському терені. Насправді проти Росії виступає, грає весь світ. І вони погодились. Затулін сказав: да, здесь нужно думать, тут надо что-то придумать. Ну й придумали історичну комісію, яка зараз буде притягувати до відповідальності тих, хто неправильно трактує і применшує історичну роль Росії. Це я просто готуюсь до завтрашнього самміту Україна-Росія, проговорює тези.

Тобто, Росія насправді не продукує. У них немає відповіді на питання, що вони зробили, яка позитивна ініціатива є, яка б зближала українські і російські інтереси. Економічні, політичні, культурні – хоч щось. Навіть не порівняно з Європейським Союзом, бо Європейський Союз насправді – це Радянський Союз, тільки зроблений щиро, на основі права, прав людини, демократії. Це ж союз. А Радянський Союз був замішаний на домінанті. Від Росії жодних проектів не виходить. І, я думаю, не вийде в силу того, що вони насправді і не хочуть цього зробити.

Але вони задають питання, чому це у нас. Відповідь одна. Тому що у нас насправді не існує. Ми би хотіли, українці дуже насправді терплячі, миролюбні, ми толерантні, ми пропонуємо ініціативи. Але правила гри, які пропонуються з Кремля. В мене таке враження, я їм говорив: найкращий локомотив руху України в ЄС і НАТО – це ви, це ваша політика, це ви, пан Затулін, це Марков Сергій, це ваш президент. Вся ваша машина навіть тих в Україні, хто має якийсь сумнів, куди рухатись, переконує, що з вами нам не світить ніяке майбутнє.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Наші російські партнери сказали: ви знаєте, нам вас, українців, дуже бракує зараз. І пожартували: коли чоловік з жінкою розлучаються. У нас була дискусія: чому ви такі злі до українців, дуже ворожі буваєте. Вони сказали: ви розумієте, як розлучаються чоловік з жінкою, там буває так, що колишня дружина жорстко ставиться до свого колишнього чоловіка. Так десь приблизно у нас деколи ставлення до України. Ми ж, кажуть, з думкою про попередню любов, з добротою, з лагідністю. Це такі були жарти.

Галина Усатенко

Виконавчий директор Фонду „Європа XXI“:

Я хочу відійти від тези про Росію до тези про толерантність, порозуміння і роль медіа. Це одна з причин, чому, наприклад, наша організація долучилася до цієї конференції. Недавно відбувалась аналогічна наукова конференція, яка осмислювала ініціативу „Східного партнерства” і різні її виміри. На цій конференції була присутня журналіст із „Кореспондента”, яка показувала журналістський погляд на висвітлення питань польсько-швецької ініціативи. Спосіб її висвітлення цього питання, природно, що зумовив питання залу: а в чому ви, журналісти, бачите свою місію в представленні цієї ініціативи взагалі, в донесенні її до українських громадян і якоюсь мірою імплементації її. Відповідь була дуже епатажна, яка не давала можливості взагалі бачити розуміння цієї журналістки своєї ролі і місії.

Я цей приклад навела з тим, щоби продовжити розмову в тому контексті, який визначив Юра Шевченко про те, що ж робити журналістам в цій

А в чому ви, журналісти, бачите свою місію в представленні цієї ініціативи взагалі, в донесенні її до українських громадян і якоюсь мірою імплементації її.

Якщо говорити про функцію журналістики в її соціальній місії, то якийсь елемент просвітництва і, вибачте за пафос, місіозності своєї роботи має бути присутній.

ситуації. Чи йти всупереч редакційній політиці і займатись якоюсь деструктивною діяльністю, чи що робити. Я не журналіст, мені складно говорити про питання внутрішньої редакційної політики. Скоріше можу сказати як глядач і разом з тим людина, яка займається питаннями, дотичними з інформаційною сферою.

Певно, що тут є справді проблема місії суспільної і соціальної журналіста, журналістики, в розмежуванні певних норм роботи. Михайло говорив про верстку і добірку новин. Спочатку політичні, потім економічні, десь в кінці культурні. А якщо говорити про порозуміння і толерантність, то, напевно, що є сенс робити сюжети в рівнозворотному боці, навпаки, коли питання широкого розуміння культури є одними з пріоритетних для того самого порозуміння. Бо це на суспільному рівні є однією з найважливіших категорій, а вже потім є питання політичні і внутрішнє життя еліт.

Тут, якщо говорити про функцію журналістики в її соціальній місії, то якийсь елемент просвітництва і, вибачте за пафос, місіозності своєї роботи має бути присутній. Співпрацюючи з Комітетом „Рівність можливостей” і „Спільний простір”, ми робили фокус-групові дослідження. Респонденти говорили про те, що не вистачає звичайної інформації на різні теми, для різних цільових, інформації про життя. Певно, що в цьому контексті інформація про життя сусідів, сусідніх країн без політизації цього питання могла б значною мірою посилити цю толерантність.

Але, певно, що і журналістам тут треба трошки піти на ризик. Бо не політичні теми, звичайно, менш публічні, менш цікаві, менш рейтингові в нашому суспільстві. Але це вже до стандартів професії.

Діана Дуцик

Заступник директора Могилянської школи журналістики:

Насправді це в журналістському середовищі дуже дискусійне питання, про роль і місію журналістів. Звичайно, певна місія має бути. Але насправді сьогоднішня журналістика і дуже багато журналістів, може, хтось заперечить, але моїх багато знайомих, моїх колег, я відчуваю в цьому середовищі страшенне розчарування у професії. Через це розчарування – страшенно цинічне ставлення до цієї професії і до всього, що відбувається в країні. Можливо, це певною мірою захисна реакція.

Інше питання. Якщо наше журналістське середовище в Києві ще якимось тримається, то я буквально днями спілкувалась з декількома журналістами з регіонів, які втратили роботу, в яких по троє дітей. Розумієте, в цій ситуації про місію їм розповідати дуже складно, коли стоїть питання виживання. Ця людина каже: звичайно, я піду працювати на вибори, звичайно, я буду робити те, що мені скажуть, тому що в мене троє дітей, мені їх треба прогодувати.

Тобто, є дуже багато таких проблем, про які начебто не говорять, тому що вони теж не рейтингові, але вони насправді впливають на те, про що ми говоримо, на місію.

Окрім того, мені здається, що сьогодні певною мірою питання місії – це швидше питання до окремих людей. Мені здається, сьогодні в журналістиці відсутні пасіонарні особистості чи як, тобто, ті люди, які могли би бути прикладом високих стандартів, ті люди, які могли би бути дійсно зразком і щоб можна було показати молодому поколінню, що ось є такі люди і варто на них рівнятися.

Коли я своїм студентам починаю розказувати про місію або про високі стандарти, вони у відповідь мені кажуть: а от ми прийшли в якусь редакцію, там зовсім все по-іншому. Тобто, життя все рівно

Є багато таких проблем, про які начебто не говорять, тому що вони теж не рейтингові, але вони насправді впливають на те, про що ми говоримо, на місію.

Якщо медіа одразу відмовляються від свого місіонерства, я думаю, вони стають таким чином безвідповідальними. Можете мені заперечити.

розставляє свої акценти. Про це не треба забувати. Тому це дуже складне філософське питання насправді.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Я готовий подискутувати і одразу сказати: ні, шановні колеги, без місії, особливо в нашій професії, просто неможливо. Чому? Пригадую той час, коли сам вболівав за розвиток українського медіа-ринку, медіа-бізнесу, і на початку ще 1990-х казав про те, що давайте, щоб українські медіа стали добрим, якісним медіа-бізнесом, і ринок все врегулює. Не буде ніяких проблем.

Насправді виявилось. Так, потужно розвивається український медіа-бізнес. Але він став просто соціально безвідповідальним. Тепер ми кажемо: журналісту важливо бути чесним, а про місію вже можна забути. Багато молодих українських журналістів висловлюють таку думку: я чесно роблю свою справу, а місія треба, не треба, і взагалі, що таке місія, яка місія. Я ставлю питання: то ви вже просто не вірите, що у трикутнику медіа-громадянське суспільство-влада першими мають бути чи з прапором йти медіа? Вони кажуть: напевно, не віримо. Якщо медіа одразу відмовляються від свого місіонерства, я думаю, вони стають таким чином безвідповідальними. Можете мені заперечити. Але це так, як бачити, що людину вбивають на вулиці або їй стало погано і ви не викликаєте швидку допомогу. Це просто казати: ви знаєте, ми робимо чесно свою роботу і ніякої місії і в суспільстві ні до яких можливих проявів, ніякого нового розуміння наших громадян чи наших глядачів, читачів ми не будемо спонукати.

А чому ні? Це інформація, ми живемо у XXI столітті. Зовсім інша роль. Я думаю, цього не треба бояти-

ся. Я думаю, що без місії, без розуміння і відчуття місії як складової нових чи новітніх медіа-стандартів для XXI століття, українським журналістам буде складно конкурувати у відповідальному і навіть місіонерському завтрашньому.

Юрій Шевченко

Заступник головного редактора журналу „Телекритика“:

Репліка стосовно мрії пані Галини про те, щоб висвітлювалося життя сусідів. Мається на увазі не тільки Росії. Напевно, для того треба хоча би корпункти там відкрити. Я розумію, що не всі телеканали з багатомільйонною аудиторією мають навіть у всіх регіонах корпункти. Але доречність і смисл якимось передбачає, що все-таки мають бути корпункти.

Можливо, якщо є стільки телеканалів, не може кожен відкрити. Але якщо навіть залишиться 5 чи 3, може, теж не зможуть мати телеканали в тій же Словаччині, Чехії, Угорщині і т.д. Але, можливо, тоді варто піти якимсь іншим шляхом і робити щось на кшталт, як роблять у Альпах хатинки для подорожніх. Тобто, медіа-центри, куди би всі журналісти українські могли звернутися, в той же центр у Будапешті чи Празі. Таке є десь? Я не знаю.

Олег Рибачук

Голова Наглядової Ради Фондації „Суспільність“:

Я згадав один показовий епізод у стосунках російського і українського журналіста, який мені розказав український журналіст. Він, в принципі, є дуже показовим. Мова йде про російський сайт, про те, що український журналіст, який був другом російського журналіста, висвітлювали події в Грузії, і він там побачив те, що він власними очима бачив, коли російські штурмовики розбомбили машини

Медіа-центри, куди би всі журналісти українські могли звернутися, в той же центр у Будапешті чи Празі.

і там був ряд жертв. На цьому сайті він побачив ці події як аварію. Вони були відверто змонтовані. Він набирає свого друга, з яким товаришував років 10, каже: що ви робите, що ж ви там повісили? Ти ж журналіст. Він каже: нет, в этой ситуации я гражданин и патриот. І на цьому в них закінчилась розмова. Навіть не було замовлення.

Український журналіст був страшенно вражений, тому що вони товаришували багато років. різні погляди на стандарти. І це навіть не було зверху. Це був просто відвертий монтаж. Його друг просто сказав: в этом случае я не журналист, я в первую очередь гражданин и патриот. Ось таке теж буває.

Андрій Куликов

Ведучий програми „Свобода слова” на ICTV:

Я хочу подискутувати. Людина, яка викликає швидку або стає на бік того, кого ображають, чинить чесно. Я вважаю, що місія журналіста – це чесно виконувати свою справу.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Олег Борисович згадав про конфлікт в Грузії. А один з українських журналістів на запитання ведучого, чи є українська військова техніка в Грузії, відповів, що тут українці воюють в Грузії. Це, по-моєму, був репортаж з Абхазії. Я думаю, що це, можливо, не чесно і зовсім без місії, або, можливо, місія з дуже жахливим обличчям.

Наталія Гуменюк

Керівник міжнародного відділу телеканалу ІНТЕР:

Мене запрошували як співдоповідача, але в даному випадку у нас є якась місія і як журналісту мені є що сказати. Я побудую цю доповідь на двох тезах, на двох темах. Це, звісно, журналісти у конфліктних регіонах. І потім: чи може Україна бути спільною платформою для діалогу великої Європи.

Якщо перейти до першого питання. Звісно, дещо повторюся. Дуже хочу, щоб у моїх тезах була не тільки критика, а й якесь раціональне зерно. Повернуся до того самого висвітлення конфлікту на Кавказі. Він просто дуже добре показав українським журналістам, тому що так близько протягом якогось часу нічого такого конфліктного

Чи може Україна бути спільною платформою для діалогу великої Європи.

не відбувалося, в чому дійсно є сенс висвітлення таких подій, якою є найбільша проблема.

Як на мене, в тому, що ми дійсно дуже поляризовано, маємо дуже дуалістичний підхід до висвітлення таких проблем, або просто репортерськи ставимось до того, щоб сказати, що зараз відбувається. Але ми можемо звернути увагу, що ми дійсно багато копаємось в тому, хто винен, хто перший почав, хто кращий, хто гірший. А в даному випадку є система, яка працює для всього.

Напевно, перше питання, коли, зокрема, ми згадаємо найгарячіші дні кампанії, - які є виходи з цієї ситуації; що може бути зроблено, щоб причинити; чи робиться щось для того, щоб зупинити ці напади, нальоти, атаки. Подальша ситуація, розвиток ситуації, який там відбувався, криза показали, що й далі відбувається та сама історія, тому що ми шукаємо відповіді на питання: хто в Україні винен в кризі, в розпаді промисловості, в проблемах, які виникають, без чіткого розуміння, чи є якісь варіанти, що можна робити.

У журналістів тут є дуже багато варіантів виправдатися. Перше, що ми можемо сказати, ми не маємо можливості насправді виправдовуватись. Ми можемо виправдовуватись незнанням, неможливістю, технічними проблемами, тією самою грузинсько-російською війною. Банальними речами – відсутністю супутника, відсутністю журналіста, якимись проблемами. Але ми все ж виходимо з того, що глядачі бачать тільки те, що є на виході. Всі ці відмазки не спрацьовують.

Якщо трохи узагальнити, у журналістиці висвітлення конфліктних регіонів, пошуку проблем порозуміння треба, звісно, шукати спільний ґрунт, шукати відповіді на питання. Я знаю, що є такі спроби у програмі Андрія Куликова, є намагання шукати відповіді, крім того, щоб ставити питання, хто винен, хто хороший, хто поганий, хто переможе. Хоча є, звісно, цей виклик, що аудиторія і навіть підготовлена аудиторія, колеги дуже хочуть потім запитати: якось це все незрозуміло, так все-таки, хто винен. Не знаю, чому це питання у нас таке важливе.

Виходячи з того, зачеплю другу тему про спільну платформу для діалогу, чи може бути Україна спільною платформою. Одразу хотілося б згадати два епізоди, які напряму стосуються міждержавної толерантності. Мені здається, зокрема, й українських журналістів це стосується, ми перетинаємось, вибудовують свої програми того, як приєднуватись, вступати до Європейського Союзу, як це все висвітлювати, з логіки наступної. З тих, хто лишилися і хто ще не увійшов до Європейського Союзу, ми найкращі, всі інші – ще гірші. На такій основі нічого неможливо.

Я пам'ятаю, були прес-конференції, коли приїжджав до нас Хав'єр Солана, це було літо 2005 року. Був ажітаж з приводу вступу України до Європейського Союзу. Дуже багато лунало до нього запитань. Було завдання редакції поставити йому питання, яке я вважаю абсолютно ідіотським,

Ми можемо виправдовуватись незнанням, неможливістю, технічними проблемами, тією самою грузинсько-російською війною. Банальними речами – відсутністю супутника, відсутністю журналіста, якимись проблемами.

Висвітлюючи те, як відбувається діалог України з Європейським Союзом, теж не маємо зрозуміти, чи це є поразкою, чи є „Східне партнерство” для нас поразкою, чому нас засунули в цю когорту країн, де немає свободи слова і чогось іншого.

не інакше. Ставити Хав'єру Солані запитання: а чому в Туреччині кращі зараз позиції, а в Україні гірші? На що він дуже конкретно відповів, що Туреччина почала працювати над цими питаннями, над якими зараз працює Україна, в 1979 чи 1978 році. От тобі і вся відповідь.

Тому зрозуміло, що поки ми так само толерантно не будемо ставитись до наших сусідів, не вибудовувати цю політику на основі того, що просто ми кращі, тому що всі інші гірші, діла не буде. Є єдиний варіант – запропонувати щось конкретне. Навіть якщо ми не спроможні давати якісь відповіді, якщо ми спроможні в якійсь конкретній галузі, загалом показати, що все у нас ніби добре, можливо, можуть бути якісь дрібні конкретні речі, конкретні програми, які Україна може запропонувати.

Так само згадується епізод, коли на якомусь великому заході у Брюсселі, де було дуже багато європейських комісарів, один з них згадав, що ми можемо бути дуже вдячні тому, що принесла Естонія до Європейського Союзу, ініціативам їхнього єврокомісара з приводу інформаційних технологій. Тому що вони на порядок розвинутіші багатьох великих європейських країн. Пропонують конкретні речі. Тобто, є якась конкретна сфера і вони там отримали своє визнання.

Ми починаємо говорити про державні речі, про те, що мають робити політики, але не журналісти. Але якщо повернутися до журналістів, то так само до них питання. Висвітлюючи те, як відбувається діалог України з Європейським Союзом, теж не маємо зрозуміти, чи це є поразкою, чи є „Східне партнерство” для нас поразкою, чому нас засунули в цю когорту країн, де немає свободи слова і чогось іншого. Це найпростіші питання. Можливо, для журналістів є необхідність ставити більш правильні питання. що стосується того самого „Східного партнерства”, виникає питання: так нам потрібен статус чи нам потрібні стандарти, чи нам

потрібен рівень життя? Але так само, як і журналісти, як і українські політики трошки з'їжджають в площину того, що нам потрібен статус і про статус є говорити. Ми ближче до Європи.

Але в цьому всьому проявляється це поняття толерантності. Тому що говорячи так і спілкуючись так, вибудовуючи на тому, що тільки тому, що ми кращі, аніж наші сусіди, пострадянські країни, тільки тому, що ми кращі чомусь, ніж Румунія, ми маємо право. І все, це єдина відповідь. А це якраз основа того, що цієї толерантності для існування в мультикультурному світі в українському суспільстві і відповідно в українських журналістів немає, бракує. Не зовсім немає, але бракує.

Якщо перейти до толерантності і порозуміння для Європи, є ще одна проблема, яка перетинається з тим, що, напевно, ми не маємо деякого бачення і розуміння, що таке мультикультурний світ. Так само, намагаючись вступити до Європейського Союзу, говорячи про питання. Що це за питання? Це питання візове, це питання наших людей, які працюють. Це теж той принцип, що ми говоримо: а чому нам, українцям, не дають візи, є проблеми, а люди з Африки туди ж потрапляють; так краще ми, ніж вони. На цій основі теж не побудуєш нічого хорошого.

Тут бракує і суспільного, і журналістського усвідомлення, так само журналістами-міжнародниками, трохи ширшого погляду на світ. Що є процеси, які відбувалися в тій самій Європі, у Сполучених Штатах. Коли з'явилося дуже багато людей, які живуть в мегаполісах з 200 тисяч різних національностей. А для нас це ще досі дивина. І ми хочемо говорити про те, що ми все-таки кращі, ніж ці всі. Ви подивіться на сучасний Париж чи Лондон.

Цей брак загального розуміння, який, напевно, сформований тим, що... Повертаюся до того, з чого починали, що такий брак ширшого погляду на світ, напевно, через брак медіа, брак можливості переглядати, читати закордонну пресу, дивитися інші телеканали, бачити, що відбувається. Через те є такі процеси в суспільстві, які формуються таких самих журналістів, які ставлять не толерантні питання, не ставляться толерантно до мультикультурного світу.

Я не знаю, про які там гроші йдеться, тому, якщо вони десь збільшуються, це не стосується журналістів.

Тарас Петрів

Голова Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі:

Ваш телеканал, напевно, є одним з прогресивних каналів на шляху розбудови кореспондентських пунктів за кордоном. Ви, певно, на вістрі сучасних інформаційних новинок в Україні, тому що у вас багато інформації від своїх власних кореспондентів.

Я поставив би сьогодні вам тільки одне запитання. Чи ви відчуваєте, що при збільшенні грошей на каналі у вас ця справа йде більш потужно, інвестори і керівництво більше грошей на це виділяють? Тому що ми якраз сьогодні зазначали: менше було б медій, більше якісної журналістики. Друга теза, що більше було б грошей, бо рекламний ринок відповідно реагував би на це. Чи справді це так, що із збільшенням грошей чи прибутку покращується якість інформації і розширюється дуже динамічно кореспондентська мережа за кордоном?

Наталя Гуменюк

Керівник міжнародного відділу телеканалу ІНТЕР:

Як журналіст передовсім, працюючи на каналі, я не можу помітити збільшення грошей протягом останніх років. Я не знаю, про які там гроші йдеться, тому, якщо вони десь збільшуються, це не стосується журналістів.

Віталій Порніков,

ведучий програми «Правда Віталія Портникова», канал ТВІ

Думаю, їздити до Москви, Варшави та інших міст потрібно якраз українським журналістам, щоб вчитись і позбутися того провінціалізму, який лежить тяжким клеймом на тому, що у нас досі помилково іменують професійною журналістикою. Власники українських медіа-корпорацій готові запрошувати сюди за великі гонорари іноземних журналістів та медійних менеджерів, але не хочуть тратитись на створення і утримання корпунктів за кордоном, а також на фінансування закордонних поїздок журналістів, завдяки чому можна виростити власних висококласних журналістів. Саме тому ми не можемо виховати нормальний корпус журналістів-міжнародників та й взагалі журналістів з ширшим світоглядом.

Ми можемо побудувати нормальні взаємини Росії і України тільки тоді, коли це будуть взаємини держав, а не корпорацій. Російські і українські чиновники, які говорять між собою «на підвищених тонах» і пишуть один одному листи, про гроші завжди догляються.

Люди, які себе називали українськими патріотами, і які називали себе російськими імперіалістами, прекрасно домовлялися про будь-що. Для побудови добрих взаємин з Росією, нам потрібно тут побудувати державу, а не корпорацію. І Росія має стати державою, а не корпорацією чиновників, які просто живуть на нафтовому і газовому ресурсі. А коли ресурс вичерпується, ми одразу бачимо, що немає ніякого фундаменту для наших взаємин. Звичайно, сусідів треба поважати у будь-якому випадку, який би у них не був лад. В Україні ніякого конфлікту між росіянами і українцями, як і представниками інших національностей, немає. У нас може бути багато дискусій соціальних, мовних, політичних, але між національностями в Україні немає і не буде ніколи жодних конфліктів. Власне це і є толерантність.

Ми можемо побудувати нормальні взаємини Росії і України тільки тоді, коли це будуть взаємини держав, а не корпорацій. Російські і українські чиновники, які говорять між собою «на підвищених тонах» і пишуть один одному листи, про гроші завжди догляються.

Рекомендації та висновки

Можемо констатувати, що за останній рік помітних змін у редакційній політиці російських телевізійних каналів не відбулося. Ми лише започаткували публічну дискусію про якість новин та необхідність підвищення рівня професійних та етичних журналістських стандартів. Започаткування такої дискусії є важливим кроком, оскільки до того, як було реалізовано даний проект, в Росії не було жодних дискусій, в ході яких якість журналістської діяльності та якість новин пов'язувалася б із дотриманням професійних та етичних журналістських стандартів. Дискусії про якість інформації точилися серед прогресивно мислячих російських експертів та журналістів насамперед у площині державної цензури та загальних смакових оцінок якості інформації. Тому ще одним важливим кроком, започаткованим в результаті реалізації даного проекту, стало також те, що дискусія про якість російських телевізійних новин отримала конкретний інструментарій заміру та оцінки якості інформації за конкретними критеріями та механізм спостереження за дотриманням конкретних критеріїв (у вигляді моніторингу). **РОСІЙСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ПРАГНУЛО НАСАМПЕРЕД ОПРИЛЮДНИТИ ВЛАДНІ МЕСИДЖІ ТА НАЙБІЛЬШЕ ПОМІЖ УСІХ ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ МОНІТОРИНГУ ДЕМОНСТРУВАЛО ОЦІНОЧНИХ СУДЖЕНЬ.**

Також важливим фактом, що свідчить про часткове досягнення даного проектного критерію стало те, що в українському експертному та журналістському середовищі відновилася дискусія з приводу того що в усіх без виключення медіа необхідно розробити засади редакційної політики на основі сучасних професійних та етичних стандартів. Конкретним кроком у цьому напрямку стало започаткування процесу створення незалежної експертної групи для розробки типових рекомендацій щодо змісту і структури Редакційних настанов – окремо для телевізійних, радійних, друкованих та інтернет ЗМІ різної форми власності, підпорядкування та регіону поширення.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Російські ЗМІ в українському та європейському інформаційному просторі: Телебачення Росії, України та ЄС: моніторинговий зріз, експертні оцінки, професійні стандарти.

За редакції О. Чекишева

Дизайн та верстка СПД Цимбаленко Є. С.
свідоцтво про державну реєстрацію ФОП Серія В00, №290446,
дата проведення реєстрації 30.08.2004 р.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №2976 від 14.09.2007 р.
адреса: 02068, м. Київ, вул. Затишна 76, б. 120

Друк здійснено СПД Павлик В.Ф.
Друк офсетний. Папір крейдяний. Підписано до друку 08.05.2009 р.
Формат 70х90/16. Ум. друк. арк. 11,9.
Замовлення № 320. Наклад 3000 прим.